

ויאמר יעקב

הלכות נדה

שאלות ותשובות ששאלו בע"פ

תלמידי כולל ההלכה את

מו"ר הרב

יעקב אריאל שליט"א

הקדמת התלמידים

השו"ת המוצג כאן לעיני הקוראים הינו פרי סיכום תלמידי ואברכי כולל ההלכה בישיבת ההסדר-גבוהה ברמת גן.

בשנת התשפ"א למדנו, תלמידי 'כולל ההלכה', את הלכות נדה (סימנים קפג-ר) ובתוך עיסוקנו בליבון הלכות אלו, שאלנו שאלות רבות, הלכה למעשה, את מו"ר הרב **יעקב אריאל שליט"א** איך להוריד את ההלכה הכתובה לחיי המעשה.

חשוב לנו להדגיש שהשו"ת לא עבר את הגהתו של הרב, למרות זאת, חשבנו שכדאים הדברים לצאת לאור.

השתדלנו להסביר את הדברים בטעמים ששמענו ושהבנו מסגנון לשונו של הרב בשיעור.

השו"ת מסודר לפי סימני השלחן ערוך.

יישר כוח ותודה רבה לכל המסייעים והמסכמים, בראשם לראש הכולל, הרב יהודה גולדברג שעבר על כל השו"ת בגירסאותיו השונות ותיקנו לכדי שו"ת מסודר ומדוייק.

ברכיה יוסף ארז (עורך)

תשרי התשפ"ב

סימן קפג

גופה של האשה מורכב כך שבערך כל חודש הרחם נבנה בצורה כזו שיוכל לבייץ ולהפרות, בשעת הבייץ יוצאת הביצית מהשחלה ועל ידה האשה יכולה להרות. כאשר עובר הזמן והביצית לא מופרת על ידי הזרע, המערכת שנבנתה ברחם עבור הבייץ מתפרקת ויוצאת כדם וסת. דם נדה הוא הדם היוצא בשעת התפרקות מערכת הבייץ.

דם זה יוצא מהרחם בצורה טבעית. דם היוצא מהרחם או מצוואר הרחם בגלל פצע שנמצא בתוכו אינו מטמא. ניתן לדעת האם זה דם פצע על ידי בדיקת רופא.

ישנן גלולות המכילות הורמונים חזקים המונעים את הבייץ לגמרי כך שהאשה לא רואה דם וסת וטהורה. אם האשה מניקה, גלולה עם הורמונים חזקים פוגעת לה בחלב. לכן מורים הרופאים לאשה לקחת גלולות עם הורמונים חלשים שגורמים שלא תבייץ, אבל לא מונעים לגמרי את יציאת הדם, שמטמא משום שיציאתו נגרמת מפעילות הורמונאלית. לנשים ששואלות אני ממליץ לפנות לרבנים אחרים שמקלים בזה.

מדין תורה אין האשה נטמאת אלא אם מרגישה ביציאת הדם. כיום נשים מרגישות הרגשות קלות ככאב בטן לפני הוסת או חולשה. ואף אם לא הרגישה אנו סוברים שהרגישה אך לא שמה לב.

טוב שלא לסמוך על השיטה למניעת הריון האומרת שהאשה יכולה באופן טבעי לשים לב לגופה מתי מבייצת, שאע"פ שהדבר נכון שהאשה יכולה להרגיש מתי מבייצת ומתי יש לה וסת, בימינו המציאות רועשת ומסיחה את הדעת כך שלא תמיד האשה מרגישה את גופה היטב. יש לסמוך רק על הרופאים שבד"כ קרובים הכי הרבה לאמת.

האם הרגשה היא סימן או סיבה?

אני עסקתי בשאלה הזו **בספרי**, בשאלה בשימוש בגלולות בזמן ההנקה, מה הבעיה?

יש גלולות רגילות שמונעות ביוץ, מניעת ביוץ גם מונעת דם, שהנחת יסוד שכל אחד יודע את כל מה שקורה שם בגוף שיש הורמונים שגורמים לאשה שפעם בחודש תבייץ, שביצית אחת תצא מהשחלה ותהיה מוכנה להפריה, כשההפרייה לא יוצאת לפועל, כל מה שהוכן לצורך ההפרייה נהרס, כל הרקמות שבתוך הרחם, וזה הדימום.

החזר"א מדגיש את זה שנדה, זה מה שאשה בטבעה עושה כל חודש שה' ברא אותה שאחת לחודש יהיה לה תהליך טבעי שיגרום לדימום. פצע לדוגמה לא מטמא, אפי' פצע בתוך הרחם עצמו, שלא בזמן וסתה, אבל בשביל זה צריך רופא שיקבע זאת, ק"ו בצוואר הרחם. אבל תהליך טבעי של האשה זה הנושא של וסת,

הגלולה מונעת את הביוץ ובלי ביוץ אין דימום, הנקה, אי אפשר לקחת את ההורמון הרגיל שזה יפגע בחלב, אלא נותנים לאשה הורמון אחר עם מינון שונה, הגלולה הזאת היא חלשה יותר ולא מבטיחה שלא יהיה דימום. לכן אשה כזו עלולה לדמם. מה זה הדם הזה?

זה דם טבעי או לא? פצע? זה פעילות הורמונאלית, כאותה פעילות רגילה שגורמת לוסת כל הזמן, אומנם זה דימום בכמיות קטנות, תשאל את הרופא יאמר שזה לא וסת, נכון, אבל זה אותה פעילות שדומה לוסת ואין הרגשה, אבל הסיבה הברורה זה אותם גלולות הורמונאליות. זה השאלה של סימן או סיבה. האם ההרגשה היא סימן, אבל אם אין סימן יש סיבות אחרת זה לא מטמא. או סיבה שהתורה אמרה שזה מטמא אם יש הרגשה.

מהר"ם מלובלין (קצ, צג) סובר שזה סיבה ואם אין הרגשה התורה לא אסרה. לעומתו, הסדרי טהרה סובר שגם אם אין הרגשה היא טמאה. רוב הפוסקים סברו שהרגשה היא סיבה ואם לא הרגישה טהורה. אך ביחס לפעילות הורמונלית דברים נשארו פתוחים.

באשה רגילה – כידוע בש"ע כל אשה יש לה הרגשה שונה, כל אשה רואה סימנים מובהקים שהמחזור מגיע, בזמן שהדם יוצא, הנשים לא מרגישות, רק יזיבת דבר לה, יש חוששים שזה מטמא, שצריך ג' פעמים לעקור שלא יטמא.

אבל יש אומרים שזיבת דבר לח לא מטמא. זה תחושה מאוד מקובלת שהיא לא ראייה לדם דווקא.

מה הפירוש לא מרגישה?

הפוס' אומרים שיש הרגשות קלות שאשה היום לא מרגישה. יש שיטה שלא כל אשה מצליחה בזה, אני לא ממליץ עליה, לא שיטה מוצלחת כ"כ, שאשה יודעת להקשיב לעצמה, שיודעת לשים לב בעצמה מתי יש ביוץ ומתי יש וסת, וזה לא באותו זמן, שהווסת מופיע שבועים לפני הביוץ הבא. ואז היא יכולה למנוע הריון בלי אמצעי, למעשה אל תסמכו על זה. יש כ"כ הרבה שאלות שאשה סומכת על זה ועל שמועות, אני אומר לה: אל תסמכי על זה, רק על רופאות. נשים סומכות על זה, תזהרו מזה מאוד. בפרט בציבור הדתי והחרדי. אתה חונן לאדם דעת – את הרופאים, שזה הכי קרוב למדויק.

רק אשה שמקשיבה לעצמה טוב מרגישה, אבל היום יש הרבה הסחות דעת, רעש, ואין להם זמן להקשיב לעצמן ונכשלות. תיאוריטית זה נכון, אבל סייכוייה נמוך. אבל רואים שהנשים מרגישות אבל לא שמות לב להרגשה. שיכול להיות שהרגישה ונדמה לה שלא הרגישה, בפרט בדימומים קטנים כאלה. לכן נשים שלוקחות את הגלולות אני מחמיר ואומר להן שילכו לרב אחר, יש מקום לומר שזה תלוי בגודל הדימום, אם זה פחות מגריס יש כאן צירוף, שאומנם כגריס לא מועיל בדימום שהרי אפי' בכחודל מחמירות, אבל אם זה פחות מגריס ולא הרגישה אולי זה באמת לא. אבל יותר מגריס אפי' בבגד צבעוני, אני לא סומך על זה אא"כ יש סיבות נוספות, אבל רבותי אל תסמכו עלי.

מה הסברא לחלק ביניהם?

גריס זה כמות קטנה שכיון שבאה בלא הרגשה כנראה זה לא הרגישה. שהסבירות אומרת שכיון שלקחה גלולות כאלה התורה לא אסרה את זה. רוב הפוסקים אומרים שהרגשה היא סיבה ואם אין הרגשה היא לא חייבת. אבל יש מפקקים שלא יתכן שאשה תראה הרבה דם בחודש ולא תהיה טמאה מדאו'. הרי ברור כשמש שזה מהרחם וזה שלא הרגישה לא אומר שזה לא ווסת. ואפי' וסת חצי קבוע, השכל הישר אומר שהיא טמאה. אבל בדימומים קלושים יש מקום לומר את הסברא הזו. יש לאשה חזקה שהיא רואה רק בשעה שהיא

אמורה לראות, ביתר הזמנים היא בחזקת טהורה, בזמן אחר, אי אפשר לומר שזה לא דם, אבל להגיד שזה לא וסת, זה לא מוכרח. שיש כל מיני דימומים אחרים שהם לא דם וסת דאו'.

הח'ד רוצה לומר שבתוך 7 נקיים גם בלי הרגשה טמאה מדאו'. אבל זה לא פשוט, שהרי כל הדין הזה זה מדין זבה, שכל מה שאנו אומרים 7 נקיים זה מדין זבה, אבל מדין נדה, אפי' שהיא רואה דימום אנו לא אוסרים אותה. זה שאנו נותנים היום לאשה דין זבה זה לא אומר שזה מן התורה.

הנושא הזה הוא מרכזי מאוד לכל ההלכות. הפוסקים אומרים כדעת המהר"ם מלובלין שהרגשה היא סיבה אבל קשה לומר על כל דבר שהוא סיבה. צריך לבדוק מקרים גבוליים.

יש הרגשה, אצל נשים רבות מרגישות, שגם אם לא מרגישות את יציאת הדם עצמו יודעות בעליל, מרגישות סימנים שזה קורה ככמות שהיא הוכחה חד משמעית יותר מהרגשה, שזה ברור כשמש שזה נדה גם בלי הרגשה. הסימנים שלפני זה גם נחשבים להרגשה. אם יש לה כאב בטן שבוע לפני כן היא יודעת שהוסת יבוא עוד שבוע, זה הרגשה מדאו'. אם לא רואה – הוסת נמנעה והיא לא נטמאה. יש עשרות סיבות למה הוסת לא מגיעה, אם הגיע הזמן והוסת לא הגיע – צריכה לבדוק את עצמה, ללבוש בגדים לבנים, אם עוברים שבועיים ולא רואה – כנראה שהוסת נמנע. קשה לקבוע גדרים מדויקים.

בעבר נשים היו מניקות הנקה מלאה ולא היו רואות דם לשנתיים ולא נכנסות להריון, היום הרופאים אומרים להם תתנו להם מנה של ירקות ומנה של בשר, מעטות הנשים שמצליחות להניק למשך שנה. ההנקה זה מצב אחר לחלוטין ואינו סדיר.

האם בבדיקת עד כשאומרת שבירי לה שלא הרגישה זה ספק דאו' או ספק דרבנן?

אי אפשר לסמוך. בדיקה לעומק: להגיד שלא הרגישה היא לא יכולה. שהרגישה את העד, איך יכולה להרגיש שלא הרגישה הרי הרגשת העד ביטלה את הרגשת הוסת. בבדיקה שטחית אפשר. בדיקה של בתולה שלא יכולה להכנס לעומק, אשה עד שלא מתכוונת לחתונה, לא שמה לב לזה. לכן להגיד שאשה בתולה

אומרת לא הרגשתי היא לא נאמנת. באשה רגילה יש קינוח חיצוני שלא נחשב בדיקה, בזה אשה ודאי נאמנת, לכו"ע. יש אומרים שכיון שנעשה על הגוף, נחשב שראתה על הגוף עצמו, שהרי הדם הזה בא מהגוף, ויש דעה שאומרת שטמאה גם בפחות מגריס אם זה בא על הגוף. לפי הפוסקים האלה גם אם שמה תחתונים עם תחתית, לא מועיל לה מדין כתם אלא שנחשב שראתה על הגוף וטמאה כדין דם. אבל רוב הפוסקים שאומרים שדם אם ראתה עם הגוף עצמו זה לא אוסר ק"ו, אם ראתה על בגד או על קינוח חיצוני – על זה חז"ל לא גזרו.

האם יש מקום להקל בחומרא דרבי זירא לצורך פריה ורביה?

מקור השאלה הוא תעמולה שחדרה לעולם התורה, שרופא אחד לפני שלושים שנה אמר שחומרא דרבי זירא זה לא מחייב, ואומר שבגלל חומרא דרבי זירא יש הרבה עקרות. ההתייחסות לרבי זירא כלא מחייב היא לא נכונה, כמעט כל הפוסקים לא הזכירו מעולם הקלה בנושא, חוץ מפוסק אחד שהביא את זה כסניף, אבל זה לא סיבה. אין ספק, לפעמים זה עושה בעיות, אבל יש פתרונות, ויש סייעתא דשמיא. כמעט לא קרה בעולם שאישה לא הרתה בגלל סיבה כזו. אני מכיר רופאה דיאטטית שהצילה הרבה, בכך שסדרה להם את הוסתות.

תפסיקו להיכנע לתעמולה החיצונית. לפעמים נכנסים עלונים לבית הכנסת, אבל באמת המקום שלהם הוא בחוץ. אנחנו לומדים תורה, ולא עיתונות. אין להקשיב לרעשים מבחוץ. הרב עובדיה מביא כהערה שיש מקום 'לא למחות בידם' לבעלי תשובה שאחד מבני הזוג לא מוכן לחכות את כל הזמן הזה בהנחה שזה זמני עד שיתרגל. הוצע להוציא שולחן ערוך לבעלי תשובה ואמרתי שאסור להוציא כי אלו הוראות בע"פ לשעה ו'הוא ישמש בעלי שאלה ולא בעלי תשובה'. גם אם אחד מבני הזוג לא שומר שבת והוא רוצה שהשני יסע איתו בשבת להורים, יהיה מקום להתיר לו שהשני ינהג וכד' אך אין אלו הלכות שאפשר לכתוב בספר! כל דיני דיעבד לא נכתוב בספר שכך מותר להיות. וכן - בית יהודי, אין בו חמץ. אבל יש מצבים קשים, למשל לשים בשתי עטיפות במקרה. זה הוראות בע"פ ולא לפרסם. גם בהלכות נגיעה יש נגיעה שהקלו בה.

אישה פנויה הרוצה לטבול, האם נתיר לה?

תקנת חכמים שפנויה לא טובלת. גם בימינו יש שחיים בהפקרות ורוצים שחכמים יתירו להם בטבילה. למשל, הוא בצבא והיא לומדת, יש אולם שפנוי עוד שנה, הם לא יכולים להתחתן עכשיו... הקורונה לימדה שאפשר להסתדר בלי אולם... צריך אולם, אבל לדחות חתונות בגלל אולם? חס ושלום! הרבה חתונות צנועות נגמרו בטוב, והרבה חתונות מפוארות נגמרו בגט - אין קשר בין חתונות לשלום בית. צריך שיקול דעת, זוג לא נשוי שמתחיל לחזור בתשובה ומתחילים להקפיד אך עדיין לא יכולים לשמור על טהרת המשפחה וכבר קבעו תאריך לחתונה יש מקום להתיר. זו הוראת שעה!

סימן קפד

האם צריך להחמיר כחומרת אור זרוע?

יש כלל גדול בכל ההלכות: יש דין תורה, ויש דין דרבנן. גם בדברים דרבנן, יש סייגים לחומרות. לפי עניות דעתי, מעבר לשולחן ערוך - אין להוסיף חומרות. בכל הלכות נידה, חכמים החמירו מספיק חומרות. יש פוסקים ומפרשים, וזוהי דרך המלך. לא מומלץ להוסיף עליהם. ואם מוסיפים משהו - אז להגיד בלי נדר. לפעמים יש אילוצים, וצריך לסמוך על הדין ולא על חומרות. למשל, קצין שמשרת בצבא, ומגיע פעם בשבוע הביתה - אי אפשר להטיל עליו את כל החומרות, וכן חייל נשוי רגיל. זה שייך בציבור שלנו, שיש מילואים ושירות צבאי. בפרט חתן המשרת בקבע - לא חייבים חומרות, יש דין. לכן, דברי האור זרוע' הם חומרא ולא חובה. אני לא אומר לא לחשוש בכלל.

בלאו הכי יש מחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן מה הוא האיסור של "לא תקרבו לגלות ערווה". לרמב"ם כל קרבה אסורה, ולא רק שכיבה אסורה, אלא גם כל שקרובה לשכיבה. לרמב"ן האיסור הוא בשכיבה. המחלוקת היא האם חיבוק ונישוק אסורים מן התורה, וממילא בווסתות לרמב"ן רק שכיבה ממש אסורה, ולא חיבוק ונישוק. ואמרו הפוסקים, שביום העונה עצמה להחמיר בחיבוק ונישוק, וכן להחמיר בחומרת האור זרוע. להחמיר גם בחיבוק ונישוק - זה יותר

חומרא. אם אישה מרגישה שזה מתקרב, למשל אם רואה כתם קטן ולא אוסר, או שיש לאישה תחושה שזה מתקרב - פה יש להפעיל שכל ולהתרחק.

לסיכום: לא לקבל את חומרת אור זרוע כמנהג מחייב, אלא להגיד בלי נדר. יש קולא בתנאים מסוימים, ואם יש סימנים - ראוי להחמיר מסברא. אם חייל בא מהצבא - לא להחמיר.

נשים בלי וסת קבוע, זה מצוי מאוד היום. לרוב הנשים, הווסת הזו במקבץ של שלושה ימים, זה מקבץ סביר. למשל אישה הרואה ביום ה-25, 26, 27. זה לא טור עולה, אלא מקבץ. מציאות זו נקראת 'ימים נבוכים'. באותם ימים מסופקים, ראוי שתחשוש לאותם שלושה ימים לגבי תשמיש. שלושה ימים זה שלוש שלמות, חזקה של שלושה ימים. הנודע ביהודה אומר אפילו לחשוש בשבעה, והרמ"א בשלושה ימים. אותם ימים לא אסורים לגמרי. ולא ראוי להחמיר בזה אור זרוע. וסתות זה דרבנן, והחמירו ביום הוסת עצמו את חומרת אור זרוע. לא כן בימים אלו, שאז לא לחוש לעונה קודמת.

המקבץ לא צריך לחזור על עצמו שלוש פעמים?

היא ראתה שלוש פעמים ב-24, 26, 27. האם חוששת? אחרי שלוש פעמים שראתה מקבץ, בפעם הרביעית חושש. ואם נעקר - נעקר. אחרי זה יכול לחזור על עצמו באותה קביעות, אבל זה כבר נדיר.

האם כשהרב מחמיר את הימים הנבוכים זה מוגדר כוסת קבוע או לא קבוע?

שאלה טובה. מצד אחד, אותם השלושה ימים - הם כמו וסת אחת, ולכן צריך לחשוש לכל השלושה ימים, ולפי הנודע ביהודה - אף חוששים עד שבעה, אך אנו חוששים רק עד מקבץ של שלושה ימים. אך לגבי הפלגה - חוששים מפעם אחרונה בלבד.

מה הדין חיבוק ונישוק ביום פרישה?

לגבי חיבוק ונישוק, לא יהיה אסור. ההבחנות מאוד דקות: כאש בנעורת. בין חיבוק ונישוק קל, לבין חזק יותר. ההלכה לא אוסרת, אבל צריך לזכור שזה כאש בנעורת. אם האישה בוכה וזקוקה לתשומת לב, צריך לדעת מתי

להשתמש בזה, הגבול הוא דק מאוד. ואם תקבע את זה - זה יהיה כבר וסת קבועה.

אישה ששכחה מתי וסתה מתי תפרוש?

דין זה תלוי בשאלה אם ווסתות דאורייתא או דרבנן. אם ווסתות דאורייתא - חוששים לווסתה עד ראייה הבאה. כיון שווסתות דרבנן - מספק צריכה להחמיר ולפרוש. אבל השאלה היא מתי? היום או מחר או מחרתיים? האם להגיד שתמיד היא טהורה ולא צריכה בדיקה? פה מפלפלים, האם היום הזה בטל ברוב. אנו מכירים את המושג של ביטול ברוב בחתיכה כשרה בתוך רוב טריפות אחת, שבמקרה כזה הולכים אחר הרוב, הכל נמצא לפניך. אך לגבי זמן - יש לפניך רק את הרגע הזה, ואיך תאמר שבטל ברוב? ויש ראיות לכאן ולכאן. מצווה לחשוש רק לעונה בינונית. אך לווסת החודש לא צריכה לחשוש, כי כמה נשים רואות באותו יום בחודש? מעט מאוד. לעומת זאת, עונה בינונית היא עונת רוב הנשים! באישה זו - נקל עליה יותר מאישה רגילה, אין לה הפלגות בכלל, וחומרה קולתה.

מתי יש חובה לבדוק?

לפעמים הרב ענה: 'בהתחלת העונה' ולפעמים ענה: 'בסוף העונה'.

האם גם בימינו נחשבת שהוכר עוברה, רק לאחר שלוש פעמים?

מעוברת גם אם לא רואה, ויודעת שהיא בהריון - בכל זאת עדיין חוששת לווסתות הקודמות עד שלוש פעמים, כך הלכה המקורית. השאלה היא בימינו, שיש שיטות לוודא הריון. אישה אחרי שבוע שהתעכבה הווסת עושה ערכה ביתית, שזה לא מדויק, ואז הולכת לרופא - והוא כבר יכול להגיד שהיא בהריון. אולטרסאונד לא עושים כזה מהר... יש כל מיני שיטות מאוד מתקדמות איך לוודא הריון, ולא לחכות שלושה חודשים. בדיקות זה לא 100% נכון. גם אישה שלא ראתה שלוש חודשים - זה רק 99% מעוברת. יש אישה ש9 חודשים הרגישה עובר, וילדה רוח. זה לא 100% אלא רוב. לכן חז"ל אמרו שהיא בחזקת לא רואה, ב99% אחוז.

זוהי שאלה עקרונית, ויש שתי גישות בשאלות מן הסוג הזה. יש שיטות בפוסקים, שסוברים ש"חדש אסור מן התורה", ואין לנו אלא מה שאמרו חז"ל. ויש שיטה אחרת, שאומרת שחז"ל דיברו לפי המושגים של ימיהם. בימינו שיש שיטות וודאיות לבדוק הריון - חז"ל לא מתנגדים לזה. זו שיטת הרב משה פיינשטיין זצ"ל, וזה נוגע להמון שאלות.

מקובל היום בציבור החרדי שכל בחור ובחורה עוברים דור ישרים כשבאים להשתדך. כל בחור ישיבה וכל בת סמינר - עושים בדיקת דור ישרים. ואז כשעולה שידוך, מצליבים את הגנים של הבחור והבחורה במחשב, ואם לשניהם יש גנים בעייתיים זה יכול ליצור מחלה גנטית. בממוצע אם שני בני הזוג נשאים - אחד מתוך ארבעה ילדים ח"ו חולה במחלה חסרת מרפא. יש מקרים שכולם חולים, או שכולם בריאים, אבל זה הממוצע. אישה שמחה בהריון, ואז ח"ו מגלים מחלה גנטית. איך אפשר לחיות כך? רחמנות! צריך למנוע מראש שלא ישתדכו בכלל.

צריך להחדיר את זה חזק גם בציבור שלנו. שבכל המכללות וישיבות ההסדר - כולם יעשו בדיקות דור ישרים. כל בחור וכל בחורה יעברו את הבדיקות, וכשמכירים, לפני שמעמיקים בודקים במחשב מחלות שכיחות. זה פוגע בעיקר במשפחות מאותו מוצא. זה יכול לקרות בשידוך בין משפחות ליטאיות. אם היא במקור מליטא, והוא מגרמניה - זה פחות יכול לקרות. היא מתימן והוא מרוסיה - הרבה פחות... זה גם לא 100%, עדיין יש. לכן מומלץ לא להתחתן עם בני דודים.

לעומת הנהוג בציבור החרדי, ר' מנשה קליין התנגד לבדיקת דור ישרים, מדעי הטבע זה לא עניינו. כל התערבות טבעית (אפי' בדיקה כזו) איננה טובה. באותו כוון גם לעניינו רבי מנשה קליין והרבי מקלויזנבורג אומרים, שגם בדורנו צריך לבדוק בשלושה החודשים הראשונים. חסידים יותר חוששים לדברים חדשים. תלמידי החתם סופר אוחזים שחדש אסור מן התורה. החתם סופר דיבר כך כשהרפורמים הכניסו עוגב לבית הכנסת. בהתחלה הרפורמים היו רבל'ך: הביאו ראייה מכך שהרמ"א מביא שמותר להביא גוי שינגן לחתן וכלה בשבת. למה זה קשור לבית הכנסת? ואז מבינים שהם מנסים להכניס עניינים שהיו בכנסיות. אבל הוא לא אמר שכל חידוש זה אסור: בשר ודגים, אסור לאכלם יחד משום סכנה. אך הרופאים בימינו אומרים שזה לא מזיק. החתם סופר הסתפק, שאם

זה איסור אז בבטל בשישים יהיה מותר, אבל אם זה סכנה – זה לא בטל אפילו ביותר. אך כיון שהמנהג הוא לא לאכול – הכריע החתם סופר, שאפשר להסתפק בביטול ברוב רגיל. רואים שהחת"ס כן התחשב במדעי הטבע.

לא כל אמירה רפואית חדשה היא "חדש אסור מין התורה". וכי מכיוון שנגיף קורונה לא כתוב בשולחן ערוך זה אומר שלא צריך לשמור ממנו? לכן, גם בנידון שלנו: אישה שאומרת שהיא יודעת שהיא בהריון על פי שיטות חדשות, יש שסומכים על הבדיקות, ויש שלא. הגישה המאוד מקובלת, היא השיטה הזו של לסמוך על רופאים ולהגיד שהיא בחזקת לא רואה. אם כן, יש שאומרים שרק סברא שחז"ל אמרו נקבל, ויש את דברי רבי משה שהקל במקרה שלנו. אם רבי משה אומר את זה, יש לו כתפים... לא כל רב'ה יכול לומר את זה. למעשה אין נפ"מ ביותר מפעם אחת (ובד"כ לא יודעים לפני הפעם ההיא) אלא אם כן זה ווסת קבוע כי לא שייך לא הפלגה ולא עונה בינונית אולי רק תאריך שייך.

יש אמנם תופעה שנשים בהריון שרואות דם. כשאישה בהריון רואה דם - זה מטמא. אישה בתחילת הריון, צריכה לשתות כמות כפולה ומכופלת, ולישון מספיק. ואם לא נחה מספיק – אז יש דימום. הוא לא בא מווסת, הוא מהרחם. ויש מהנשים שאף רואות ווסת. אך זה לא שכיח ולא צריך לחשוש לכך כל עוד לא ראתה.

האם אפשר לסמוך על הכדורים לעניין ימי פרישה שלא יצטרכו לפרוש?

לפי רבי משה אפשר לסמוך, לפי רבי מנשה קליין אי אפשר לסמוך, אלא צריך שלוש פעמים שלא רואה. הרב עובדיה פוסק כרבי משה לסמוך על הכדורים. אך צריכה להיות בטוחה שזה כדורים המתאימים לה. לכן, בחודש הראשון צריך לחשוש. ולא לשכוח לקחת יום אחד. ואם שכחה - כל ההורמונים משתבשים. אישה אחת לא לקחה ואז הסתבכה, אמרה לי סליחה, אמרתי לה – אל תבקשי ממני, תבקשי מההורמונים... להורמונים אין 'תשובה'. צריך לקחת כדורים בזמן, מיד אחרי 'מודה אני' או בזמן קבוע אחר. אין סיבה בעולם שלא תיקח. יש תחליף יותר בטוח, שהוא טבעת לרחם. במשך ארבע שבועות לא תראה. בהפסק צריך להוציא את הטבעת, אי אפשר לשכוח ממנה, היא פולטת הורמונים בצורה איטית. זה נקרא 'נובה-רינג'. מי שצריכים כדאי לשאול רופא. זה נוח מאוד, מומלץ מאוד, יותר יעיל ויותר נוח.

האם אישה צריכה לשים מוך דחוק כל עונת הפרישה?

החוות דעת מצריך כך, אך הפוסקים חולקים עליו, ומצריכים בדיקה בתחילת העונה.

מה דין אישה שאבד לה העד?

הפת"ש אומר שאם נאבד לה על מה היא תסמוך? לכתחילה צריכה לעשות בדיקה נוספת בעונה, אך אם עברה העונה – על פי פוסקים רבים, וכן הכריע הרב עובדיה שיכולה לבדוק בדיקה חדשה.

האם מותר לעשות אמבטיה לפני הבדיקה?

הפרישה אומר שלא תעשה אמבטיה, כי האמבטיה תגרום שלא תראה שום דבר. האם באמת נכון הדבר, שבאמבטיה המים חודרים למקום עמוק? לא ברור. אישה בהריון מומלץ שלא תעשה אמבטיה, כיון שהפתח פתוח וזה יכול לעשות זיהום. אך שהפתח סגור – האם יש חשש שהמים ישטפו את הדימום? נראה לי חשש רחוק מאוד לומר שגורם טשטוש. בכל זאת אמבטיה אסורה, אבל מקלחת – פשיטא שמותר. ואמבטיה גם כן – גם אם נניח שהמים טשטשו, האם בדיקה לא מועילה? על ידי בדיקה יודעים שלא ראתה שום דבר.

מה דין אישה הטובלת בפרישה?

בדרך כלל כל הסיפור הזה לא קיים. סתם אישה רואה כל שלושים יום לפי חז"ל, ולפי הרופאים 28 - 29, אז ממוצע בקירוב זה שלושים. נדיר שאישה תצטרך לטבול בזמן פרישה, שיוצא וסת של 12 יום. צריך לטפל בזה על ידי רופא. תופעה מצויה יותר היא שאישה רגילה לראות דם ביום הביוץ, ואז פוסקת כשיגמר הדם, או נניח לשישה ימים ויצא שהיא טובלת ביום הוסת הקבועה. יש לזה פיתרון פשוט, והוא – לקחת גלולות למניעת ביוץ למשך שלוש פעמים, ואז הגוף חוזר לסדרו.

מה הדין אם ליל טבילה יוצא בזמן הפרישה?

יוצא לדרך פוקד את אשתו, משום מצוות עונה. וכן בליל טבילה יש מצוות עונה. יש אומרים שליל טבילה חשוב פחות, ויש אומרים שחשוב יותר. יש סברא להתיר בליל טבילה מאשר יוצא לדרך. השאלה אם מסתכלים על מה שהיה הזמן שהיו אסורים או על מה שיהיה זמן היציאה לדרך שתהיה תקופה שהגבר לא יהיה בבית. בימינו שלא יוצאים לדרכים ארוכות כמו פעם אין היתר. אולי חייל בצבא במצבים מסויימים.

מה דין כלה?

זה ביאת מצווה. יש בזה הרבה יותר מצווה, כיוון שזה פעם ראשונה שהם מותרים. אמנם אפשר לעשות חופת נידה, אך ליבי אומר לי להתיר. אם כי כאן צריך להבחין בין וסת קבוע ולסת שאינה קבועה. כי אם הווסת קבועה יש סבירות מאוד גבוהה שתראה היום. בווסת לא קבועה הרבה יותר קל להקל. בווסת לא קבוע אפשר להתיר, בקבוע לא.

איך מגדירים אישה זקנה שלא צריך לפרוש לווסתה?

אם עברו עליה שלוש עונות ולא ראתה. בגמרא כתוב, שהמדד הוא אם קורים לה סבתא והיא לא מתביישת. והכוונה, מתי שיודעת שהיא סבתא. היא יכולה לצבוע שער, אך את האמת היא יודעת... אישה בין 45 ל-55 מפסיקה לראות. לא שקבוע זה כך, אלא אם שלוש עונות לא רואה בלבד. זקנה בכל מקרה, אם ראתה בפועל - זה ברור שזה דם, והיא אסורה. בדרך כלל בסביבות גיל חמישים לא רואות. 10 שנים האלה נשים מגמגמות, לפעמים רואות ולפעמים לא... אם ראתה פעם אחת אחרי שכבר הוחזקה זקנה אינה צריכה לחשוש בחודש הבא.

האם ספק ספקא יש חובת בירור או שלא?

אם אפשר לבדוק - לא סומכים על החזקה. במסכת פסחים יש דיון האם השוכר בית בערב פסח, יכול לסמוך על כך שבעל הבית בדק את הבית או שלא. היום החזקות השתנו: איזה בעל הבית בודק... התשובה היא שהבית הוא בחזקת בודק, אך צריך לשאול את בעל הבית אם בדק. זה הכלל אצלנו, גם בחזקות, וגם בספק ספקא: אם אפשר לבדוק - בודקים. כל אחד מאיתנו בודק את

הטלית כל בוקר לפני התפילה, אף על פי שיש חזקה. לכן, אם הזמן קצר - אל תבדוק. וכך גם לגבי עירוב: אם בדקת - בדקת, ולא צריך לבדוק כל שבוע. אם יש רוחות או בניה - וודאי שצריך לבדוק, מצד שני - במקום שאפשר לבדוק - בודקים, המועצה שולחת אנשים. אם אין לה תקציב - יש שאלה כל כמה זמן צריך לבדוק. בחורף כאשר יש רוח חזקה - אין חזקה. בקיץ כשאין רוחות - אפשר לסמוך. הוראות המועצות הדתיות הם לבדוק כל שבוע. אנו בודקים כמה שאפשר. מזוזות יש לבדוק כל שלוש שנים. בתפילין ההלכה היא שבודקים פעמיים בשבע שנים (והרב הסביר שמספיק פעם אחת בסוף שבע שנים). במזוזה של רבים - פעם בשבעים שנה. אך אם מדובר במזוזה חיצונית - גם של רבים צריך לבדוק. מזוזה חיצונית החשופה לגשם - יש לבדוק פעמיים בשנה. מזוזה פנימית יש לבדוק פעם בשלוש שנים. הכלל - אם אפשר בודקים.

סימן קפה

אם הוברר שדברה שקר בעיני נדה האם איבדה את נאמנותה?

אשה נאמנת לומר האם ראתה דם או שלא. אם התברר לבעל שהאשה משקרת לו בעיני נדה, הרי שהיא אבדה את נאמנותה עד שתשוב בתשובה כזו שהבעל ישתכנע מהיכרותו האישית איתה שלא תשקר עוד. אם שיקר פעם אחת לא, אבל פעמיים ושלוש - כן. במס' סנהדרין (פרק זה בורר) יש פתרון שעד ששיקר יש לו תשובת המשקל נניח שהוא שיחק בקלפים אז צריך לראות שהוא בכלל לא מתעסק עם קלפים וכן בשוחט צריך לבדוק שהוא הפסיד כסף על טריפות, כלומר לעשות פעולות הפוכות שמראות שהאדם הזה חזר בו, שאשה ששקרה לבעלה והיא לא נאמנת יותר, היא אסורה עליו לעולם, והרי לא מצאנו כך, אלא שיש פתרונות שאם משתכנעים שהיא עשתה תשובה. ולכן זוג בעלי תשובה שנראה שהם חזרו בתשובה ניתן לסמוך עליהם, שהרנ זו אונאת דברים שהיית שקרן, לא אומרים לו: כל זמן שהאשה לא חזרה בתשובה הרי היא אסורה לבעלה. אין צורך שהאשה תוכיח את נאמנותה בבית הדין מכיוון שהנאמנות בדיני נדה היא נאמנות בדיני איסור והיתר ולא בדיני ממונות. לפי זה, איש השומר תורה ומצוות הנושא אשה שאינה שומרת תורה ומצוות אסור עליה לעולם, אומנם, אם הוא יודע בוודאות שהיא שומרת על דיני טהרת המשפחה וכשרות וסומך עליה, ניתן להעלים מכך עין. אך אין השידוך הזה מותר,

לכתחילה - לגרום לזוגות מעורבים?! אשה חילונית זו שאלה קשה אם ניתן להתחתן איתה, שכן א"א לסמוך עליה בכשרות ובטהרה. וכש"כ שהוא נושא אותה ע"ד זה שהיא תשאר חילונית. אלו שאלות קשות מאוד מאוד. שדכן לא יכול לשדך כזה שידוך. אם כבר נוצר קשר כזה הדוק ומתחייבת לשמור טהרת המשפחה וכשרות ניתן להעלים מזה עין. יש תשובה של ר' משה פיינשטיין ע"פ גמ' (בנדרים עד) שאשתו של ר"פ שהעידה שעד אחד פסול לשבועה, וסמכו עליה, שאם אדם מכיר מישהו ויודע שהוא סומך עליו, הוא סומך עליו. משפחות שרוצות לשמור על קשר, אם הוא סומך עליה, ומכיר אותה ורואה שהיא מתנהגת כך ברצינות, יכול לסמוך עליה. לעומת זאת זוג חילוני שחזר בתשובה, כיון שהאשה עשתה תשובה והבעל סומך עליה שלא תשקר לו, הרי שהיא נאמנת גם לדיני נדה גם לכתחילה.

תשובה היא כלפי שמים ולא כלפי אדם. אין ספק שמי שפסול לעדות או לשבועה ובי"כ הוא עושה תשובה, הוא לא עושה תשובה כלפי ב"ד אלא כלפי שמים ולא כלפי ב"ד וכן להפך: אם מראה שהוא חזר בתשובה כלפי אדם אינו פוטר מתשובה ביד"ש.

האם הפרדת מיטות נחשבת מעשה לעניין שהאשה לא תוכל לחזור בה לעניין אמתלא?

זה מעשה. כשאישה לובשת בגדי נידות - זה אמתלא, וגם פה זה מעשה. הרב עובדיה פסק שזה לא מעשה. לפעמים אישה רואה כתם, לא שאלה רב ומפרידה מיטות, לא מתוך החלטה, אלא היא מסופקת ויכול להיות שיתירו לה. לכן הפרדה זה לא נחשב מעשה. זה לא הופך למשהו מחייב. אני בהלכות נידה הולך אחרי הרב עובדיה, משום שהוא מסתמך על הרבה מקורות. בלבישת בגדי נידות היא שאלה והחליטה, ולכן הפרדת מיטות זה לא אותו דבר. כך טוען הרב עובדיה. צריך לשקול כל מקרה לגופו. היא לבשה בגדי נידות - פה אומרים שזה מעשה. שהרי זאת אומרת שהחליטה, ועכשיו חוזרת בה. בימינו אשה מחליפה כל יום בגדים 10 פעמים, אך היום יש הסתבכויות אחרות: מצד הדין אדם חייב לאשתו בגד אחד לחורף, ובגד אחד לקיץ. היום משהו יעזי להסתפק בזה? בדרך כלל אישה קונה בגדים כל שבוע, השתנו הדורות. אנשים זורקים בגדים טובים, יש בגדים יד שניה מעולים. אני התרשמתי מהרב עובדיה שהפרדת מיטות זה לא מעשה גמור. אישה מביאה מראה, ואומרת שהוא אדום, היא עושה הכל,

מביאה לי ואני אומר לה שזה טהור. בגלל שלבשה בגדי נידות? היה לה טעות! אני פוסק במראות למרות שאני לא צעיר, כל עוד אני רואה ברמזור אדום... אין דבר כזה בעולם צח כשלג. להיפך: אם זה כך זה לא בריא. רוק ונזלת זה גם לא צח כשלג, כי תמיד יש משהו. מנסיוני, רוב השאלות הם בחום. אישה אומרת אדום על האדום שלה, ולא על האדום של התורה.

אישה שצריכה לטבול כיון שהאמתלא שלה לא התקבלה, האם תברך על טבילתה?

היא אומרת 'אני טהורה'. מה זה משנה שהיא אמרה שהיא טמאה אם היא יודעת את האמת. וכן גם לקולא: אדם בטוח מאה אחוז שהבשר בסדר, הוא יודע שזה כשר. לא כל מה שרוב אמר זה מחייב. אם רב פוסק שעכשיו לילה – תשלחו אותו לגהה... איך יכול לומר כך? יש גבולות, זו גמרא מפורשת, סוגיא בשבת, אם היו בטוחים ששבת, ויצאה שמש. בדרך כלל פסיקת רב זה פסיקת רב, אך יש דברים שזה לא פסיקה. לכן, אם היא יודעת שהיא טהורה – אינה יכולה לברך על זה.

בוויכוח בין החכם לאשה מי נאמן?

אם התעורר ויכוח בין האשה לבין החכם, שהאשה טוענת שהחכם טיהר לה מראה מסויים והחכם טוען שהוא טימא, כיוון שכל נאמנות האשה היא מכח החכם והחכם מכחיש – הוא נאמן.

סימן קפו

האם למחבר ראוי להחמיר לחשוש לשיטה שצריך לבדוק תמיד אחרי תשמיש?

דעת הרמב"ם היא, שצריך לבדוק מידי אחרי תשמיש. אך זו דעת יחיד, כל הפוסקים חולקים ואומרים שלא צריך. הבית יוסף מביא דעה שיש להחמיר ושכך נוהגים, אך זו דעת יחיד. הפוסקים האחרונים פסקו שלא בודקים. שלוש פעמים ראשונות צריך, ויותר מזה לא צריך.

האם לרמ"א שהקל לא לבדוק בגלל ש"ליבו נוקפו ופורש" אם אין ליבו נוקפו, האם ראוי שיצווה על אשתו לבדוק?

הרמ"א מקל בזה. הוא אומר שהוא מעוניין, אך אדם הוא אדם. השכל אומר משהו, אבל בלב הוא מרגיש משהו אחר. הוא אומר: אני סומך עליך, אבל בכ"ז חושש שלא בדקה טוב. לא צריך, אבל ליבו נוקפו. ההלכה היא, שבפניו לא תבדוק, שלא לפניו - שתבדוק. זה כלל, ואין מקום לפרוש מן הכלל. ולהגיד 'אני מחמיר יותר' - נפסק שלא ראוי להחמיר. האישה לעצמה - תבדוק. וגם היא, לא להגזים בבדיקות. בבדיקות רבות מידי פוצעות. מאותה סיבה רופאים מתנגדים לחומרת החוות דעת, להניח מוך דחוק שלוש ימים. כך גם חשוב מאוד לא להגזים בניקוי האוזן לפני הטבילה, כי יש שעווה שמגנה על האוזן מפני לחות, ולא טוב לייבש יותר מידי, לא לבדוק יותר מידי לעומק. כדי שכאשר תטבול לא ייכנסו לה מים לעומק האוזן. צריך לנקות, אך לא לקלף ולייבש את האוזן... השעווה היא חלק בריא מהגוף, לא צריך להגזים יותר מדי.

האם שייך היום "כל המרבה בבדיקות הרי זה משובח"?

אם זה לא שייך היום, למה אין חובת בירור? אין הכי נמי, באמת שייך. לא ראינו פוסק שמחק את ההלכה הזו. אם כי כתוב שאת בדיקה זו לא ראוי שתעשה לפני הבעל, כי זה עלול ליצור בו ספיקות. מדוע נשים לא מהדרות בזה? יש לומר, שזה לא חובת בדיקה. בטריפות למשל, לא בודקים את כל המעיים, כיוון שבמציאות יש מיעוט טריפות. בתרנגולות בודקים את צומת הגידים, כיון ששמים עופות בלול צפוף, ולפעמים כאשר יש מגיפה - יכול להיות שחצי לול טרף. אך אחוז הטריפות הכללי, מכל סוגי הטריפות - זה שלוש אחוז. במשחטות מהודרות בודקים כל ריאה, אך מספיק שהמשגיח נוגע בנגיעה קלה, לכך זה לוקח כל כך הרבה זמן. היו תקופות שהיו בודקים בבית הכסות, כי לפעמים היה באוכל שלהם ברזלים שהייתה אוכלת אותם ונפצעת, אבל היום הכל עם טרקטורים. למה אני אומר את זה? אדם לא בודק כל הזמן את הציצית. הלכת לדוכן עכשיו, אולי נקרע החוט? למה לא אמרו "כל המרבה לבדוק ציצית הרי זה משובח"? התורה ניתנה לבן אדם נורמאלי... כשיש חששות - בודקים. אישה עם וסת קבועה - לא צריכה לבדוק, אך זה משובח. בזמן הוסת - צריכה לבדוק. בימינו נשים פחות בודקות, כי הם לובשות תחתון לבן, אלא אם כן התחתון לא לבן. נשים רגילות ללבוש תחתון לבן. אלא עצם

זה שיש לה בגד לבן. אישה עם פצעים - מוטב שלא תבדוק כל הזמן. זה המציאות שאשה הולכת עם תחתון לבן, אלא אם כן אישה סובלת, אני ממליץ לה ללבוש צבעוני. לבן - זה המציאות שאני מכיר. אני לא מכיר שנשים לכתחילה לובשות בגד צבעוני. אין בעיה, מותר ללבוש צבעוני. הבעיה רק כשאסורה. כשמותרת - היא לא מהדרת, לא מרבה לבדוק. חובת בדיקה - רק כשיש חששות. האם כל המרבה לבדוק זה רק קינוח חיצוני?

ככה נראה לי לגבי בדיקות של חומרא. זה כתוב בפוסקים במפורש שלא צריך בזה חורים וסדקים. יתרה מזו, אישה חילונית שלא בודקת. זה אמנם לא בסדר, אך אי אפשר להגיד שהיא וודאי אסורה. מן הסתם היא לא בודקת פעמיים ביום, אבל עושה הפסק. אם היא לובשת בגד לבן, לפי הראב"ד זה מועיל בבדיקה. בדיעבד, בשעת הדחק גדולה - לפי הראב"ד שקינוח כבדיקה, אפילו בהפסק דאורייתא.

האם לפני ואחרי תשיש צריך לעשות בדיקת חורים וסדקים?

נכון שהרמב"ן אומר את זה, אבל אחרים חולקים עליו. יש להחמיר לבדוק חורים וסדקים רק בהפסק טהרה. 'הפסק טהרה' זה מושג משמעותי. בלי הפסק טהרה - זה לא שבעה נקיים. הם המעבר בין טומאה לטהרה, והוא צריך להיות ברור. ומכיוון שכך, צריך לבדוק בבדיקת חורים וסדקים. אך בדיקה זו תהיה בדיקה רגילה ולא צריך בדיקת חורים וסדקים.

מה דין איש ואישה ששימשו ונזכרו שזה זמן פרישה או זמן פרישה של האור זרוע' - כיצד ינהגו? והאם צריכה כפרה?

כפרה צריכים רק כאשר שמשו באיסור, שראו דם. אך פרישת אור זרוע זה רק חומרא. אומנם החמירו על עצמם, והמעשה לא בסדר. אבל כפרה לא צריכים. לשכוח את תאריך הפרישה עצמו - זה חמור יותר, אך כפרה לא צריכים. לתת צדקה זה רק במקרה ששמשו בזמן וסת.

"חזקה שאינה רואה מחמת תשיש", האם הבדיקה צריכה להיות בעומק או בקינוח בעלמא?

די בקינוח.

אשה שלא החזיקה בתחילת נישואיה שאינה רמ"ת האם יכולה לפטור עצמה מבדיקות אלו אחרי הרבה שנים שלא ראתה בהם?

כמובן שמדובר אחר שנגמר חשש הבתולים. אך אם לא בדקה מהיכן היא יודעת שלא ראתה אלא אם נאמר שבדיקה ע"י תחתון מועילה אך לא נקל עד כדי כך. גם שנתיים-שלוש ואפילו באמצע החיים שלה אחרי החתונה צריכה עוד לעשות. הבדיקה צריכה להיות מיד אחרי תשמיש אין עד כמה זמן שיהיה סמוך.

אשה שאין לה ווסת ושכחה לבדוק בסוף יום 30 האם תבדוק שנזכרה האם יש גדר זמן שממנו והלאה לא צריכה בדיקה? האם אסורים בחיבוק ונישוק?

צריכה לבדוק, אסורה בתשמיש עד שלא תבדוק. שאלה טובה על חיבוק ונישוק, יש סברא שיותר חמור. אומנם פסקנו שווסתות דרבנן ואז רק ביום הווסת עצמו יש חשש. אך י"א שמדאורייתא ודאי ראתה וזה שלא ראתה זה משום שנעלם. אין לי תשובה לשאלה האם אסורים בחיבוק ונישוק. בדיקת עונה צריכה בעומק כמו כל בדיקה שהיא מעיקר הדין שלא מספיק לה קינוח שאולי יועיל בדיעבד.

האם בדיקות הר"ף לצאת מרואה מחמת תשמיש צריכות להיות בזמן ווסת תרומת הדשן?

ובכן, הרב עובדיה פוסק כתרומת הדשן שלא צריך לבדוק, רק בימים שאחר הוסת. לתרומת הדשן, אם רואה יותר משלושים יום, אף פעם לא פחות לא שלושים - תמיד יותר, במספרים לא קבועים: האם חוששת לעונת בינונית? הממוצע של רוב הנשים היא עונה בינונית, והיא דבר מוחלט. הרב עובדיה טוען שלא צריכה לחשוש. הוא אומר שאפשר לסמוך על זה. לפי הרב אליהו זה לא יועיל. יש סברא לכאן ולכאן. מצד שני, מסברא התשמיש הוא קובע. יש סברא לכאן ולכאן, לכן מסברא הייתי אומר שלא חייבים דווקא בזמן ווסת תרומת הדשן.

אם עשתה בדיקות הר"ף וגלתה שהיא בהריון?

תעשה שלוש בדיקות נוספות, כי זה תקופה שלא רואים. פה היא מסולקת דמים, ולכן תעשה בדיקה לדעת הר"ף. מניקה - כיון שבימינו לפעמים כן רואות - זה לא בטוח. מעוברת לא רואה, ואם רואה זה תקלה בהיריון.

הרב אמר שאישה לא תתחיל מיד בבדיקות הר"ף, אלא אחרי דם בתולים. כמה זמן אחרי הפסקת הדם צריך להתחיל? האם חובה להתחיל מיד?

כל העניין של בדיקות הר"ף: האם הם חובה או לא? לכתחילה, מלמדים כל זוג לעשות בדיקות הר"ף. מתי בדיוק? צריך לעבור זמן שבטוחים שאין דם בתולים. אחרי שלושה חודשים, כאשר רואים שהפסיק הדם – לעשות בדיקות הר"ף.

סימן קפז

האם לרב הגיע פעם שאלה שהיה צריך לפסוק בה רואה מחמת תשמיש?

לא. אבל הרבה פעמים באו אליי זוגות טריים שבכו שראו מחמת תשמיש, ואמרתי להם שזה בתולים. שלוש פעמים אחרי חתונה היא הגיוני לראות מחמת בתולים. יש מקרים קיצוניים שצריך ניתוח, ויש חמש-שש פעמים. רוב השאלות תיאורתיות כמעט.

איך אפשר להסביר את מה שחז"ל הגדירו כרואה מחמת תשמיש עם המציאות שדבר כזה אף פעם לא קיים?

הסימן הכי חשוב למעשה, זה הסימן הזה. אחרת לא היינו יודעים מה לעשות עם פצע, חז"ל עסקו תיאורתית ואנו הרווחנו.

**אישה שראתה מספר פעמים דם אחר תשמיש, אלא שהראיה היתה לאחר
"בכדי שתושיט ידה", האם עליה לחשוש כיון שהדבר חוזר על עצמו?**

זה לא רואה מחמת תשמיש. רואה מחמת תשמיש נחשבת אם רואה לזמן קבוע. מסופקני. חז"ל קבעו שיעור, אם יש שיעור - יש סיבה להגיד שרואה מחמת תשמיש.

קינוח דינו ככתם או כאיסור דרבנן שטמאה אפילו יותר מכגריס?

ההבדל בין קינוח לבדיקה הוא, שבדיקה היא פנימית וקינוח הוא חיצוני. כתם זה כל מציאה שמוצאת. דם קינוח זה כתם עם כל הכללים של כתם: גריס, וכו'. קינוח בשירותים: אם זה מיד אחרי שירותים יש חשש שקיבלה ולא הרגישה. אבל אם לקח קצת זמן - זה כבר כתם. לא ברור כמה זמן אחרי השירותים זה נחשב אחרי זמן. שנשים תלמדנה לא לקנח עד אחרי 10 שניות בערך. ברואה מחמת תשמיש יש שיטות שונות מה זה תכף. מצאתי כל כך הרבה שיעורים. יש שיעור תוך כדי דיבור, אך הוא קטן מדי. פה יש להקל כשיעור 22 צעדים, שזה 11 שניות.

רב שאומר להתגרש - תפטרו אותו... רב שלא מתייעץ, שלא בודק בספרים - תפטרו אותו. יש מסביב רבנים זקנים, לא בקלות אומרים להתגרש... רב צריך להקל, לא להחמיר. הוו מתונים בדין. בנוסח אחר: רב שאומר להתגרש תפטרו אותו. רב צריך ללמוד ולבדוק בספרים ולהתייעץ, ברור שאין מקום פשוט לגרש, לשולחן ערוך יש מסביב ויש מסביב מסביב. לא בקלות רב מגרש אשה. רב צריך להקל ולא רק להחמיר. לא אמרתי תמיד להקל אלא להיות עניינים, הוו מתונים בדין.

אישה שהיא רמ"ת, אם עברה ושמשה - הותרה לבעלה (כך פוסק הרמ"א בסעיף י'). האם נורה כך לכתחילה כדי לא להוציא אישה לבעלה?

בדיעבד. לכתחילה - היא אסורה. יש בדיקות: יש בדיקת שפורפרת, ויש בדיקת בודקת. בימינו, בודקת טהרה זה יותר טוב משפורפרת. היא מסתכלת עם כלי טוב, מכניסה קיסם דק ובודקת. בודקת יכולה להגיע עד צוואר הרחם ולראות אם מדמם האם מדמם או לא. לכתחילה יש עצות אחרות. וכן רופא יכול לקבוע אם זה פצע והם בדיקות יעילות יותר משפורפרת. אך לא לעבור על האיסור.

מה דין אישה שהמשיכה כל הזמן לראות דם מאז החתונה, אבל לא מרגישה כאב. האם נתלה בדם בתולים?

כל השאלות האחרונות מסתובבות סביב אותה נקודה. המחבר מקל יותר, ואילו הרמ"א מחמיר יותר. השאלה היא מה הוא התכוון בדיוק? אולי כן הרגישה כאב. הבתולים הם קרום שנקרע בביאה ראשונה, ולפעמים הוא לא נקרע לגמרי. יש נשים שהקרום שלהם חזק, ובמקרה כזה יש ללכת לרופא שיקרע במכשיר. הקרום שונים בין אישה לאישה, וקשה להגדיר את הדברים בצורה חדה. יש ללכת לבודקת - זה פתרון נפלא. בימינו כל המחלוקות נגמרו, כי קל מאוד על ידי בדיקות לדעת מה המצב. אני ממליץ ללכת לבודקת. זה פתרון טוב. בודקות הם אחיות, נשים שמבינות בנושאים האלה. הם לא רופאות, ולכן לא מוסמכות להגיד דברים שהם מעבר לידיעותיהם. הרופא יכול לומר יותר, אבל יש דברים שהן אומרות בצורה ברורה.

תליה במכה – לעניין רואה מחמת תשמיש – האם אישה יכולה לתלות במכה גם אם היא לא יודעת שמכתה מוציאה דם?

כל המחלוקות שנאמרו לגבי תליה במכה - הם על רואה מחמת תשמיש. השאלה אם מותרת לבעלה או אסורה, וצריכה לספור שבעה נקיים. לכן, אין מחלוקת בין המחבר לרמ"א ושאר הפוסקים במקרה רגיל. כאן כולם דורשים דרישה אחת: שתהיה מכה המוציאה דם, ושתראה שלא בשעת וסתה. אנו יודעים על מקרים על נשים שלא מפסיקות להוציא דם, ולא מצליחות לעשות הפסק טהרה. מתי נחליט שזה דם וסת או לא? גם בווסת עצמה - יש בהתחלה מעט, ואחר כך הרבה, ואחר כך מעט, מסכנות. למעשה, כשעוסקים בשאלה של מכה, השאלה אם לספור מדם שלא בשעת וסתה - פה צריך לתלות, והאישה הזאת טהורה.

מה דין מי שאין לה וסת קבוע?

אין אישה שאין לה וסת חצי קבוע. דבר שני, שלא בשעת וסתה - אפשר ללכת לפי הפלגה האחרונה, למשל אם הפלגתה הקודמת ארבעים יום - צריכה לחשוש, וכן לעונה בינונית. אישה רגילה, בין הפלגות מותרת לבעלה. למה לא חוששים שתשתנה הוסת? נכון שפה היא רואה, ובמקרה רגיל היא לא רואה. זה

לא פסק סופי, אלא כיוון חשיבה. בווסת חצי קבוע, כל זמן שבינתיים לא רואה - יכולה לסמוך. יכול להיות שבהפלגה אחרונה צריכה לחשוש, אך חוץ מהפלגה אחרונה - צריכה לסמוך. בווסת חצי קבוע - פשיטא לי שיכולה לסמוך.

מה פירוש הדבר שמכה מוציאה דם?

הש"ך הסביר שזו מכה שעכשיו מוציאה דם. איך היא יכולה לדעת כל רגע? אלא, השאלה היא אם היא מכה שעלולה לפעמים להוציא דם. אם זו מכה שבוודאי מוציאה דם, לא כל הזמן אבל הרבה פעמים – אפשר לסמוך ולתלות. אם יש מכה שלא מוציאה דם, אך עלולה להוציא דם לעיתים רחוקות – בזה אמרו הפוסקים סברות לכאן ולכאן. אך מוסכם, שאישה שמוציאה דם לא בשעת וסתה – טהורה. היום נתלה במכה על סמך אמירה של בודקת. אך הגמ' אומרת שנאמנת, והגמרא הזאת סתומה בעיני: על סמך מה נאמנת? אך היום יש פיתרון: אם הולכת לרופא, או בודקת, ואומרים לה שזו מכה שמוציאה דם. אני ממליץ מאוד ללכת לבודקת, זהו כלי מצוין הפותר המון בעיות. פעם היו הולכים לרופא, אך זה מסובך, אצל רופא צריך תור... אצל בודקת זה פשוט. כמובן שצריך להתחשב בה. אך בעיקרון היא זמינה וזולה, בלי תור, והיא מקצועית. ההבדל בין בודקת לרופא, שבודקת יודעת להגיד על בעיות בנרתיק ובפרוזדור, אך לא על בעיות ברחם. אין בודקת שרשאית להיכנס לרחם. לרופא יש צילום, ויכול לדעת מה הוא רואה. כאשר אישה מרגישה כאב כל פעם שנוגעת במקום מסוים - יש ספק ספקא, אם הדם מהצד או מהמקור. אם זה בצד מצאנו שריטה, אך לא ראינו דם, ואחרי שנגענו בקיסם ראינו דם - זה נקרא מוציאה דם? או רק שאנו אומרים שזה רק בגלל שהבודקת בדקה? אם אישה בבדיקה תמיד מוציאה דם - אפשר לתלות, שעל ידי שבדקה את עצמה. אם נוגעת בקלות - אם זה כתם קטן, כאן זה שאלה, אם לסמוך על קטן או לא. מהצד – ספק ספקא. כאשר יש רק כאב, והצבע הוא בורדו, כאן יש ספק ספקא: מי אמר שזה אדום בכלל? קליפת ערמונים - זה קצת נוטה לאדמדם. חום כהה עם גוון נוטה לאדמדם. צריך בזה שימוש. מה זה שימוש? אם הולכים לרב 10 פעמים זה לא עוזר. רק רב שנתקל מאה פעמים בשאלה יודע. שימוש עושים בשביל קולות (בשורוק, א"צ). אם יש לך רשיון נהיגה – אתה יודע מה זה אדום שברמזור... מה דין ורוד, יודעים? ורוד זה אדום. לגבי ורדרד, אני רוצה להגיד לכם: נשים באות אלי עם שאלות, שאומרות שראו אדום, ואני אומר להם 'זה אדום כמו רמזור? זה צהוב בהיר!' והם אומרות 'אמרו לי שכל דבר שלא צח

כשלג הוא לא טוב'. אין בחיים צח כשלג! מי שבדיקתה יוצאת צחה כשלג - תשלחו אותה לרופא! תמיד יש צבע מסוים. אני רוצה לחזור לעניין. **כאב לבד זה לא מספיק כדי לסמוך**, אך הולכים לבודקת והיא מגלה דברים בצוואר הרחם והנרתיק.

(מה לעשות אם הבודקות יקרות?)

בודקות יקרות? מגיע לה שכר, היא צריכה להתפרנס גם כן... 150 ש"ח זה קצת מוגזם, בכל זאת זו רק בדיקה של כמה דקות.)

האם אפשר לבדוק עם מראה?

בזמן האמוראים הייתה מראת נחושת, ומראת זכוכית לא הייתה, והיא התחדשה בכמה מאות שנים האחרונות. יש סיפור בגמרא (בנדרים כט.) על רועה שגידל תלתלים וראה עצמו במים. הוא בחיים לא ראה את עצמו בראי, עד שראה את עצמו בשלולית! לעשירים היתה מראת נחושת, שזאת לא מראה ברורה. אם אישה אומרת: 'ברי שיש לי מכה' - אני שולח לבודקת. בודקת יודעת. לפני שהיו בודקות היו הולכות לרופא, אך זה היה מסובך. היום יש בודקת, אולי צריך לעשות שביתה שירדו המחירים.

אם תמיד יוצא באותה צד?

זה סברה. אם יש כאב באותה נקודה, תמיד רואה בצד - יכולה לתלות. שכל ישר לא נמצא רק אצל רבנים...

האם נקל לאישה עם פצע בבדיקות?

כן. המינימום הוא בדיקות ראשון ושביעי, עליהם אי אפשר לוותר. לכתחילה עדיף שלוש, לא צריך חורים וסדקים. החתם סופר אומר לגבי אישה שמדממת הסתמך על סברה להקל, שתסתגר בין השמשות שלא יהיה שום רעש, ותקשיב לעצמה מה קורה איתה. אם לא תרגיש שום דבר - זה הפסק טהרה. החזון איש אומר, שאם היא יודעת הבדל מהותי בכמות הדם יכולה לסמוך על זה, אך אלו שאלות של עגונות. אם יודעת שיש לה פצע - לא צריכה ללכת כל פעם לבודקת. יש חזקה שיש בעיה, ואז אפילו אם יש הפסקה שלא ראתה מהפצע

דם, ואחרי כן שוב רואה תוך חודשיים שלושה - יכולה לתלות, אבל לא שנה. בחודשיים-שלושה סמוך לזמן ההוא, יש לי סברא לסמוך. בשנה – אין לי סברה לסמוך. כאב לבדו - הוא לא מכה.

מה דין התקן תוך רחמי?

אחת הבעיות הכי מצויות - זה התקן תוך רחמי. לפני חמישים שנה שאלתי את ראש המחלקה שבשערי צדק מה זה אומר? הוא אמר שהם עצמם לא יודעים איך זה עובד. הם רק יודעים שמועיל, ולא יודעים מה מועיל. אם זה גירוד ופצע, או גירוי. גירוי משפיע השפעה דומה לווסת. העור בכל מערכת הרחם הוא עור רגיש מאוד - כמו עור הפה. אנשים שיש להם רגישות מסוימת - אסור לזלזל בזה. אם יורד דם כאשר מצחצחים במברשת שיניים עדינה – זה סימן שמהו לא תקין. הדבר המעניין, שאת התקן למדו מבדואים. הם בסהרה שבועות במסע עם גמלים, והם לא רוצים שהגמלות תהרנה בדרך, ולכן הם שמים אבנים קטנות ברחם שלה. עד היום לא יודעים אם זה מונע השתרשות. אחוז גדול מהמשתמשות בהתקן מדממות או מכתימות. וסת יכולה לקח 7 ימים ויש כתמים חומים, שלפי הרופאים זה דם. הרופאים קוראים לחום דם. בהסתכלות הרפואית חצי התקן מדממות, אך לא כל מה שהן אומרים זה דם. יש רופאים שנוטים שזה פצע (ד"ר הלפרין, ד"ר לוי) הבעיה החמורה יותר הוא בתקן הורמונאלי, הוא יוצר וסת ממש. פה אין ספק - התקן עצמו עושה גירוי. ללמדכם, שהנושא סבוך. נשים רבות מכתימות בעקבות התקן ויש כאלה שאף מדממות ממש. לפי ההלכה כעשרים אחוז, לפי הרפואה 50 (הם מחשיבים חום כדם). אפשר לצרף את שיקול הספק הזה יחד עם ספק נוסף.

מה דין רמ"ת אחרי לידה, האם אפשר לתלות בחולשת לידה?

ההלכה היא, וכך מכריע הש"ך, שאחרי ארבעים יום לזכר ושמונים יום לנקבה לא תולים בחולשת לידה. אם רואה בתוך ימים אלו - מקסימום זה דם טוהר, שמדאורייתא כל דם שאישה רואה תוך ארבעים יום זה דם טוהר. הש"ך מכריע למעשה שתוך 40 80 כן, אבל ברואה מחמת תשמיש הקלו אחרי 40 ו80 יום. רופא יכול להגיד שזה בגלל הלידה, אבל צריך סיבה מדוייקת. זה נכון שלידה גורמת לשינויים גדולים.

האם אפשר לסמוך על רופאים שאמרו שריפאו את האישה אחרי שראתה שתי פעמים מחמת תשמיש? האם לא נצרף את הפעם השלישית על סמך נאמנות הרופאים?

לא הבנתי את השאלה, זה תרתי דסתרי. אם אתה מצרף אתה לא מאמין... כאן יש חשבון חדש, והוא הדים אחרי שלוש פעמים אחרי שאישה נאסרה, אם הרופא אומר שהוא רואה דימום - הוא נאמן עלינו. היום עולם הרפואה שונה ממה שהיה בזמן חז"ל, הוא הרבה יותר וודאי. גם היום הרבה מנחשים, אבל יש כלים הרבה יותר מדויקים. יש הרבה יותר אפשרויות. אף רופא לא יודע איך פוטרים את הקורונה, סגר הוא יודע לומר... הנגיף הזה משגע את כולם. קורונה מלשון כתר, כך היא נראית. האנושות הורידה את הכתר מריבנו של עולם, וה' הוריד מהאנושות ושם בקורונה, היא מלך העולם... כרגע יש פיתרון באופק. צריך הרבה תפילות שיהיה יעיל זול ומהיר. גם מה שעכשיו אני מאמין שהתפילות עזרו שמצאו. עלינו להכתיר את הקב"ה!

אישה שראתה בתשמיש צריכה לפרוש מבעלה בליל טבילה שאחריו. האם הדין הזה יהיה נכון באישה שאנחנו תולים לה שזה דם בתולים?

לא, אחרי דם בתולים לא צריך לחכות. אם אישה רואה פעמים שלוש ברצף דם בתולים – אנו לא חוששים לרואה מחמת תשמיש, והאישה לא צריכה לפרוש בליל הטבילה. הבעיה תהיה אם הפסיקה לראות פעם אחת, או שרואה בלי צער, ואז יש לחשוש שזה רואה מחמת תשמיש, אף על פי שהסבירות הגבוהה יותר היא דם בתולים. לכן, במקרה הזה לא תשמש בליל הטבילה. אבל אם רואה מתוך כאב וצער, ולפי הספרדים אף בלא צער – האישה לא צריכה לחכות, ויכולה לטבול ולשמש בליל הטבילה.

אישה שראתה מחמת תשמיש אסור להשהותה. מה הדין כשהרופאים אומרים שתהיה רפואה לדבר, האם מותר להם להתייחד?

אישה שראתה מחמת תשמיש - מותר לה להתחתן שנית. וכאשר הרופאים אומרים שיש תרופה – אף מותר לה לנסות מחדש עם אותו הבעל עוד שלוש פעמים נוספות. בלי הרופאים היא צריכה להתגרש, ואם יש תרופה - מותר לה להתייחד עם בעלה, משום שיודעים שהתרופה נמצאת.

והרי בינתיים היא רואה דם?

דינה כמו אישה נידה.

מותרים בשאר קריבות?

ת. אם יש חשש שיבוא עליה – לא. ייחוד – מותר, קריבות – אסור.

האם יהיה מותר לטבול בלי תשמיש?

זה לא יהיה שונה מנידה. יש תוספות האומר שיש אפשרות לטבול פעמיים. אנו לא מרשים לאישה לטבול אלא אחרי שבעה נקיים, אבל לפעמים משתמשים בזה לאישה שצריכה הפרייה מלאכותית. באה אליי אישה שלא יכולה להתעבר בגלל מחזור קצר, ושאלה האם אני מתיר לטבול לפני סוף שבעה נקיים, כדי לא לפספס את הביוץ. אמרתי לה שההלכה לא בידי, ואם היא תאמר לי שהיא עשתה בדיקה ביום הרביעי, למרות שבדרך כלל נוהגת להפסיק ביום החמישי – אפילו אם ייצא חום נתיר לה, על ידי שתשאל חכם. בהתחלה זה היה לה קשה, אבל בסוף היא שלחה לי 'תודה רבה', וקבלה את הגזירה. גם אני רציתי לעזור לה... שתדעו, בהלכות אלו יש שאלות שקשה לפתור.

האישה במקרה שלנו יכולה להיות אסורה ימים רבים, לא נגיד שיש גבול לסברא של 'פיתו בידו'?

אישה שילדה בסיבוכים – יש פעמים שיהיו אסורים שישים יום, ואף על פי כן נתיר להם להתייחד.

אין הבדל מכיוון שהרואה מחמת תשמיש היא עומדת לפני גירושין?

זה חילוק טוב בשביל ישיבה... למעשה, כל עוד אין סיכון בשלום בית. תראה מה קורה אצל בעלי תשובה, הזקן לבן מכל מיני צרות... אם בעל תשובה התחתן עם 'לייטית'. אצלו יש דברים שהם 'יהרג ואל יעבור', והיא רוצה, אבל לא לפי השפיצים שלו היא רוצה אבל לא לפי השפיצים שלו... בהלכה – שלום בית זה א' ב', לא חייבים ללכת לפי החומרות שלך... "הזקן לבן מכל מיני צרות", היה בעל תשובה שמחמיר על כל דבר ואשתו קצת לייטית שלא רצה לעשות כל

דבר בדיוק כמוהו, בתוך ההלכה. שנה לא היו יחד ואחרי שנה שאל אם מותר לו לחזור כי היא לא רוצה לקיים הלכה? אמרתי לו, ההלכה היא שלום בית!

סימן קפח

האם אישה רשאית לפסוק לעצמה במראות ולאחרות?

המושג לפסוק הוא כמו אתם, הלומדים עם כל טור שולחן ערוך ונושאי כלים, ואת פוסקי הדור - הרב עובדיה, ושבט הלוי. בפסיקה לפי הרב עובדיה, ושבט הלוי הוא ספר מצוין, גדול הפוסקים בנידה, אך בפסיקה זה משהו אחר. היא למדה את כל הספרים האלה? אם למדה, עברה על חצי ש"ס, יודעת פוסקים - תיאורתית היא יכולה לפסוק. אין פסול בכך, אך השאלה אם יש דבר כזה. אז יהפכו את זה לשאלה אידאולוגית... באישה נורמאלית זה לא כך. אישה זה מציאות אחרת, לא מתאים לאישה להיות בכולל שנים רבות. פעם הייתי מעורב באיזה ארגון שאמרו שהם לא יפסקו. אין כלה שלא יודעת שאדום זה אדום, ומורה לעצמה, ומלמדת את חברותיה, או שנהיית מדריכת כלות - זה בסדר. על שאלה פשוטה - לא צריך את הרב, אין איסור. כל המקור ל"עד אחד נאמן באיסורין" - זה אישה. חמותי הייתה שוחטת תרנגולות, אך לא הייתה פוסקת לעצמה. אני למדתי טרפות מחמותי, היא אף פעם לא פסקה לעצמה אבל היא ידעה מה זה טרפות. אספר לכם: פעם הייתה שאלה במטבח וחמותי שלחה אותי לרב אני מגיע לרב הרב אומר לי חמותך מה היא אמרה? היא אמרה היא יודעת... אם בדקה וראתה אדום אומרת, ראתה חום ואמרה חום - טהור. מה הבדל בינה לבעלה? כשיש שאלות מורכבות - זה דורש שיקול דעת, ואת זה אין לאישה. אני עדיין לא ראיתי אישה כזו. נשים כותבות הלכה, ולא ראיתי אישה שכתבה ספר הלכה נורמאלי. יש לה בעל ומשפחה...

אם מישהי לא מרגישה בנוח?

אז שתלך לפסיכולוג, אני לא מקבל. אם לא נוח לאישה לשאול רב - אז שתשאל רבנית. אדם הולך לקופת חולים אם הוא לא מרגיש טוב. למה כשזה מגיע ליידשקייט יש מקום לפקפק?...

מה דין מראה אפור, חום ושחור?

אפור – כשר. חום – תלוי: בהיר – כשר, כהה – עד גבול של ערמונים, ואפילו עד קשה שחור – כשר, כזפת – אסור. לכן מי שעוסק בהלכות נידה צריך להחזיק ערמונים ביד, כדי שיוכל להשוות... בהפסק טהרה: חום כהה – לא נתיר, לעומת חום בהיר שמוותר. במקרה שהמחזור קצר – היית מתיר חום כהה ואפילו ברביעי, אך לא בכל מקרה.

גם שלושה ימים ראשונים של שבעה חום כהה מותר? ומה הגבול של חום בהיר?

כן. לגבי חום בהיר: לך לחנות אופטיקה ותשאל... אישה באה עם מראה בצבע בז' ושואלת אם זה אדום. אני אומר לה שתלך לרב צעיר – חום בהיר זה חום בהיר...

האם אישה הרואה מראה סמיך ועבה אך מותר, נמליץ לה לפרוש מבעלה יום אחד שמא יבואו לידי מכשול?
אומרים שכן, משום שזה חשש שיתפתח משהו. קרוב לווסת - וודאי שיתפתח משהו.

זה מן הדין?

צריך להפעיל שכל ישר, ולראות אם זה צמוד לווסת ויש חשש אמיתי, או שרואים שזה לא מתפתח.

יש פה יותר מקום להקל בצורך?

זה רק חומרא.

אחרי איזה שעה קובעים את ראיית המראה – כשעה שהוא יוצא, או כשעה שהוא יבש?

יבש זה יבש... בקיץ זה אחרי חצי שעה בערך, ובחורף זה אחרי כשעתיים. רק בצבעים שיש הבדל בין לח ליבש, כמו חום ערמונים – יש מקום לחכות שיתייבש. מניסיוני, בכתמים רגילים אין כזה הבדל בין יבש ללח. אישה באה אליי אתמול, ואמרה שעשתה בדיקה ונדמה לה שהיה נוטה לאדום ועכשיו לא

נראה כך. את הבדיקה עושים סמוך לשקיעה, שלפעמים היא רגילה, וכאשר יש יותר לחות – היא יותר ורודה, ולכן נדמה שהצבע היה יותר אדום.

זה יכול להיות להפך?

בדרך כלל יש חזקה שצבע לא משתנה מלחות ליובש, אך יש שינוי על הגבול הדק. אם אישה הביאה מראה לח צהוב – אין משמעות אם הוא לח או יבש. הרב וואזנר אומר שפלורוסנט בהיר הופכת צבע אדום ללבן, ונורה צהובה הופכת צבע לבן לאדום, לכן הוא מצריך תערובת של נורות משני הסוגים. לדעתי, פלורוסנט לא הופך צבע אדום ללבן.

אם ראינו מראה מיד בשעת היציאה, והיה נראה לנו בעייתי, ואחר כך היה נראה מותר. האם יש אפשרות להתיר מראה כזה?

אנחנו הולכים לפי מה שרואים עכשיו, וחזקה שצבעים לא משתנים. נשים כל דבר אדום אצלם... יש להם חרדה. נשים באות עם שאלות שאין בהם שאלה אחרי 20 שנות נישואים. אני אומר שאם יש להם רשיון אז שיפסיקו לנהוג... יש לה רשיון? אז יש לה רשיון להלכה... אישה שבאה אם שאלה ונראה היה לה שזה אדום - כנראה שלא היתה בטוחה ורצתה לשאול, וזה לא נקרא שהחליטה. אבל אם החליטה שזה אדום – אסורה. צריך שאישה לא תחליט החלטה.

מה דין ראיית מראות בלילה?

נוהגים לראות בלילה ולאור הנר, אלא אם כן זה גבולי.

הרב הזכיר שאנחנו מחמירים בהפסק טהרה בצבעים מסוימים. האם בכל הפסק טהרה אנחנו צריכים להחמיר כך, או שיש הפסקים שיהיה אפשר להקל בהם?

הפסק טהרה - כשמו כן הוא: הפסק הדימום, ותחילת הטהרה. וממילא הוא צריך להיות בצורה עקרונית עם כל החומרות, דהיינו שתכניס את העד עד מקום שהשמש דש בו, ותבדוק בחורים ובסדקים. אך כמו שאמרנו – אין בדיקה נקיה וצחה כשלג, והכוונה לצבעים בהירים. צבע דונג - דהיינו צהוב כהה הנוטה לירוק. דונג זה נר שעווה, כמו השמש שמשתמשים בו לנר חנוכה, מין ירקרק – הצבע הזה כשר בהפסק טהרה. זה הגבול של הצהוב

המותר, כי זה רחוק מאוד מאדום. צבע חום - לרוב הפוסקים, כשר בשבעה נקיים ואפילו במוך דחוק, אך לא כשר בהפסק טהרה. והסיבה שחום כשר בהפסק, היא משום שאחרי הפסק – היא בחזקת נקיה, וצריכה לסתור את החזקה שלה, בצבע שפוסל. חום ערמונים - זה לא פוסל. אכן, יש מחמירים בחום, אך המנהג הוא שהוא שלא פוסל. בעצם ההגדרה לגבי חום היא, שהוא לא טהור - אבל לא טמא. כלומר, חום לא יכול לטהר בהפסק, ואישה שהרגישה ויצא צבע חום היא אסורה - כי החום הוא לא טהור. הרופאים מגדירים חום כדם, והם סוברים שהצבע החום הוא דם מהול בעוד חומרים נוספים, לעומתם בהלכה חום זה לא דם, אך הוא לא טהור בפסק טהרה. עד צבע דונג זה טהור בהפסק, אך חום לא טהור בהפסק, חוץ משעת הדחק גדולה. למשל: אישה שלא נכנסת להריון בגלל הימים שאסורים - יכולה להוריד יום מהחמישה ימים, ותעשה הפסק ביום הרביעי. לפי הספרדים, בלאו הכי יכולה ברביעי, אלא שפה - אפילו לאשכנזים יהיה מותר להפסיק ברביעי, אלא שיש להימנע מתשמיש לפני הוסת, והרב פרנק הצריך להימנע מטבילה בחודש שלפני כדי שלא תשמש, ורק אז אפשר להקל ביום הרביעי. ואם יש חום בבדיקה זו, כיון שאין ברירה - חום כשר. או אישה שלא יכולה להיטהר - כמה זמן אפשר לאפשר שהיא תסבול? אם לא מצליחה להפסיק עד יום השמיני מהווסת- אפשר להקל בחום. מקלים בעיקר במקרה הראשון, אבל אלו רק מקרים חריגים שבהם אפשר לסמוך על חום. וכמו שמגדיר בספר טהרת ישראל – מי שמשתמש בהיתר הזה, לא הפסיד.

אישה נאמנת לומר איך היה נראה מראה לטהר?

הגמרא אומרת שנאמנת אישה לומר: 'כזה היה ואבד'. העיקרון הבסיסי הוא, שאם היה ואבד ובטוחה בדבריה שהיה כשר - יכולים לסמוך על זה. כמובן, אין צורך שאישה תשאל על כל דבר, אנו לא נעמוד בזה... המון נשים וקצת רבנים ואם אישה תשאל על כל צבע זה לא יהיה אפשרי. לכן, אם ברור לה כשמש שזה מותר - זה מותר. חבל על הטרחה ועל העצבנות: עצבנות זה לא תורה! תורה מקיימים כמו שצריך, אבל בלי עצבנות – לא כל עצבנות של יראת שמים. אדם ששואל שאלות על כל דבר – זה בעיה כפייתית. הרב קנייבסקי הוציא חוברת שלימה להבחין בין כפייתיות ליראת שמים, ומתי זה בעיה וצריך לשלוח בן אדם לפסיכיאטר. אם כן, אם היא בטוחה שזה היה כשר – נאמין לה. הרי את כל עניין הנאמנות אנו לומדים

מאישה, אחרת איך נאמין אלה בלי לעקוב אחריה? אישה נאמנת לומר מה היה, אלא אם כן תפסו אותה פעם אחת ששיקרה.

האם היא נאמנת לאחר שהביאה מראה להגיד שאותו מראה בדיוק היה על עד אחר?

פשיטא. אם היא מסופקת - אז שתחליט. אם אישה אומרת - 'נדמה לי שזה דומה', נשאל אותה אם זה אותו דבר או לא. אם נדמה לה - זה טובייקטיבי. אם היא מסתפקת ואין לה את העד - נצטרך לאוסרו, כיו שאינו לפנינו. אך אם ישנו - שתביא אותו, מפני שאינה כ"שויא נפשא חתיכא דאיסורא" שהרי היא מסתפקת.

האם אפשר לשאול חכם אחר אחרי שכבר שאלו חכם אחד?

הגמרא אומרת לא לשאול. אם שאלו רב צעיר שרק עכשיו התחיל להורות, ואמר להם שהמראה טמא, והם רוצים להיות בטוחים שפסיקתו טובה - כאן יהיה מותר לשאול רב מנוסה האם אותו רב פסק כראוי. וכאן יש נפקא מינה, אם מביאים עד בדיקה לרב צעיר עם מראה, ופסק לאסור - ואז מביאים את זה לרב מבוגר ואמר אחרת, זה לא ויכוח על המראה, אלא שיתכן שאותו רב צעיר לא סמך על עצמו, או שסובר שזה אדום. איך שלא יהיה, מותר לחלוק עליו, משום שהצבע לא משתנה, ושאלו באותו יום. וכן יתכן, שאותו רב סבר שחום אוסר, אבל הרב המבוגר יודע שסומכים על הפוסקים הסוברים שחום כשר - ומותר ללכת לפ הרב השני, כיון שרואה ראייה בטוחה יותר, או שיודע אחרת. אבל אם יש ויכוח בסברא ושיקול דעת הדעת, שרב אחד השווה מקרה אחד לאחר - כל אחד עם שיקול דעתו - אי אפשר לשנות את הפסק, אלא אם כן טעה בשיקול הדעת, ואז מותר. זה גמרא מפורשת בביצה... על שיקול הדעת אי אפשר לחלוק, ועל דבר משנה צריך לחלוק - למה לאסור אישה כי רב אחד אמר שאסורה? בדרך כלל רב יותר מבוגר הוא יותר מנוסה, אם כי לפעמים הרב הצעיר שימש יותר, לא הגיל הוא הקובע.

האם יש חילוק בין הוראה במראה שהוא מבוסס על ראיית המראה – שהוא דבר של שיקול דעת, לבין הוראה של פוסקים?

יש חילוק בין הוראה על ראיית מראה, שזה עניין של ראייה: רב אחד ראה אדם, ולשני ברור כשמש שזה לא אדם. כאשר זה לא גבולי - הכל לפי ראות עיני המורה. אם זה ברור כשמש שזה חום בהיר – אי אפשר להגיד שזה אדם, ויש כאן טעות. הזכרנו קודם, שמראה חום בהפסק במקרה של דחק גדול – נקל. אם רב אחד פסק להתיר בשיקול הדעת, אז אם הוויכוח היא אם אפשר להתיר חום - אז מותר. ואם הרב השני יודע דברים שהרב הראשון לא יודע, למשל אם זה משמעותי בשלום בית - הרב הראשון אומר תדחו את הטבילה, והרב השני יודע שיהיה בעייתי לדחות את הטבילה, כגון שהטבילה תצא בשבת ויש אורחים, או שנמצאים במקום שאין מקווה - זה נתונים שאחד יודע והשני לא. אלו דברים עדינים ומורכבים.

מה הדין אם נחלקו בדבר שלא הוכרע בשולחן ערוך, אך יש נטיה בפוסקים לכיוון אחד?

הגמרא קוראת לזה שיקול הדעת. השאלה מה זה הרבה נוהגים... חום זה מחלוקת הפוסקים: הרב וואזנר בספרו נוטה להחמיר בחום בכלל, אך אנו סומכים על ערוך השולחן. הוא נחשב אחד מגדולי הפוסקים בדור הקודם, לפני מאה שנה... ליהודי בן שמונים זה לא רחוק כל כך. הוא היה רב פוסק, ונחשב מגדולי הפוסקים - לא סתם שהיה לו נסיון רב מאוד, אלא הוא כתב על כל התורה כולה – לא רק על ארבעה טורים, אלא גם על הלכות משיח, טומאה וטהרה, קודשים, מלחמות. הוא היה גאון גדול, ויש לו שימוש גדול. לא כולם מקבלים את הפוסקים שלו: בליטא קבלו, ובהונגריה פחות... (הרב ווזנר היה בהונגריה) השאלה קצת עדינה: אני לא רוצה לומר שפסיקתו מחייבת, אבל הוא פסק כך, ויש חולקים. לכם אני אומר: בהחלט לסמוך על ערוך השולחן, שאין ספר דומה לו בהיקף ובסמכות. ספרו של החפץ חיים אמנם יותר התקבל, ואף הוא כתב גם על קודשים וטהרות. אבל הוא היה ראש ישיבה, ואילו ערוך השולחן היה פוסק. ההבחנה הזו בין ראש ישיבה לרב היא של רבי חיים מבריסק: הוא היה ראש ישיבה, ואמר שהוא לא רב. היה לו מ"ץ, שאותו שאלו... כמובן, הוא ידע את כל התורה, אך לא פסק. מימיו התחיל הפירוד בין פוסק לראש ישיבה. ובכל זאת יש הבדל בין ראש

ישיבה שפחות התעסק למעשה, לרב שכתב ספרו בין גברא לגברא. היו שואלים אותו שאלות, ובין לבין היה כותב עוד כמה סעיפים... בהחלט אפשר לסמוך עליו.

סימן קפט

האם צריך לחשוש שעונה בינונית היא 24 שעות כמו הכרתי ופלתי?

לכתחילה כן. למרות שביוסט רגילה - חוששים רק לעונה רגילה, בעונה בינונית, הכללית יותר - חוששים יותר. והשאלה במקומה עומדת: מאי שנא עונה בינונית? אבל אני אומר: לכתחילה - מחמירים בזה, ובשעת הדחק - מקלים. שאל אותי חייל שחזר מחופשה בעונה בבינונית, אם לחשוש לשתי עונות, ואמרתי לו לחשוש לעונה אחת בלבד.

האם צריך לחשוש שעונה בינונית היא כמו החורף - ביום ה31?

לרוב הפוסקים - רק ביום שלושים.

האם אישה שיש לה וסת קבוע יותר קצר מעונה בינונית ועבר וסתה ולא ראתה, האם תחוש לעונה בינונית?

השאלה הזו היא שאלה שהפוסקים דנים בה. ה'תרומת הדשן' פוסק, שאם הוסת ארוכה יותר מעונה בינונית - לא חוששים לה. מה הדין אם היא קצרה יותר? לכאורה, מה הבדל אם ארוכה יותר, כלומר - שווסתה לא קבועה, אבל היא תמיד יותר משלושים. ולכאורה, הוא הדין להיפך. אך יש מקום לומר שיש הבדל, משום שבארוכה יותר - רואים בעליל לא רואה בעונה בינונית. ואילו בקצרה יותר - יש מה לחשוש לעונה בינונית. כך יש סברא, אך אני אומר שהסברא היא שאין הבדל, לגבי מי שיש לה חצי קבוע תמיד פחות משלושים. אך יש הבדל בין אחת שתמיד רואה באיזור היום ה25 - שלא תחשוש לעונה בינונית, לבין אחת שרואה באיזור 28 - 29, שתחשוש לעונה בינונית. מי שרואה תמיד פחות - יש מקום לא לחשוש. הרב וואזנר מביא את ה'טהרת ישראל' שמקל, והוא תמה עליו. לחשוש תמיד אפשר, אך אפשר לסמוך על הפוסקים.

אם אשה ראתה ב-כ"ח ולאחר כן ראתה יותר מוקדם (כגון כ"ז ו-כ"ו) אך היה לה דימום גם ב-כ"ח, במידה ולא תראה בתאריך המוקדם האם תצטרך לחשוש שוב ב-כ"ח שהרי לא עבר חודש שהיא לא ראתה בתאריך הזה?

אם קרה בדרך מדוייק, אם ראתה כח, כז, כו, יש לה טור יורד. וכן הלאה בכח. אם ראתה שוב בכח צריכה לחשוש גם לכח וגם לטור היורד. זו שאלה לא כ"כ מעשית, זה קורה לזמן מסויים, וסת קבועה כזו זה קשה לקבוע. יש ראשונים שאומרים שכל יום קובע וסת לעצמו, אך לא כן הלכה, רק התחלה קובעת. זה שראתה גם בכח זה לא קובע לה וסת. הולכים לפי ההתחלה. מקבץ ימים נבוכים: שלושה ימים נקרא מקבץ, לא קשור לזמן, יש לה לחשוש למקבץ ימים.

הלכה היא שבעלת וסת קבוע גם לאחר הרבה שנים חוששת לווסת הקבוע במקרה שהיא חזרה וראתה בו. האם הדין נכון גם לאחר לידות?

אישה שיש לה וסת קבוע, והרתה והיניקה, ולא ראה שלוש שנים – היא מסולקת דמים. האם צריכה לחשוש לווסתה הקבועה? ראשית, יש מחלוקת גדולה האם צריכה לחשוש לווסת החודש שלה. רוב הפוסקים סוברים שלא צריכה לחשוש. האם צריכה לחשוש להפלגות האחרונות או להפלגתה הקבועה? מבחינה עובדתית, בשלוש שנים כל המערכות משתנות. ובכלל, מעטות הנשים שיש להם וסת קבוע בימינו. רוב הנשים רואות חצי קבוע. אם ווסתה לא קבועה - צריכה לפחות לחשוש לווסת ההפלגה, ולראות אם זה משתנה או לא. אם היה לה וסת קבועה - צריכה לחשוש. אך בגלל שלא קיים דבר כזה בימינו, **להלכה למעשה**: אישה אחרי גמר הנקה חוששת להפלגה אחרונה. אך לא כל אישה זוכרת מה הייתה הפלגתה לפני שלוש שנים, ובמקרה שלא זוכרת – תשמור עונה בינונית.

אישה שרואה תמיד אחרי שלושים יום אבל אין לה זמן קבוע צריכה לחוש לעונה בינונית?

זה חוזר לשאלה של עונה בינונית: מה ההבדל בין זה לשאלה 4? אולי - שזה קצר יותר, וזה ארוך יותר. יש מקום להבדיל בין ארוך לקצר. פה יותר מקום להקל, ושם יש יותר שאלה, והרב וואזנר מחמיר. אך אנו מקלים בווסתות מפני שהם דרבנן.

האם וסת קבוע נעקר כשעבר יום אחד ולא בדקה?

וסת קבועה מגיעה בזמן שצריכה לראות. אם לא ראתה - צריכה לבדוק. אם לא בדקה - חזרנו לכללים אחרים, שתבדוק אחר כך. בימינו, אישה לובשת בגד לבן צמוד, ואף אם לא בגד לבן - אפשר לבדוק אם יש הפרשה. ווסת קבוע - לא נעקר בפעם אחת, וצריכה לחשוש. אם בדקה עצמה והכל בסדר הבדיקה עדיין לא מועילה לעקור, וצריכה לחשוש להפלגה. גם לגבי וסת שאינו קבוע: אם היא לא בדקה - איך זה נעקר? אם היא לא בדקה - צריכה לחשוש לווסתה. אישה קובעת ווסת הפלגה רק אחרי שעברה שלוש פעמים. אם לא בדקה - איך זה נעקר? היא יודעת שלא ראתה? אני מניח שהשאלה לא מעשית. אם לא בדקה, אך היה לה תחתון - השאלה כמות שהיא: אם עברה וסת קבוע ולא בדקה ולא יודעת אם היה או לא - לגבי להתירה לבעלה זה מועיל בדיעבד, אך לעניין עקירה? אני לא שמעתי שאומרים את זה. מי שמכיר שיראה לי.

אישה שנתגיירה והיה לה ווסת בהיותה בגיורת – האם חוששת לו בעודה יהודיה?

לא ראיתי במפורש מישהו שמתעסק בזה. בפשט – כן. יש לגייר, אך לא בדברים ביולוגיים. יש בגמרא שהגוף של יהודים שונה מגוף של גויים, אך להגיד שזה משפיע על הווסת? לא מסתבר שנשארה כמו שהייתה. יש התנהגות מאכלית שונה ליהודים, ויש סבירות שישפיעו. השבת נקרא בפרשה "החודש הזה לכם ראש חודשים" - אצלנו החודש משפיע על האישה. זה דברם בנסתרות... אם זה משפיע על ווסת החודש? שאלה מעניינת. אך ווסת רגילה לא משתנית, וצריכה לחשוש.

רווקה תצטרך לחשוש לווסת שהיה לה קודם החתונה?

נישואים לא בהכרח משפיעים על הווסת. בכלה אנו אומרים: מה שהיה - זה מה שיהיה. נכון שבדרך כלל לפני החתונה היא לא שמה לב. גם גויה לא חושבת לבדוק. אם כי רווקה לפני החתונה כן שמה לב, אבל אם היא שמה לב וראתה שיש ווסת - לא ידוע לי על פוסק שאמר לא לחשוש. אפילו בלידה, בהתחלה חוששת לווסת הקודמת. ולידה והנקה, זה תקופה ארוכה שכל הגוף משתנה לגמרי, ואף על פי כן - בהתחלה חוששת לווסת, קל וחומר נישואין וגיוור.

אשה שיש לה מיחוישים שלושה או ארבעה ימים לפני תחילת המחזור האם זה מוגדר ווסת הגוף או שמרחק גדול כ"כ בימים כבר לא מאפשר להגדיר את זה כוסת?

אשה שיודעת מתי הביוץ שלה ויש לה זמן קבוע (כגון שלושה עשרה יום) שממנו היא רואה מחזור האם זה מוגדר ווסת או שמרחק גדול כ"כ א"א להגדיר זאת כווסת?

מה גבול הימים? אשה שרואה שבועיים לפני הוסת סימנים צריכה לחשוש שבועיים? אצלה כך היא מרגישה וסת, אם אצלה זה קבוע שהיא בטוחה שבשלושה ימים היא לא רואה את הוסת, זה לא וסת, רק אחרי שלושה ימים יש לה קביעות לוסת. אם קרה כך שלושה פעמים של מיחוישים שלושה ימים ואח"כ וסת לא צריכה לחשוש למיחוישים עד שלושה ימים. אא"כ זה ישתנה. אשה שיודעת מתי הביוץ שלה לזמן קבוע, 13 יום, מודדת חום בצורה בדוקה, ויודעת ששלושה עשר יום אחרי הביוץ יש מחזור. היא יודעת מתי היא תראה, וכל שאר הימים היא בטוחה שלא תראה כלום, רק ביום ה-13 צריכה לחשוש. שכל ישר.

אם אשה יודעת בצורה ודאית בחזקה שאחרי 13 יום יש לה וסת, זה ודאי. נכון שזה לא היה בימי חז"ל. ולכאור' לא צריכה לחשוש לעונה בינונית. כי יש לה וסת קבועה. וזה קשור גם לכדורים. אם היא יודעת ששלושה ימים אחרי הפסקת הכדורים היא תראה דם, אינה צריכה לחשוש בינתיים. וטהורה. בעיקרון צריכה לחשוש ליום השלישי. וכל אשה תבדוק את עצמה. היא צריכה לבדוק האם מה שהיא עושה זה מה שכתוב על הקופסא. המדע לא קובע בלעדית, אלא הוא מצטרף להגיון שהסבירות שביום פלוני הוסת יגיע. שבועיים אחרי הביוץ יגיע הוסת, כשהרקמות שנוצרו לא התממשו, וכזה לא קרה סימן שההריון נקלט. וסת פירושה פוטנציטל של הריון שלא הצליח. והעקרונות של המדע חשובות לנו. שהמדע מגדיר לנו מה הולך בצורה טבעית של החיים. מגדיר לנו את ההגיון שלנו בצורה מדעית. ההלכה קובעת אבל כדי שההלכה תתישב בראש יותר חזק וטוב ההסבר המדעי נותן לזה תוקף יותר. אם אשה יודעת שזה שעות – הולכים לפי שעות אם לפי ימים – ימים.

סימן קצ

אישה שהרגישה בפתיחת פי המקור, ובדקה ולא מצאה דבר – האם תברך על טבילתה?

כידוע, זו סברת בעל 'תרומת הדשן'. הבית יוסף מסתפק בסברה זו, משום שלא מצא מישהו אחר שהביא אותה, ולכן הוא מביא אותה בשולחן ערוך כ"ש מי שאומר". הרמ"א שותק שם, ומשמע שמסכים שזה ספק. לכן לפי ההלכה, אם טובלת - לא תברך. זה לא מעשי בימינו, משום שנשים לובשות תחתון. אם רואה דם – אין שאלה. ה'תרומת הדשן' מדבר על מקרה שיכול להיות שראתה, ואבד הדם. אך אם יש בגד תחתון - זה לא יכול ללכת לאיבוד. נכון שלכתחילה ראוי שתבדוק - אם לא בדקה. אך אם הבגד התחתון נקי - לא צריך לחשוש. גם אם הבגד לא לבן אלא בהיר והוא נקי. לגבי כתמים - אין דין של כתם, אך לגבי אם נפלט – רואים שלא יצא שום דבר. בכל מקרה, תבדוק - אולי קרה משהו. ואם עבר יותר מיום, ולא שמה לב, ועכשיו רואה שהבגד תחתון נקי - לא צריכה לחשוש. כל זה רק ספק, וכן לא מברכת.

הרגישה זעזוע הגוף או זיבת דבר לח ולא מצאה דבר – האם נאסרת?

לא. יש הבדל פתחת פי מקור – שהיא הרגשת ווסת, לזיבת דבר לח, כי זה דבר שאישה מרגישה כל הזמן. 99 אחוז שזה הפרשות, ולכן נהוג לא לחשוש לזיבת דבר לח. ואם לא רתה על התחתון – לא צריכה לחשוש. אם הרגישה ולא בדקה - זה ספק בכלל מה היה שם. הרגשה של פתיחת מקור זה חמור, ואליו זעזוע בגוף וזיבת דבר לח זה ספק ספיקא וטהורה.

מה הדין אם הרגישה ספק הרגשה?

דיבר על זה הנודע ביהודה, ואמר שספק ספיקא - לקולא. ההלכה היא, שמה שאמר ה'תרומת הדשן' - זה ספק. למרות שהרגישה בוודאי - לא כל פתיחת מקור טמאה, אלא שבהרבה מקרים – טמאה. אם יש לה חזקת טהרה – טהורה, יש לה חזקת טומאה – טמאה, לכן מקשים עליו. נכון שיש ספק, אך היא בחזקת טהורה. כל ספק, כאשר מצטרף אלא עוד ספק – ספק ספקא לקולא.

האם קביעת חזקה עוזרת על כך שלא יצטרכו לבדוק?

כן. אם היא מוחזקת שלא רואה, אז לא. אם כי יש שאלה אם זו חזקה הראויה להשתנות. ולכן, כשיש וסת ממש – רואה. אלא מה, הולכים לפי הרוב, שבדרך כלל לא בשעת וסתה - לא רואה. יש לה חזקה טובה.

האם קביעת החזקה עוזרת גם למקרה שלא מצאה כלום שלוש פעמים?

כן, משום שיכול להיות שזה רק תחושה. הרב וואזנר אמר נשים באות עם דמיונות - צריך שלא תכנסנה לחרדות מוגזמות. מכניסים לאישה את החרדות, וזה לא בריא לגוף ולנפש, זה יכול לעשות שיגעון וכפייתיות חס ושלום. ובכללי: תורה ומצוות צריך לקיים בשמחה, יראת שמייים זה לא פחד - זה יראת הרוממות, זה יראת כבוד. המילה חרדים לא מוצאת חן בעיניי. אולי גם אני חרד"ל... אבל ברעיון: זה לא בריא חרדות. תורה מקיימים באהבה ובשמחה, ובלי חרדות. לכן חשוב מאוד שבהדרגת כלות יזהרו לא להפחיד את הנשים. צריך ללמד אותם בצורה שיבינו, שיש מצווה שחוזרת כל חודש, שאומנם היא מצווה חמורה שעונשה כרת וצריך להזהר בה, אבל גם בשבת יש איסור סקילה, שזה יותר חמור, ולא חיים בחרדה... בפסח יש איסור חמץ - אבל לא חרדה. אני לא מזלזל בנקיון שעושים לקראת פסח, שכבר הגמרא מדברת עליה ואומרת שנהגו לשפשף, בניגוד לידידי הרב אבינר שאומר כל שנה שצריך לנקות לפסח לא יותר מחצי יום. אבל לא לחשוש מגרגיר אבק – זה לא חמץ ולא אסור. הראש הוא שלמרות שמקפדים לקנות אוכל כשר - לא להיות בחרדות. בכלל, חרדה זה לא נכון, זה לא בריא.

כמה זמן אחרי ההרגשה אפשר לבדוק?

צריך לבדוק מעת לעת. כמה זה מעת לעת? 24 שעות.

ברב עובדיה ראינו שמצריך אותיות?

גם הוא בספר הקצר פוסק בדיעבד מעת לעת, אף שברור שלכתחילה אותיות עדיף. אבל צריך להתייחס לזה בצורה הגיונית: אם אין בגד תחתון – יש חשש שהדם יעלם, אך אם יש בגד תחתון – אם קבלה תראה, ואם לא – לא. חוץ מזה, שתעשה חזקות ותפתור את כל הבעיות.

מה הדין אם הבגד התחתון צבעוני?

אם הבגד כהה, היחס לזה הוא כמו שהדם אבד, ואז צריכה לבדוק. אך היא צריכה לראות אם יש משהו, כי אם רואה שאין כלום - למה שתצטרך לבדוק? אם זה ספק - ספק. גם זה בגד בהיר: אם היא רואה עליו משהו - צריכה לבדוק. לגבי כתמים: בלי הרגשה אנו מקלים. 'פתיחת פי מקור' זה הרגשה. בכל זאת, לגבי אבד - אם זה בד כהה, זה נחשב אבוד. ואם אפשר לדעת - זה לא נחשב אבוד.

אם אישה הולכת עם בגד צמוד, ומצאה עליו - האם נתלה במה שמצאה?

כן.

מה דין אישה שבדקה ואבד העד?

אם לא ראתה כלום - זה בסדר, שהרי מספיק לראותו פעם אחת בלבד. אם ראתה משהו מסופק - צריכה לשאול. אם ראתה משהו ודאי - טמאה. ראתה כלום - פשיטא שהכל בסדר. ראתה אדום - פשיטא שאסור. ספק - לרבי יהודה יש ספק ספקא.

מה דין מעוברת ומניקה?

מעוברת ומניקה היא בחזקת שלא רואה, ופתחת פי מקור לא מהווה שום סימן.

האם ההרגשה צריכה להיות מראש כספציפית למחזור, או שמא ההרגשה שקיימת גם בזמן מחזור - למרות שקיימת בעוד פליטות - צריך לחשוש גם ממנה?

את השאלה הזו לא הבנתי. פתיחת פי מקור בדרך כלל זה תחושה של מחזור. אם זה זמן שצריכה לראות - זה יותר חמור. בזמן שלא צריכה לראות, כמו בספירת שבעה נקיים, שהיא בחזקת טהורה - אותה תחושת פי מקור היא בחזקת שלא ראתה. בזמן הוסת צריכה לבדוק, ואם עשתה חזקה - לא תבדוק.

האם היום נתלה בגריס גם כשהוא לא מצוי?

שאלה ידועה. מה הקשר בין כינים ופשפשים להיום? היום נלחמים בכינים, פעם היו צוחקים "שלא תעלה כינת אדם עליי" - אין אישה שלא בודקת את הילדים שלה מכינים. היום, פשפשים ופרעושים זה לא מצוי, אך בילדותנו היה מזרונים מקש, והיית מוצא דם על הסדין, בגלל פשפשים שהיו עליו. היו שואלים מישהו: 'איך ישנת?' 'נאבקתי עם הצבא האדום...' היום יש מזרונים חדשים - איפה יהיה פשפשים? אין. אז מה הקשר? ועוד, שאישה עם בגד תחתון לבן וצמוד. והחשש של פרעושים, לכאורה לא שייך. החתם סופר אומר דבר חשוב ועקרוני. כל דבר של כתמים - התחיל בגלל הלכות טומאה, שם גזרו על כתמים, שהיו מטמאים על פי כתם - גם בלי הרגשה. יש מחלוקת אם נידה זה טומאה או איסור. יש אומרים, שנידה זה לא טומאה, אלא איסור (כך אומר ספר הכוזרי, וכן כתוב בשב שמעתתא ובחלקת יואב). בימינו, כולם טמאים אבל נידה זה עוד חשש. אין לזה הרבה נפקא מינות למעשה. בנידה, יותר פשוט שזה איסור. דיני כתמים נגזרו בהלכות טומאה. אחר כך, עברו מן העולם כל ההלכות השייכות לטומאה וטהרה, ורק הלכות טומאה של הלכות נידה נשארו. כלות היום שומעות פשפש ונבהלות... היום אין פשפשים, רק לפשפש במעשינו...

האם יש מקום להחמיר בבית נקי מאוד לא לתלות בגריס?

תולים בגריס גם בימינו תמיד.

איך מודדים שיעור גריס?

השיעור המקובל הוא 20 מילימטר. אומרים לבדוק לפי גדלם של מטבעות. אני לא בדקתי לא בדקתי בדיוק, אבל אני שואל: זה בגודל של חצי שקל, שקל, או 10 אגורות? אם אישה אומרת שזה גדול, אני לא מבין: מה זה גדול? זה המילים שאני מבין מה ראית? שקל - טהור. חצי שקל - טמא. 10 אגורות - כשר. לא מדדתי כמה זה 10 אגורות - זה עדיין כשר. לא טרחתי אף פעם למדוד בדיוק, תמדדו בעצמכם.

האם בדיקת עד שאינו בדוק, או בדיקה שאחרי מי רגליים - עדיין צריך לחשוש לחתם סופר שבמקרה כזה לא יוכלו לתלות בגריס?

החתם סופר בעקבות מה שאמר שם (זה לא אותה תשובה), מזכיר בדין זה מה שאמר במקומות אחרים. גזירת חז"ל התחילה בטומאה, ועכשיו בפני עצמה. ולכן, אם יש חשש שכן ראתה, והרגשת הבדיקה טשטשה - יש מקום להחמיר, ולא לסמוך על ההגדרות של חז"ל. פה צריך לחשוש לגופו של עניין, האם לתלות בפשפש. היא צריכה להפעיל שכל, האם בביתה יש פשפשים או אין, כי זה דאורייתא. החתם סופר אומר סברא, והרב עובדיה מביא אותו, אך לא להלכה. בטהרת הבית ההלכה למעשה היא למעלה, ולמטה יש הרחבות. פה הביא אותו למטה. האם השאיר פתוח - אינני יודע, יש מקום לכאן ולכאן.

מה הדין אישה שעבר לה הכתם בין הבגדים, ואם נצרף ביחד יהיה כגריס - האם מצרפים?

אני הולך בעקבות הרב עובדיה, שאין לנו מה שעיינינו רואות. יש כאלה שאותם מעניין אם זה כתם עבה או לא, אך לפי הרב עובדיה אין לנו אלא מה שעיינינו רואות. כשחכמים גזרו על כתמים - הם לא גזרו על בגד צבעוני. לפי הרב עובדיה, חז"ל קבעו כלל: בגד צבעוני - לא טמא, והגזירה חלה רק על בגד לבן. הרב עובדיה נחשב לאחד מגדולי הפוסקים בדורו, גם לאשכנזים, חוץ ממה שאומר שפוסק לספרדים בלבד. כשלומדים בספר טהרת הבית, אי אפשר לא להתפעל. יש לו כתפיים רחבות - אין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשמים, והכתפיים של הרב עובדיה... אני אישית התרשמתי מהידע העצום שלו. תראו לי עוד ספר מלא וגדוש, עם בקיאות כזו. נכון שאפשר להגיד סברות, אבל בעיקרון אני סומך עליו - רק בגד עליון.

אם הכתם כמה טיפות, אך חוט דק מחבר ביניהם, אך ניכר שאלו טיפות נפרדות - האם נחבר אותם לשיעור כגריס?

הרב עובדיה מקל, אבל פה יש מקום שצריך לחשוש. אין אף פעם שהוא סומך על עצמו, הוא מביא ספרים וסופר אותם, ואומר שהרוב סוברים בחוט דק להקל.

א. אם אישה ראתה משהו על הבגד והניחתו ובטעות בני הבית כבסו אותו – האם צריך לחשוש?

ב. האם יש הבדל אם הדין הוא על הצבע של הכתם או על גודלו של הכתם?

א. לא. זה ספק מה היה שם, ואם היה בכלל משהו – יש כאן ספק ספיקא. אני לא יודע, זה תלוי מה היה שם. אם אישה לא זוכרת אם זה היה אדום או גדול - אולי אם זה היה אדום היא כן הייתה זוכרת. אבל אם היה בלילה אז יכול להיות שהיא לא ראתה. זה הכל ספק, והיא בחזקת טהורה, אפילו בשבעה נקיים – היא כרגע בחזקת טהורה, וכל עוד לא ראתה - היא בחזקת טהורה. אלא אם כן זה קרוב לווסת.

ב. הרב עובדיה מביא את הסברות האלה. פה יש רעותא, אבל החזקה עובדת גם שם. במקרה הראשון – זה יותר קל, ואילו במקרה השני – היא ראתה כתם, ורק לא זוכרת איזה צבע. אך למרות שיש רעותא – טהורה בזכות חזקתה.

מה הדין כתם שנמצא על גופה? האם מטמא בכל שהוא או דווקא בגריס?

הפוסקים דנים בשאלה זו. הרב עובדיה מקל, לאשכנזים - יש שהחמירו. אבל השאלה היא לא מעשית משום שאישה לובשת בגד תחתון. השאלה איפה רואה, רק אם זה סמוך ונראה, לכן זה לא מעשי

מה הדין אם נמצא גריס על ידי צירוף על גופה? ואם הם מצטרפים מה הדין שהם מרוחקים אחד מהשני?

כן, פה יש מחמירים לצרף. יש מקלים על גופה, ויש מקום יותר להחמיר - יותר מאשר כתם רגיל. עוד פעם, אני חוזר - השאלה לא מעשית. יתכן שעל הגוף תראה ועל התחתון לא. אכן, לפעמים כשישנה בלי תחתון יש שאלה, אבל היא שכבה, ולא ברור איך זה הגיע. כשעומדת - זה נפל לשם. כששוכבת איך זה יפול? יש מקרים בימינו שיש מקום להחמיר. מעיקר הדין אין הבדל גדול בין גופה למשהו אחר.

האם ההיתר של אשה ללבוש צבעוני הוא דוקא כי לא רואים את האדמימות או גם אם מזהים את הדם לא על זה גזרו?

זה בדיוק הגזרה של צבעוני, גם כשרואים לא גזרו. אומנם יש דעה שרק בצבע אדום היא נפטרת אך בכתמים שומעים להקל כי זו גזרת חכמים. בצבעי פסטל יש פוסקים שאומרים שכן רואים צבע אדום ויש לאסור אך הרב עובדיה סובר שגם בצבע קרם נקרא צבעוני. מהו לבד בדיוק ומה הוא קרם זו שאלה, טלית חדשה היא לבן אך מכובסת היא כבר כנראה צהובה. צריך להפעיל שקול דעת, קשה להכריע בשאלה הזו.

צריך לחשוש לחת"ס שמחמיר בבגד תחתון צבעוני?

לא. רוב פוסקים חולקים, ר' שלמה קלוגר אומר 'לא לשמוע לו'.

האם צבע צהוב נחמיר בו כמו לבן משום שדומה?

לא. מסופק בטלית צמר מכובסת. צהוב ממש ודאי שלא נקרא לבן.

כתם הנמצא על חלוק צבעו וחלקו לא האם מצרפים את החלק הלא צבוע לגריס או שרק את החלקים הלבנים?

אם בחלק הלבן אין גריס למרות שיחד עם הצבוע יש גריס אין כאן גריס. כתם גדול שיש פסים שחותכים אותו באמצע ויש חצי גריס על לבן מצד אחד וחצי גריס על לבן מצד שני מצרפים את שני החלקים הלבנים.

הרב הזכיר באחד השיעורים שאשה רגילה הולכת לבן. ברמ"א כתוב שאשה תלבש צבועני להצילה מכתמים האם ראוי לנהוג כך לכל אשה שלא בזמן נקיים? המציאות היום שרובם הולכות עם צבועני.

אשה רגילה שאין לה בעיות אנו אומרים לה שבסתמא תלבש לבן. גם שלא בשבעה נקיים. אם המצב קשה תלבש בגדים צבעוניים. מה עם בדיקות? את זה לא פתרנו. הצבעוני מקל קצת אבל לא מקל מ2 בדיקות ביום. וכאן מתחילות הבעיות. שיכול להיות שתראה. כל אשה למצבה. אם כמעט לא קורה כלום. תמשיך עם בגד צבעוני. אם לא תוכל להטהר. א"א לוותר על הבדיקות והפסק

טהרה. במקרים קשים לסמוך על חום, חום הוא גבולי לא אוסר אבל לא מטהר. לטמא אשה על סמך חום א"א אבל גם לטהר אותה א"א, בשעה"ד גדול מאוד שכבר 5 ימים רואה חום, אין ברירה אלא להתיר לה. מוך דחוק אפשר לוותר, אבל על בדיקות לפחות תבדוק ראשון ושביעי ו"א גם אחד באמצע. שאין שבעה נקיים בלא בדיקות. בגד צבעוני מקל רק לכתמים ולא לבדיקות. יש שלוש דרגות: אשה צעירה, שלא לוקחת כל מיני חומרים ולא ילדה, יש הפרשות אבל הם לבנות. כאן האשה מרבה לבדוק לכתחילה. אם היא לובשת צבעוני בהיר זו לא בדיקה. אם היא רואה בבגד צבעוני בהיר ובודקת בדיקה פנימית ניחא. אבל בגד שאינו צבעוני לבד לא נחשב לבדיקה. אם לא רוצה ללבוש לבן, שתבדוק פעם ביום. אסור להכניס את האשה למתחים ולכן לכתחילה אם קנתה צבעוני וקשה למצוא בגד לבן בסדר, אבל אם יש בחנות גם צבעוני וגם לבן – שתקנה לבן. כל יום או כל שלושה ימים, שלא תכנס למתח. להתחשב בכל אשה ואשה לפי רגישותה. צריך להדריך נשים בצורה נורמאלית שתהיינה מאוזנות ולא בלחצים.

האם גם בשבעת נקיים נתיר לכתחילה צבועניים? ובאיזה מקרה?

במקרים קשים שאשה לא יכולה להטהר גם בשבעה נקיים נתיר לה. השאלה מה יהיה על הבדיקות הרי צריכה לעשות שתי בדיקות ביום. אם היא עושה את הבדיקות וכמעט לא קורה כלום אז תמשיך את הבדיקות. אך אם לא מצליחה אי אפשר לוותר על בדיקות כמו הפסק טהרה שבלעדיו אין נקיים. על בדיקת ראשון ושביעי וגם שלישי היא חייבת לעשות. שבעה נקיים בלי בדיקות הם אינם נקיים.

האם בעצם לבישת הצבועני אין בעייה של ביטול איסור לכתחילה?

זה לא איסור, שהרי איסור לכתחילה זה שהוא אסור ואתה מערב אותו בהיתר ומבטל אותו. כאן זה לא איסור אלא אתה מונע את האיסור. גם בתערובות אם אני לוקח חלב מערבו בתוך פי 60 מים ושופך אותם לתוך בשר חם, זה מותר. אל תעשו את זה, שהרי יש לכם יראת שמים פשוטה, אבל לפי ההלכה זה לא אסור. מט"ו בשבט מתחילים לנקות לפסח, אם אדם מתחיל להתכונן ושופך שומן אווזים לתוך סיר בשרי חמצי זה לא אסור. בית יהודי רגיל לא יאכל את זה. אבל לפי ההלכה זה לא אסור. כי אתה לא מבשל עכשיו לפסח. יש בזה גם

מחלוקת. ולכן זה לא אסור מדינא גמור אלא מחומרא. לכן גם בשבעה נקיים מותר לאשה ללכת עם בגד צבעוני (במקרים קשים).

דבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו עליו. האם בית הכסא שלנו מקבל טומאה? מה דין צמר גפן ומה דין נייר? האם יעזור לקנות נייר צבעוני? ומה דין פד?

בית כסא לא מקבל טומאה. וגם צמר גפן לא מקבל טומאה. ומקובלנו שגם נייר טואלט לא מקבל טומאה. אבל ממליץ לכל בית יהודי לקנות נייר טואלט ורוד. דין פד לפי ההנחות של הרב עובדיה, הוא לא בגד וגם הפלסטיק למטה אין בו ממשות ממש. לדעתי אין בזה דין כלי. הרב עובדיה אומר שזה מותר ואני סומך עליו.

הרב הזכיר באחד השיעורים שאשה רגילה הולכת עם לבן. ברמ"א כתוב שאשה תלבש צבעוני להצילה מכתמים האם ראוי לנהוג כך לכל אשה שלא בזמן הנקיים? המציאות היום שרובם הולכות עם צבעוני.

מה כוונת הרמ"א בהמלצה זו? שכל אשה תעשה זאת? או שדוקא אשה שיש בעיות ועלולה לראות כתמים. אשה צעירה אין סיבה שתלבש בגד צבעוני כדי שבכל זאת תדע מה מצבה. אשה המרבה לבדוק זה משובח לכן טוב שאשה תלך עם לבן.

איך נוכל להגדיר היום עד שאינו בדוק כדי להקל עד כגריס, כגון אשה שתולה בגדיה אחרי כביסה בחוץ, האם נאמר שיכול להיות שהגיע דם?

צריך שיקול דעת, א"א להכריע בזה גמור אלא כל מקרה לגופו.

האם בגד שהתכבס חזקתו מכובס כיון שהכביסה טובה?

חזקתו בדוק. אלא אם זה כביסה שהסתובבה הרבה זמן בבית וכד' אפשר לדון. צריך שיקול דעת כתשובה דלעיל.

עד הבדוק לגבי וסת, האם לחשוש גם בפעם אחת או בשלוש פעמים?

עד בדוק נחשב כמו ראייה ממש וצריך להתייחס אליו כמו וסת. גם בפעם אחת צריכה לחשוש. ההבחנה בין פעם אחת לשלוש היא מחמת הראב"ד שאומר

שכתמים החמרנו לשבעה נקיים ולא לחשוש לחודש שאחריו ועוד שכתמים לא קשורים לוסת כלל בניגוד לבדיקת עד. כנראה שהבין שבדיקת עד היא מכהה את ההרגשה ולכן צריך לחשוש. נוהגים שבפעם אחת חוששים זו נקראת ראייה.

אשה ראתה כתמים על בגד צבעוני, האם ראוי שתעשה בדיקה?

מעיקר הדין לא צריכה בדיקה אבל חכם עיניו בראשו ואשה צריכה להיות מודעות לחששות. כגון אם אשה ראתה כתמים גדולים כמה ימים או קרוב לוסת קשה להגיד שזה כלום לכן אומרים לה שתבדוק. גם אם תאסר, כשאינן לה בעיות של כתמים היא אמורה להאסר מתי שהוא. צריך להפעיל את השכל הישר כתם גם על צבעוני אם הוא מאוד גדול וחוזר על עצמו הוא לא סתם, אך מעיקר הדין אינו אסור לולא הבדיקה.

אשה מצאה כתם בבגדיה הצבעוניים אחרי הטלת מי רגלים מה גדינה לחשוש לחודש הבא?

כאן זה משהו אחר. הס"ט מחמיר אבל כל שאר הפוסקים מקלים. ה"ה ברמ"ת שאם ראתה כתם אחרי ביאה ולא בדקה אינה צריכה לחשוש אלא דיני כתם רגילים. אינה צריכה לבדוק כי כאן זה רק חשש. אולי זה סותר את דברי הראב"ד לקמן שהעד ביטל את תחושת הוסת ולכן צריך לבדוק וכאן אנו לא אומרים שתהיה צריכה לבדוק. יש פה צדדים לכאן ולכאן אבל הכל זה גזרות חכמים והם קבעו כללים. הראב"ד קבע שבבדיקת עד מוחזקת רואה אחרי שלוש פעמים וכאן לא. הכל דרבנן

אשה הרואה כתמים לפני מחזור, ממתי תתחיל למנות את הוסת?

רק מהוסת. כתמים לא קובעים וסת ולא איסור. רק בהרגשה. ששופעת יותר אז מתחיל הוסת. נשים יודעות. כתמים פה ושם זה עדיין לא וסת. וסת זה שמתחיל טפטוף ממש. אשה יודעת מתי יש לה וסת. ראוי לחשוש, אבל זה לא וסת. אם נגדיר את זה כאיסור צריכה 5 ימים, אבל העיקר מהיום שפרשה מבעלה. אם אסרה את עצמה מבחינה הלכתית כן. אבל טוב שלא תאסור אלא בודאי. אבל כשאסרה תספור 5 ימים.

סימן קצא

בית הכסא שלנו מוגדר כעד בינוני? האם יהיה אפשר לתלות דם שראתה בהשתנה בגלל זה?

המושג עד בינוני ועד בדוק זה מדד לבדיקה, אלא שבדיקה אנו לא יודעים האם היא הרגישה. ולכן אנו מחמירים. אם זה עד בינוני יש כאן ס"ס אולי זה היה מקודם אולי לא היתה הרגשה. אותו ספק של תחושה האם היתה תחושת וסת או בדיקה מטמא גם מי רגלים – ספק בדיקה וספק מי רגלים. ר' משה פיינשטיין (י"ד ד) כ' 100 – 20 תשובות בשאלות מגוונים בהל' נדה, הוא אומר שרק אם אשה ישבה בשירותים ועשתה צרכיה, ומיהרה לצאת וראתה דם חוששת. אבל אם עשתה בנחת וגמרה בנחת, ואז ראתה, זה לא נקרא בתוך השתנה. שניות ספורות אחרי השתנה לא נקרא כהשתנה. זה אמירה חשובה מאוד. כל דיני השתנה כמעט לא למעשה. כי רק אשה שלא גמרה כמעט זה השתנה. אבל אם גמרה כבר זה לא. מאי נפק"מ אם זה עד בינוני, אם ראתה אחרי השתנה אני לא חושש שמא הרגישה תחושת וסת, אין נפק"מ לעד בינוני. רק אם קמה תוך כדי גמר. אז זה עד בינוני וכזה לא אוסר. צ"ע לימנו האם הוא עד בינוני, שהיום הם שטופים, אך אולי לא ניקו טוב, מנקים פעם בשבוע לכבוד שבת, כל השבוע נקיים אבל לא עם מברשת, זה שטיפה טובה, אבל לפעמים לא 100 אחוז, הסברא נותנת שהוא עד בינוני, אבל לא תמיד מנקים 100% האם זה נקרא בינונית, תלוי כל בית לפי ענינו.

אם ראתה על בית הכסא (לא בתוך המים) האם הוא מקבל טומאה?

לא כי הוא קרקע עולם. הגמ' דיברה על ספל. רק חולים שלא יכולים לקום משתמשים בזה. בד"כ בנ"א משתמשים בבתי כסא קבועים. המים יכולים לקבל טומאה? הם ראויים לשתיה, לכאו' כן, אבל מי בית כסא גם אם נקיים מקבלים טומאה? לא ברור. הכי טוב שישתמשו בבית בסבון צבעוני וכך המים לא יהיו ראויים לשתיה. אבל בשבת הוא בעייתי. כי הוא מעוניין שיצבעו המים וזה פ"ר שניח"ל.

סימן קצב

דם חימוד - האם צריך להסמיך את הטבילה לנישואין?

כמה שאפשר יותר, נוהגים ארבעה ימים. אם נמשך יותר צריכה לבדוק.

האם צריך לעשות בדיקה בין הטבילה לבעילת מצווה?

לכתחילה ראוי, בדיעבד טהורה. עיקר חימוד זה ברגע הראשון ולא אח"כ מצד שני ככל שמתקרבים לחתונה ההתרגשות גוברת. ולכן לכתחילה יבדקו כל יום.

מה דין מחזיר גרושתו האם יצטרכו שבעה נקיים? ומה דין זוג חילוני?

זה שאלות מורכבות יותר. זוג דתי – כן. שהגט כרת אותם לגמרי וזה התרגשות חדשה ויש דם חימוד. גם עם אשה זקנה צריכים 7 ימים. זוג חילוני – יש לשער שהם חזרו גם לפני החתונה, החת"ס דן בזה. זוג פרוץ שחיו חיי פריצות לפני החתונה ועכשיו הם כבר מכירים זא"ז מקרוב. צריכים דם חימוד? חת"ס – כן. כי יש מצווה ועושה ויש מי גנובים ימתקו, ועכשיו מתרגשים שוב. גם זוג חילוני שחיו ביחד לפני – מתרגשים מאוד לקראת החתונה וירשמו אותו ולא את היום שחיו ביחד. כי הם יודעים שעד עכשיו זה היה דרך פריצות / לא חתונתי, ולכן צודק החת"ס שצריכים דם חימוד. אבל כשכבר היו חיי אישות ונישואין והתגרשות להגיד שבפעם השניה יש יותר התרגשות קשה לומר, אבל לזוג חילוני השאלה לא מעשית. עקרונית – צריכים חתונה חדשה גם אם עשו בעילה, ולמרות שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. שחיו יחד אחרי הגירושין שעשו בעילתם בעילת זנות. השאלה היא איך להתייחס להתייחדות שלהם אחרי החתונה. יש הבדל גדול בין זוג דתי לזוג חילוני, שבדתי חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. בעלי תשובה – זה דין אחר. ויש חימוד.

מה הדין איחרו את החתונה או הקידמו את החתונה (מצוי בקורונה) צריך שבעה נקיים?

אם היא כבר הייתה טהורה – אין בעיה, שהיא הפסיקה בטהרה ובדקה, וההקדמה לא יצרה בעיה חדשה. אם דחתה את החתונה – דחיה מזה שהסגר

יגמר עוד שבוע – שבועיים – זה לא ביטול לחתונה, החימוד שהיה נותר בעינו, טובלת, ועכשיו ישנו סיכוי שכל יום ישנו את היום. אם קבעו ובטלו עד שיתחדשו הנחיות חדשות – יש דם חימוד חדש.

האם ניתן לעשות חופת נדה בשביל זה (במציאות וא"א להזמין הרב אורחים בגלל הסגרים)?

בדיעבד היא תופסת, אבל לכתחילה לא, יש פה שיקולים לכאן ולכאן, לכתחילה אם אפשר לא לעשות חופת נדה. אבל אם קשה – שיקדימו. מומלץ להקדים, אבל אם יש סיכוי לסגר קצר – ניחא, אבל אם לא – א"א לדעת מתי יגמר הסגר, ממליץ להקדים, בתנאי שהכלה תסכים, אם הכלה לא רוצה לא נכפה עליה צריך להתחשב בה. בקורונה צריך קצת שפיות בנושא – לא חייבים אולם גדול ומפואר שישבו אנשים ויאכלו 1000 איש, כמה רוקדים? אם חולה, זקן, לא אמרתי, אבל בני דודים ואנשים בני 50 – 60 שממלאים כרסם והולכים הביתה?! שירקדו! או תשבו בבית ואל תבואו.

איך בתולה תעשה הפסק טהרה לפני החתונה?

ברור שלא יכולה לעשות בחורים וסדקים כאשה אחרת אז עושה כמה שיכולה. מכאן ללמד שאשה שסובלת מכל מיני דברים ולא יכולה להכניס עמוק מידי יכולה לעשות פחות. בכלה שלא תהדר בדברים שלא צריכה להדיר

אשה צריכה לבדוק עצמה קודם בעילת מצווה אחרי הטבילה כל יום?

לכתחילה כן. בדיעבד, מחוזקת כנקה.

אם נתעורר ספק בהלכה אם יכולים להינשא ואח"כ ביה"ד התיר להם להינשא האם צריכים שבעה נקיים מחדש?

מעשה בביה"ד בפ"ת שהתעורר בערב החתונה ספק על החתונה והיה דיון גדול על זה ובערב החתונה היתרום ולא דרשו מהם שבעה נקיים מחדש.

איש ואשה שניסו להיות ביחד ולא הצליחו- האם הם אסורים בייחוד אחר שנאסרו?

אם היה קירוב בשר זה כבר מרגיע חלק מהתאוה, פחות מביאה, אך פטורים מהאיסור שהוא בין האנשים והיא בין הנשים. קירוב בשר בדיעבד נחשב כאין תאוה ומועילך פסק הרב עובדיה. מהו קירוב בשר? שחשו קרבה מסויימת החשש קצת יורד. זוג שחיו ביחד ולא שימשו יש בזה חשש אבל החשש להרגיש אותם לגמרי זה קשה מאוד, צריך איזון ולכן אם יש סיבה להקל מקלים. חיבוק, נישוק וקירוב בשר פותר את הבעיה.

כיצד נוהגים למעשה בייחוד של חופת נדה?

הוא בין האנשים והיא בין הנשים. אך זו דרישה קשה מאוד ובמיוחד הפרהסיה שבזה בעיקר של הכלות לא נעים להן שכל המשפחה תדע וכו'. שני חדרים זו דירה אחת אך אולי עם אדם אחד איתו בחדר יספיק. הרב עובדיה מסתפק אם זה מועיל כי אסור הייחוד עליהם הוא חמור יותר. הרב פרנק התיר בע"פ שהאמא של הכלה ישנה עם הכלה בחדר הוא התיר. יש להתפלפל פה אם האמא יכולה להיות שומרת על הכלה למרות שהכלה שהיא אשתו היא השומרת על האמא מצד דין יחוד הרגיל. הפוסקים שוברים את הראש למצוא פתרון לבעיה הזו. התלבטתי במלון שהזמינו שני חדרים סמוכים עם דלת מעבר ביניהם אם אפשר לבקש מהמלון לפתוח את הדלת ואז החתן והכלה יכולים להיות קרובים אך בחדר אחר ולמרות זאת ישנו יחד עם ההורים. יש מקום להתיר זה. אלו שאלות סבוכות וההלכה היא מה שכתוב. צריך לחפש פתרונות לשאלות אלו היום המאגרים פתוחים ואולי במנועי החיפוש ניתן למצוא פתרונות אחרים.

אם זוג נשוי התעורר אצלו שאלה האם מותר לחיות ביחד (כגון נשא גרושה והתעורר ספק אולי הוא כהן וכו') האם מותר להם להתייחד עד שבי"ד יחליט מה ההלכה?

מספק אסור, מסוטה, שסוטה זה ספק ואסור לו להתייחד איתה. ולמרות שיש לו ילדים איתה, וכשהיא נידה מותר להם להיות יחד אבל בסוטה אסור להם. וזה מקור ברור שגם ספק איסור אוסר את הייחוד. ויכול להיות שזה דאו' אפי'.

זה דימוי לסוטה, אפשר לפלפל שאיסור סוטה זה ספק איסור שהתורה נתנה לזה דין של ודאי ספק. זה נכון, אבל מבחינתנו זה ספק סוטה. אם יש פוסק שמתיר בבקשה.

האם זוג שניסה להיות ביחד לא הצליח צריך לבדוק את עצמו מדם חימוד כל עוד לא נעשתה הביאה?

לא, לא שמענו שעושים רק על ההתרגשות מהחתונה, וכשכבר התחתנו א"צ לחשוש לדם חימוד...

זוג שחיו יחד באיסור ואח"כ התחתנו אך האשה פרסה נדה, האפ יש צד לאסור עליהם ייחוד?

לא מצאתי לזה תשובה מפורשת בפוסקים. אבל דומה למחזיר גרושתו שמותר. האם זוג שחיו באיסור זה כמו מחזיר גרושתו? יש מקום שכן, כי רגילים אחד לשני. מצד שני לא דומה בהיתר לבאיסור. לכן אני מסופק. מצד הסברא יש לומר שכמו במחזיר גרושתו מותר להם להתייחד, כך גם בזוג שחיו חיים משותפים. אם עבר הרבה זמן וחזרו בתשובה צריכים לחשוש, אבל בזוג פרוש – ל"צ לחשוש. וזה תלוי בזמן. אם עברה שנה וכד' מסברא יש מקום לחשוש. לדם חימוד צריכים לחשוש.

סימן קצג

דם בתולים - מה דין כונס אלמנה וגרושה?

אם מן האירוסין – היא בתולה. אבל היום מהנישואין תמיד – היא לא בתולה, אא"כ ברור כשמש שבעלה לא יכול לבוא עליה ובגלל זה נתגרשה ולא נבעלה. אבל סתם גרושה היא בעולה. דם בתולים זה פצע ואין ויכוח על זה, וזה נגד ההלכה לכאור' אלא שדם בתולים הוא גם צד של דם חימוד, אבל כאן כשנישאה מחדש למישהו אחר עבר לה הדם חימוד לקראת החתונה?! ואין יותר מה לחשוש, בבתולה הוסיפו נימוק נוסף וזה חומרא על חומרא.

מה הדין אם הורידו את הבתולים ע"י רופא?

ר' משה פיינשטיין מתיר. וגם הרב עובדיה ובדק את זה מבחינה רפואית והיא בחזקת לא בתולה מוחלטת. ואסורה לכה"ג. ומותרת.

האם נוהגים לברך אשר צג?

תלוי כ"א לעצמו ולכן אנחנו לא יודעים מה נוהגים, הפוס' דנים האם לברכה או לא. למעשה בלא שם.

האם מותר לבעול בעילת מצוה בשבת? ה

מסקנה מפורשת בש"ס שמותר. שזה קלוקל. אם נמצא בה דם הוא פי"ר דלניח"ל. א"צ אותו אפע"פ שצריך לראות האם בתולה או לא. ולכו"ע מותר בשבת. יש מקומות שנהגו שלא כך, אך אינם כהלכה. הרב עובדיה אומר שהם מקומות שלא נהגו ל פי ההלכה.

האם מותר לישון באותה מיטה אחר בעילת מצוה?

כן. בלי הכלה. לא איתה.

האם כלה אחרי בעילת מצוה יכולה להקל לא למנות חמישה ימים.

כן רק ד' ימים. לספרדים – אף בשטיפה. אם דם בתולים חוזר שוב ושוב – גם לאשכ' – מספיק שטיפה וז"נ (הרב עובדיה).

אשה שאחרי ביאה ראשונה קנחה ולא ראתה דם או שאפילו לא קנחה האם יש לה קולא מצד כתמים?

אשה אחרי בעילת מצוה ראתה דם זה לא דין כתם אלא דם בתולים והלכות כתמים לא שייכות בו. גם אם ראתה דם למחרת על הסדין נחשב דם בתולים ולא דם כתם. מה שאחרי היום הראשון הוא מדין כתמים. על כך אפשר לשאול אם כלה ראתה כתם בנקיים שלה יכולה לתלות בפצע הבתולים. זה אפשרי אם ידוע שפצע מדמם ואפשר לתלות בו. יש מקומות שנהגו להראות את הסדין

למחרת בעילת מצוה לראות שיש דם. זה מנהג גרוע, צריך בטל אותו כי בתורה זו מובא במקרה מאוד ספציפי וזו ראייה לא טובה ולא אמיתית.

האם כתם שכלה רואה יכולה לתלות בפצע?

כן. בתנאי שהפצע עדיין מדמם. בפוס' לא מוזכר זאת. כנראה שלא היה אופציה כזו. אבל עקרונית, אם זה דם מהפצע לא טמאה. (ותולים אפי' בג' נקיים ראשונים של ז"נ.) שלא נאמר אלא בדם בתולים. ברור לחז"ל שזה פצע שחז"ל גזרו עליו בביאה ראשונה (וכל שרואים). ובביאה גמורה חוששים שמא היה דם והזרע חיפה אותה. חז"ל גזרו רק על הביאה ולכן דם שהרופא קורע מהבתולים זה לא אוסר, גזרו על צד חימוד ולא אצל רופא.

אם יש פצע האם אפשר גם בהפסק טהרה לתלות בו? האם ייחיה נפק"מ אם הפצע נודע ע"י רופא?

כלה בהפסק"ט הראשונה שלה – שלא תחטט, אם היא עושה פצע – פצע שמחלים מהר ועושה פצע. לכן כלה תעשה בדיקה שטחית בדם בתולים בלי חו"ס. ול"צ לשים שם מוך דחוק, קצת לבדוק, אסורה והכל אבל חיטוט שם לא טוב.

אשה רגילה במקרה זה זה כבד מאוד כי אין ידיעה שנגמר הדם. בשבעה נקיים פצע לא מטמא אך בהפסק טהרה צריך להיות ודאי טהורהנו"ב והמילואים מציעים פתרון לאשה שלא מצליחה להיטהר. שאשה יודעת שאחרי סך ימים היא בוודאות לא ראתה מחכה אחרי ימים אלו במשך 20 דקות ומקישה לעצמה ואם לא חשה בשום חוש מיוחד היא עושה הפסק. כך נוהגים במקרים מאוד מסובכים. היום אפשר לעשות הפסק על ידי בודקת טהרה שמכניסה את המטוש ישר לפתח המקור כשמדלגת על הפצע וזה פתרון טוב יותר מפתרון הנו"ב. בדיקת ראשון ושביעי יכולה לתלות אחר שהיא בחזקת טהרה ואני עושה בדיקות אף על פי שודאי יהיה דם כדי לקיים את ההלכה שמצריכה בדיקות ולכן אומרים לה לעשות.

סימן קצד

הרב כתב בתשובה באינטרנט גם שבעל יכול להיות בחדר לידה וגם שבשעת הצורך יכול לגעת באשתו ע"י כפפות. אומנם, מצינו שמי שלא מציל אשה בנהר מוגדר חסיד שוטה אך מצד שני יש דין של יהרג ואל יעבור בנדה האם זה לא שייך לכאן?

חדר לידה זה דבר חדש. אשתי ילדה שבעה ילדים ולא הייתי בחדר לידה, הגבר מחכה בחוץ עד שיגידו לו מה קרה בפנים. היו חיים אחרים. היום בתי החולים בנויים כך וזה יוצר צורך פסיכולוגי של האשה שהיא צריכה איתה את הבעל בגלל שיש ה"א שבעלה יהיה לידה. זה דברים עמוקים בנפש שהאשה רוצה שבעלה ירגיש אותה. זה על גבול פקוח נפש. גם ביולדת סומא אנו מתירים להדליק לה נר בשבת משום הצורך הנפשי שלה שתרגיש שדואגים לה. החזו"א התיר בזמנו לסוע עם האשה בשבת ללידה כדי להיות איתה כי האשה זקוקה לתמיכה נפשית בזמן הלידה ואלו דברים חשובים. לכן, יהרג ואל יעבור זה שלא צריך וזה נאמר רק לבוא עליה. להחזיק לה את היד זה אביזריהו דעריות וכאן אין יהרג ואל יעבור. זה פקוח נפש שהבעל לא יהיה ליד האשה לכן כשיש סכנה ולהחזיק לה את היד עם כפפות אין בעיה. אני לא עשיתי רק כי לא היה צורך בימינו. לא הייתי אומר שמי שמחמיר הוא חסיד שוטה אבל לא הייתי ממליץ להחמיר.

האם יש הכי תמצוי להקל בדם טוהר היום לאיזה שהיא הלכה (הרחקות וכו') או שזה דם אסור לכל דבר?

לא ראינו ולא שמענו. דם טוהר זה דם דאו'. שאשה שילדה כל עוד לא טבלה טמאה דאו'. דם טוהר זה שטבלה ורואה שוב. וזה דרבנן ומנהג. האם יש מקום להחמיר? בפוס' נהגו בזה כז"נ. אם היא טבלה כבר אולי. אבל פשט הפוסקים שמתייחסים לזה כדאו'. על הטבילה לא מברכים. הרב עובדיה מפקפק בזה, שלא מברכים על מנהג אבל מצאנו שמברכים על הדלקת נר חנכה בבית הכנסת למרות שזה מנהג. למעשה הרב עובדיה טוען שלא מברכים, יכול להיות שזה סניף להקל אבל בפשטות לא. אבל לקולא שנוהגים לתת לאשה 40 יום ולא

שמונים. אחרי לידה חייבים לעשות בדיקה רפואית לבדוק שהכל בסדר. אבל על 80 יום אין לחשוש. מי שחושש לפירוש קראי הוא קראי חלילה...

האם בדם טוהר אפשר להקל בשטיפה ולא לחכות חמישה ימים?

מחלוקת ספרדים ואשכנזים שהאשכנזים מחמירים חמישה ימים. אם אשה אשכנזיה לא מצליחה להיטהר אחרי החמישה ימים יש מקום בהפסק טהרה שלה בדם טוהר. שתעשה שטיפה ותבדוק מיד ולא תצטרך לחכות וגם אם יהיה צבע שבד"כ נחמיר בהפסק יהיה מקום להקל.

האם יש איסור בכתם יותר מגריס בדם טוהר או שעל זה לא גזרו?

גזרו גם על כתם כגריס ועוד בדם טוהר. אבל ל"צ לספור אחריו 5 ימים.

הפלה בתוך הארבעים יום צריך לחשוש משום יולדת? ממתי נספור את הארבעים יום?

לחשוש כן. אבל אין לה דין יולדת שלא צריכה לספור 40 יום חדשים. רק ז"נ.

ממתי נגדיר אשה כיוולדת שתאסר על בעלה?

שאלה קשה. בפיקוח נפש חז"ל קבעו כללים שממתי שלא יכולה ללכת לבד זה כבר נקרא פיקוח נפש. לא בהכרח שזה נכון גם לעניין טומאה. לגבי פיקנ"ח כל שצריכה עזרה. לגבי צירים תכופים – מיד לביה"ח אבל האם כבר טמאה? זה עדיין לא סימן מובהק. פתיחת אצבעות – לא תמיד סימן מובהק במיוחד בלידה ראשונה. יש מי שאמר שפתיחה של 4 אצבעות. הכי פשוט – דם. פתיחת מים זה מאוד חמור לעובר. אין בהלכה הגדרה ברורה מתי האשה נטמאת אלא דם. אם כל 5 דק' ציר זה לידה ממש. ולהזמין אמבולנס. ואפי' גוי. אשה שפגה בביה"ח וצריכה להניק אותו, שתקח אמבולנס גוי בשבת ותלך להניק אותו. אבל אין לסמוך על דברים שלא ברורים. מש"כ אין פתיחת הקבר בלא דם זה שליא עם או בלי עובר. לגבי לידה 5 מ"מ זה כלום. שאשה שילדה כמה לידות, זה פתיחה טבעית ולא נחשבת לפתיחה. מכשיר גדול שהרופא מכניס זה יותר מהפתיחה ואומנם זה חיצוני, אבל כשהוא מוציא זה פתיחה גדולה ואוסרת. לגבי פדיון הבן – תוך 40 יום אין ריקום אברים. שהוא ראשון (של צפרדעים)

חוט קטן של חצי ס"מ. אחרי 40 יום מתחילים הרופאים לראות ראש קטן, לב קטן במיקרוסקופ. וזה מוסכם ברפואה.

האם אשה שילדה בניתוח קיסרי טמאה משום יולדת?

לא, לא נקרא שילדה. אין דין פדיון הבן ובכורה. אינני יודע איך עושים היום ניתוח קיסרי. לפי מה שידוע לנו עד לאחרונה שניתוח קיסרי זה חיתוך בבטן. זה משנה מפורשת במסכת נדה שחז"ל אמרו שאין כאן דין לידה. יש כאן דימום והסבירות הגבוהה היא שזה חיתוך של פצע אבל צריך לבדוק בכל מקרה איך הדברים משתנים.

האם אשה שנבדקה ע"י רופא שהכניס את האצבע או כלי לתוך גוף האשה – נטמאה? האם יש הבדל בין סוגי הכלים?

הרופא לא יכול להכניס את האצבע לתוך הרחם, אלא רק לנרתיק וזה כמו כל בדיקה כמו שאשה בדוקת שלא קורה כלום, בדיקת אצבע אינה עושה שום דבר. אא"כ האצבע סרטה משהו וזה דין פצע בצואר הרחם. ולא מהרחם עצמו. כלי יכול להכנס. כלים דקים מאוד. כאן זה תלוי בעובי הכלי פתח רגיל שלא אשה 3 מיל' אם הכלי דק מאוד, כמו שהגמ' אומרת על שפורפרת, קש. אם זה דק מאוד פחות 3 מלימ' מותר אשה מובגרת הפתח מתרחב קצת ואפי' 5 מלי' וזה קיצוני מדאי – עד 3 מלי' בחזקת שלא פותח, יותר מזה פותח. הרופאים לא אוהבים לעשות פעולות חריפות מדאי, בלי הרדמה לא ועשים, גם הרדמה לא ראוי לעשות, הבעיה היא רק אם הכל מתרחב, כמו הוצאת התקן, שההתקן עצמו דק מאוד עשוי בצורת טי שמכופף כקפיץ וכל הרוחב הוא 3 מלי' וכשנכנס לתוך הרחם הוא נפתח והטי הזה עושה בתוך הרחם ומנע הריון, מעל 90 אחוז, יש שני תכשרים מעל 90 אחוז – התקן וגלולה. נובהרינק של טבעת בתוך הנרתיק ומפריש הורמונים בתוך הרנתיק וזה הרבה יותר נעיל ונח ובטוח. והרבה פעמים אנשים נסמכים על כל מיני דברים, אם צריכים באמת מניעת הריון – השימוש בתכשירים האלה. הנשים משתמשות בדברים אחרים וצורות טבעיות – לא לשמוע לקול השמועות האלה. נשים נתפסות לכל מיני שמועות, ודתיים אוהבים יותר לסמוך על השמועות. צריך להודות לה' שנתן לנו חוכמה בינה ודעת. יש תרופות סבתא שהם יעילות, אבל כתוספת. המון שאלות באות אלי שנשים עשו דברים אחרים וזה לא עובד מבחינה רפואית ולא מבחינה

הלכתית. בגלולה ובטבעת אין בעיה. והמקור להורמונים זה מהגמ' בשבת שמותר לחתוך כרבולת של תרנגול שבכך הוא מסתרס, שיש סיבה חיצונית שבגללה הוא לא יכול להרות. וזה לא נקרא עצים ואבנים. זה לא מוך שהוא בעייתי. יש מקום חד פעמי להשתמש בדברים אחרים אך יעילותם נמוכה ולא נכונים הלכתית. ההתקן מכופף מאוד ודק והקפיץ נפתח והופך ל T ומונע הריון, אבל לא יוצא כמו שנכנס והיציאה לא פשוט ויכול להיות שאשה יכול להיות שנטמאת אז וצריך לשאול את הרופא האם היה דם ומה סיבת הדם. בהתקן יש כתמים לפנ ואחרי הוסת, 40% מנשים שיש להם התקן יש להם כתמים והרופאים לא יודעים להסביר, לכן לפעמ' מעדיפים שלא כך. תלוי באשה. עלול להיות כאן פתיחת קבר לכן יש לשאול את הרופא האם ההתקן היה פתוח יותר מ3 מלי' שאז האשה טמאה. שאין פתיחת הקבר בלא דם.

האם הרב שמע על כאלה בימינו שלא טובלים בזמן של דם טוהר?

יש ששואלות, יש עדות נדחות אתיופים נהגו כך, אבל במקום שהיו ת"ח לא נהגו כך. הרופאים ממליצים לאשה לחכות 40 יום, והסיכויים שתהיי נקיה נמוכים ולמה לך להכנס ללחצים. סתם לטבול לא בטוח שזה טוב, עדיף לחכות אחרי בדיקה רפואית שהרופא יראה שהכל בסדר. לא מצד ההלכה, שמותר מיד, מצד המציאות, שבד"כ לא מצליחה להתנקות. ההגדרה של 40 יום מצאת הוולד, לא מצאו התפתחות איברים לפני 40 יום. שההגדרות של המדע והתורה שוות לזה. ראשון כמו של צפרדע.

האם מישהי שטובלת על טוהר תברך?

לא. במקרה השכיח כן, שהרי לא טבלה אחרי הלידה עד שלב מסויים, ובינתיים ספרה ז"נ גם דם טוהר, אבל טובלת על הלידה על הנידה של הלידה. ולמעשה טובלת רק אחרי שהתנקתה מלידה. אבל אם טבלה ושימשה, וראתה דם טוהר שוב – לא תברך. אבל בשביל זה צריך קומבינה שתצליח לטבול. לא מברכים כי זה מנהג, אבל אשכנזים שמברכים על מנהג כמו בר"ח בהלל, למה לא יברכו על דם טוהר? והרי לא מברכים על חיבוט ערבה? מכאן שלא מברכים על כל מנהג. הנושא של ברכה כנראה בא מלמטה, מהאנשים, ולא מהחכמים וזה המשיך מהחכמים (כמו אצל החסידים שרק הש"ץ מברך בר"ח).

עד כמה זמן אחר שיציאת השליא נתלה עוד בלידה ראשונה?

בד"כ השליא יוצאת אחרי הלידה, וזה תוצאה של הלידה, 99 אחוז של המקרים זה שהשליא זה תוצאה של הלידה, אבל אם השליא מתעכבת שבועיים, ח"ו אומרים שזו לידה חדשה, בתנאי שהתעברה מחדש, או שהיו תאומים, והראשון יצא בלי שליא, והשני עם, אבל בהלכה הפשוטה אין סיבה לחשוש. אם יצאה שליא בלי עובר ואח"כ יצא עובר בלי שליא, לא מצוי. אם כבר עברו 22 יום חוששים שמא זה עיבור אחר. למרות שזה לא מובן הרפואית. 'אני לא יודע כמה השאלה הזו למעשה'.

יש שאלה גדולה סביב הנושא של יכולת הידיעה היום עד כמה אפשר להתחשב בבדיקות אלטרסאונד וכד'. אם יודעים שהעובר מת אחרי שבועיים והפילה אחרי 40 יום, לא יברכו בפדיון הבן של הבן שאחריו. בזה יש הבדל בין רבנים שמרנים: ר' משה פיינשטיין מתחשב בעובדות מדעיות, הרב מנשה הקטן (קליין) לא מתחשב בכלל במכשור וברפואה. רוח"פ ממליצים להגהה הגהת מחשב, אבל הרב מנשה הקטן אוסר. וכן בתפילין מרובעות, בדיקת דור ישרים. תולעים בדגים. והוא מגזים, ורוח"פ חולקים עליו, אבל זה נכון שהמדע לא קובע לנו, אבל הוא עוזר לנו, כמו שיש תולעים במים, אבל א"א לראות אותם וכולם שותים. התורה ניתנה לבני אדם, לאוזנים ולעיניים טבעיות. אבל אם יש בעיה שאתה רואה טבעית, והמדע עוזר לך להבין מה אתה רואה, זה בסדר. אבל אם הכל מדעי, כמו פרוטזה, שא"א להניח עליה תפילין. זה חסד גדול להשלים לו את היד. במרכז במוצאי שמחת תורה היו מנגנים תזמורת של בית חינוך עיוורים, לשמח אותם ולתת להם פרנסה. יש כאן שני קצוות, שתורנית צריך ללכת בין שניהם. וכל מקרה לגופו. דוגמה נוספת: מכשיר שמיעה, הוא מלאכותי, רמקול לא יוצאים ידי חובת קריאת מגילה, ובשם החזו"א אמרו שהתלבט והיה מסופק בזה. ולא כהלכה למעשה. אבל החזו"א לא אמר את זה למעשה.

האם מי שבועל אשה בימי טוהר ואומרת נטמאתי צריך לפרוש באבר מת?

כן, אבל בדיעבד כשפרש בחי ל"צ כפרה.

**אשה ששייבה על המשבר ושמעה את התינוק בוכה וילדה לאחר יום או יומיים:
ממתי מונה את טומאת הלידה?**

משמיעת הקול.

**אם שמעה את התינוק בוכה ביום שישי והלידה הייתה בשבת, האם נמול את
התינוק בשבת?**

לכאור' כן, ששני הפסיקות דאו'. הגמ' אומרת שכשהתינוק יוצא נסתם הפתוח ונפתח הסתום, כלומר שלא יכול להשמיע קול בפנים, התינוק בוכה, שפעם הראשונה נושם אוויר, ואינו רגיל לו ונבהל מהשינוי שהתחולל בו ובוכה, אבל זה קורה רק כשיצא לאוויר החופשי. אבל היו פוסקים שדנו בשאלה שבשבוע וחצי שקיעה ושמעו את הקול ב7:25 אבל יצא לאוויר העולם בשבת, פה נאמר שלא יעשו ברית בשבת. אבל שמעו בשבת ויצא במוצ"ש, האם ימול בשבת? רוה"פ מורים שימולו בשבת. היו פוסקים שחלקו.

**הרב פיינשטיין והרב עובדיה אמרו שלא לזרז לידה למרות שהרופא ממליץ, מה
דעת הרב?**

זו לא הלכה, לא ש"ע ולא ש"ס, נסתר, בעיקרון הרב עובדיה לא הולך לפי נסתר אבל איפה זה נסתר זה הרב עובדיה מחליט, גם זה נסתר... גם כשמישהו אומר לכם שהוא מבין בנסתרות אל תאמינו לו. לא להתרגש. גם לזקן ארוך והולך עם תפילין כל היום. לא לשמוע. נביאי שקר. יש נסתר, לא עושה נסתרות ובורא תהילות, שקוע בעולמו, להבין את המילים א"א לדעת, יש יחידי סגולה והם לא ידועים. וזה בשם רבותי, הרב הנזיר, לא הסתיר, הרצי"ה הסתיר, אבל הנזיר אמר לנו שנסתר זה נסתר, חוץ מתפילות, לא בידינו הדבר. [בהקשר למה שקרה (האסון במירון) מי שאומר שידע, לא יודע, ואם כן, הוא ידעוני. מה שכן, מי שבא לר' שמעון בשביל ישועות, קיבל את התשובה, ר' שמעון אומר לנו שנבוא אליו בשביל התורה. בשביל ללמוד תורה. אל תבוא בשביל סגולות, עם סגולה ולא עם סגולות. שתמיד אומרים שקרה לזה נס ולזה נס, ומה עם 45 שלא קרה להם נס. ומסתבר לדעת ר' שמעון שאל תסמכו עליו בשעת הדחק. יש חסידויות שאגרא דארעא דוחקא, וכדאי בלי להדחק. אם רופא אומר שזה נחוץ מאוד, שומעים לרופא. הרב פירר סיפר, שיהודי היה בבית חולים

והרופאים אמרו שצריך לעשות ניתוח קיסרי ובגלל שהבעל שאל את הרב'ה ולא יכל לענות, האשה מתה. פיקוח נפש. הרב עובדיה אומר שאם הרופא אומר שצריך לעשות. עושים. אם הוא ממליץ – לא.

סימן קצה

האם ראוי יותר להחמיר ברחקות נדה כדי שתהא חביבה עליו כשעת כניסתה לחופה או שלא ראוי ליצור מרחק נפשי ולכן להקל בהרחקות?

שאלה עקרונית אך לא מעשית, יש ש"ע אל תוסיפו עליו ולא תגרעו, התורה אמרה מה שאמרה וא"צ להחמיר חומרא נוספת ולא להקל. יש ספיקות דאו' לחומרא, דרבנן לקולא. ללכת לפי ההלכה. כשאתה מתחיל לסטות מההלכה. יש כללי הלכה - בדאו' מחמירים ובדרבנן להקל, או פסיקות של גדולי הפוס' והספרדים אומרים שהולכים לפי הש"ע והאשכנ' ביד רמ"א. אחרי זה, בד"כ לאשכנ' רואים איך הפוסקים האחרונים איך הם הולכים. תקחו ספר של הרב עובדיה, והולך בדרך המלך. של הרב אליהו טוב אבל אני לא מחייב ככה כי יש לו הרבה פסיקות על פי הקבלה. אין צורך לא להקל ולא להחמיר על הרב עובדיה, איני מכריע ביניהם אבל הספר של הרב עובדיה מלא וגדוש במקורות בפנינו. את השיקולים של הרב אליהו אני לא יודע. הספר של הרב עובדיה מונמק ומוסבר, ושל הרב אליהו מקוצר. לא זכינו למקורותיו של הרב אליהו לכן יותר קשה ללכת עם הספר הזה.

האם יש מקום להקל בהושטה מיד ליד בימי טומאה במקום בושה כשאנשים רואים?

בפוסקים לא היה דבר כזה, שכולם ידעו, השכנות מהבגדים והבת מהמקווה, עד הדורות האחרונים לא התחשבו בבושה. לגבי הטבילה כתוב בפוסקים שצריך להסתיר, ויש מתנגדים לפרסום המקווה של הכלה ששוכב עם כל בהמה. בד"כ נכון להסתיר, בגמ' במו"ק כתוב אשה שמתה האם מעמידים את המיתה, אם טמאה – לא, אם טהורה – כן. כך ידעו איך אשה נפטרה טהורה או טמאה, ולכן התירו לעשות זאת שוויון, אבל חוץ מזה לא התחשבו. קוואטר יש מנהג ירושלים שהאשכנזים פקפקו אך נוהגים לקחת שתי כריות ואז הבעל לוקח את

הכרית העליונה. בימינו, נשים מסתירות, האם נשתנו הטבעים? כבוד הבריות דוחה איסור דרבנן, יש מקום לומר שכן, אבל לא ראיתי מישהו שהתיר. לכתחילה צריך להסוות בכל מיני דרכים. כשאדם במבוכה יש מקום לסמוך על הסברה הזו שהשתנו הטבעים, אבל למעשה לא ראיתי מי שמקל בזה.

האם מותר להושיט את התינוק מיד ליד?

תינוק בוכה הוא בדין חולה ומותר. עדיף שלא אם אין ברירה כן. אפשר לסמוך שחי נושא את עצמו.

מה הדין בחפץ כבד (כגון עגלת תינוק) שרוצים להוריד מקומה גבוהה האם יש לזה אופן היתר?

כן. הרבה קומות (כ-5), כשאינן ברירה. לא ייתכן שאשה תוריד לבד. יש מקום לומר שדבר כבד שרק שניים יכולים לסחוב נחשב כ'שנים שעשאוה'.

כיצד עושים במסירת הטבעת בחופת נדה? האם ראוי לדחות חופת נידה? מה הדין בלמסור לה גט? ובייבום – לחלוץ את הנעל?

לא דוחים היום ועושים חופה רגילה. הרמב"ם לא אומר לגמרי שזה לא חופה הראיה שלא מברכים שוב אח"כ. זה לא פשוט, כי הכלה חוששת שכולם ידעו, אך חוץ מהאמא והחתן, איש לא יודע, והדין הוא שישחיל לה את הטבעת קצת לאצבע, מה עוד זה לא האצבע הנכונה (שהטבעת עשויה לקמיצה). בלי אלימות... בכלל אין לתת ידיים לקחת את הכלה לחדר ייחוד, בגלל שצריך להתחשב בחופות נדה, שיש הרבה כאלה, לערך 10% והרבה כלות בוכות באו לפני שיראו אותן שלא נותנות יד וזה גורם להרבה כאב. ולכן בכלל אין לתת ידיים אחרי החופה. אע"פ שר' אברום אמר לקחת, מהנסיון המר – לא לתת ידיים. אף אחד, ודאי לא בריקוד. בגט ובחליצה, כיון שהנתינה היא נתינה לריחוק ואין להקפיד בזה.

האם מותר לבעל לפרוס סדין של אשתו על מיטתה?

האשה צריכה לעשות זאת לבעלה, בעל לא עושה פעולה אישית כאשה, בדור הישן – הבעל לא קשור לזה. ומותר. אבל בדור הזה – קשה שההבדל בין הבעל

לאשה לא שונה, והשתנו הרבה דברים וחלוקת העבודה, וא"א להגיד שהאשה עקרת בית, כשעובדת מבחוץ, ולא חייבת במלאכות הבית כשעובדת. אלא קונים מכונה שתעשה זאת. לא כתוב באף מקום בש"ע שהאשה צריכה להכין עוגה. ואעפ"כ יש דברים שנשים לא מוותרות – כהדלקת נרות, ואע"פ שהבעל סידר את כל הבית. אני תמיד מספר שהגבר הכין הכל לשבת למה שהוא לא ידליק נרות? הרי הטעם שנשים מדליקות - או שכבו נרו של עולם או שהם המכינות. טעם ראשון נשים לא אוהבות ולטעם השני שהגבר ידליק? אלא שאני השארתי לו את הרשימה מה לעשות. האשה כבר לא שפחת המטבח אלא מלכת המטבח. והיא נותנת את ההוראות לכל. כמו שהאסטטיקה של הבית היא שלה... אני תמיד מציע לזוגות שהאישה תפרנס – בשום פנים לא מסכימה. אלף זוגות חתנתני אחת מאלף לא מצאתי... כמו שעדיין אשה יולדת. כל הטרנדים (להט"ב וכו') עקרים. יכול להיות שהיום לבעל אסור לסדר סדין לאשתו.

האם מותר לתת מתנה כשאסורים?

כן, אבל בלי מילות חיבה. אין כללים בדיוק מה מותר לומר ומה אסור... א"א בלי מילים, העיקר זה המלים, אבל לא יותר מדאי לא להגיד כלום אי אפשר וכל אחד יש מילים שהוא אומר ויש מילים שלא. יש מילים שהשתנו כמו המילה שלום שאסור להגיד לאבל, ברור שהמילה הזו אינה מה שחז"ל התכוונו. לא באתי להכריע שמותר להגיד לאבל שלום.

אם מותר לזרוק משהו לאשתו נדה?

אשכנזים מחמירים, דווקא לא ישירות אלא באלכסון. ספרדים מקלים אפ' ישר. צריך לשים לב שלא משחקים בזה, לא להגיע לקלות ראש.

האם תינוק קטן נקרא אנשים שאוכלים עימם ולא יצטרכו היכר?

מסברא – שיושבים לבד, עם הרבה אנשים אין קירוב דעת. תינוק יכול להיות קרוב דעת. תלוי באיזה גיל, גדול – אין קרוב דעת. אבל אם שניהם משחקים עם התינוק יש קרוב דעת. צריך להפעיל את השכל הישר. מתי יש קרוב דעת ומתי לא. הפוסק' רצו לבטא בפסקים שלהם מה נחשב לקרוב דעת, כל פסיקה תלויה באיך עושים אותם. שהפסיקות באות לבטא מה שמקובל לקרוב דעת.

האם יש איסור לשתות מבקבוק ששתתה היא? (בקבוק גדול שאין כ"כ חיבה)

לא. מצד שני – לפעמים זה משקה מיוחד, לפעמים כן לפעמים לא. תלוי במציאות. כוס קטנה אין להקל. בקיץ חם ואין בקבוק נוסף – תשתו מאותו בקבוק. לפעמים לשתות זה עניין דחוף וחייבים לשתות. יש משקאות חשובים. יין נסך שייך רק ביין, שאין חלב ומיץ נסך, שנחשב כמשקה מכובד. והנוצרים משתמשים בזה. וזה פולחן ע"ז כפשוטו. לכן גם בירה מומלץ לא לשתות עם גוי, שלא להגיע לקרוב דעת. כוס פלסטיק, לעניין קידוש ראינו שר' משה פיינשטיין אמר שלא ראוי לקידוש, ולכן תלוי מה התנאים. כל החיים בנויים ככה, אדם לא קונה מה שלא צריך. גם ההלכה בנויה כך.

אם היא שתתה מהכוס והוא יודע אך זה לא היה בפניו האם אסור לו לשתות מהכוס?

אם יש צורך אפשר להקל. הרב עובדיה מביא מקום להקל. שצריך אפשר לסמוך.

כמה מרחק צריך בין המיטות?

עדיף שלש טפחים. טפח זה בסדר, לפחות טפח, אם א"א – עושים מה שאפשר. הרב אבינר אמר שהדודה נתנה להם מיטה זוגית לא יהודית, אמר שישימו דיקט מחיצה, אבל חור שיוכלו לדבר. שיעשו מה שאפשר שאם יתהפכו בלילה שלא יגעו.

האם מותר לישון במיטת קומותיים?

שאלה טובה. ספק. אם לא מתנדנד – בסדר. מיטה זוגית בבית מלון – שיבקשו מיטה נוספת.

האם החומרא של הרמ"א לגבי ספסל היא מצד שההתנדדות היא כמו נגיעה או מצד שהבעל מהרהר באשתו? האם מותר לצאת לטיול רגלי כשאסורים? (ערה"ש מחמיר)

לביה"כ להורים – מותר. לא יתכן שלעולם לא ילכו יחד. גור עברו את המידה יותר מדאי. ויש שם סיפורים לא פשוטים. יום שלם בצפון – לכתחילה לא. כשתכננו ולקחו חופש, מכונית, צימר, ויצא שהיא אסורה – בסדר. ולא יבטלו. טיול למעיין קרוב – תלוי. אין תשובה ברורה. לא כל דבר הוא קרוב דעת

מה מוגדר מקומות המכוסים שאסור להסתכל כשהיא נדה?

מה שכתוב בהל' ערווה. חוץ מכיסוי ראש, בגלל שצריך לכסות זה ערווה. רוח"פ אומרים שרווקה לא מכסה ראשה, שעצם השער הוא לא ערווה. רק לנשואה זו ערווה. כיון שכך אשה נשואה בבית אינה צריכה לכסות ראשה. ערה"ש בס' ה' כותב שנשים שלא מכסות ראשן מותר להתפלל מולן. שאין כאן שינוי ממה שרגילה. ומותר לבעל לראות את שיערה. מותר לה לשיר. אשה שקבלה בלי נדר שלא תראה שיערה בבית, לבעלה מותר לראות שיערה בנדתה. א"א רגילה מותר לתת מיד ליד, באשתך אסור למה? שיש כאן ששיקול דעת שחששו לקרוב דעת. בביתי התארחו הרבה נשים שכסו את השיער בזמן הדלקת נרות למרות שאין בכך סברא כי אם כבר הצורך הוא בזמן הקידוש שהבעל מברך. אך לא אמרתי להם כלום כי זה בא מתוך כבוד שבת אז למה להפסיק אותן?

בעל שאשתו לא מכסה ראשה בבית, האם מותר לברך?

צ"ע.

אשה נשואה מותר לה לברך בלי כיסוי ראש?

לאשכנז' – לא. לספרדיות לפי הרב עובדיה – תמיד כן. גם רווקה.

על א"א כתוב במ"ב שבמקומות המכוסים אסור אפי' ראייה בעלמא בלא הנאה (ומותר רק במקומות הגלויים) מה הדין באשתו נדה?

באשתו יש צד גם להקל שאינה א"א, לכן לא החמירו עליה כא"א.

מובא חידוש באחרונים שכלה שפירסה נדה אסור לו להסתכל ביופיה כי יצרו תקפו, האם נוקטים כך להלכה?

יש רגישויות, קשה להגיד. אם יכסה עיניו כל הזמן – תברח ממנו. אבל רואה אותה.

כיון שכל הטעם שאשה מתקשטת בזמן שהיא נדה הוא כדי שלא תתגנה על בעל, אם הבעל לא מקפיד האם צריכה להתקשט?

כן. שצריכה להתקשט:

1. כי זה האופי שלה. שצריכה להיות מסודרת ונאה. היא רוצה להראות יפה בעיקר לבעלה. והגמ' בתענית כ' שאשה התקשטה יותר בביתה מאשר בחוץ. אשתו של ר' חנינא בן דוסא.
2. בעל שיגיד, מה שאומרים חז"ל הם הקובעים הם חכמים יותר ממנו.

האם אפשר לסמוך על הרשב"א שאסור רק למזוג יין ולא שאר משקים או מאכלים? כיצד ישתו מכוס קידוש או הבדלה? מה הדין אם מזגה לו כבר האם האיסור הוא המזיגה או ההנאה מהמזיגה?

בימיהם, היה יין מרוכז והוסיפו לכל יין עוד מים, והיין שלהם היה רבע או שליש כוס. אצלינו הוא משקה, יין מזוג, אצל רבה היה מוזג שמזג לו בדיוק כמו טעמו. אבל בליל הסדר – אני מוזג לעצמי קצת יין. בקפה- אשה שמכינה לבעלה קפה בדיוק כמו שהוא רוצה ומכירה אותו לפי הקפדותיו – זה נקרא מזיגה ויש להחמיר בזה. **לגבי מאכלים** – לא גזרו. אשה רוצה שתבשיליה יאכלו. אשה שותה מכוס בעלה, גם בקידוש. וזה הנוהל, זה לא מדין קירבה, אלא מרצון לשתות. **הכינה כוס קפה ובדקה האם הוא חם מדאי וכד'** – זה לא לקרבה ולא נחשב לשיירי כוסו. תלוי אם זה קירוב דעת או שלא.

האיסור המזיגה או ההנאה נ"מ אם מזגה לו כבר?

שניהם, שגם בהנאה יש קירוב דעת.

האם אשה אחרי לידה מותר לבעלה לקחת אותה בכסא גלגלים?

אין לזה מקור בפוסקים. יש סברא לומר שזה כמו מסירה מיד ליד ויש סברא שזה כמו ספסל המתנדנד. ר' משה פיינשטיין התיר כשאין מעלית לקחת יחד האיש והאשה את העגלה במדרגות. אין תשובה חד משמעית לענ"ד מותר. מכיוון שהיא לא יכולה ללכת היא חולה וכמו שמותר למשש לה את הדופק יכול לסחוב אותה. האם עדיף שמישהו אחר יקח אותה? יש גם שיקול דעת של פרסום האיסור שלא קיים אומנם מיד אחרי לידה משום שכולם יודעים אך לאחר מכן זה גם כן שיקול. אין מצווה להטריח אחרים במה שאתה יכול בעצמך. ר"ש זלמן אומר שאין חובה להטריח אחרים כדי לאסור איסור קל יותר כגון להתקשר למד"א לפינוי בשבת במקום לסוע באוטו בעצמך. לפי דעתי מותר, כמו מישוש דופק שמותר, אז אם מותר ויש צורך אפשר. כל פוסק יפסק כמו שמבין.

סימן קצו

הרב אמר שאפשר לסמוך על הפסק טהרה עד שלוש עשרה דקות אחרי שקיעה, אבל מצד שני אנו לא מחמירים ר"ת בצאת שבת. האם אין בכך קושי?

ראשית, כלל ברזל שיש ללמד לנשים, בפרט בחורף: עושים הפסק טהרה נסיוני בבוקר או בצהריים, למקרה שתשכח. כיון שבחורף השקיעה באיזור ארבע, שזה אמצע היום, והאישה נמצאת בעבודה או טרודה. לכן כלל ברזל, לעשות בדיקה בבוקר, שבדיעבד מועיל

גם אם ראתה באותו יום?

אם התחילה לראות באותו יום - פשיטא שלא. אם ראתה כמה ימים ונחלש - נראה לי שכן. אחרי כמה זמן? רבי משה פיינשטיין אמר בניו יורק זמן רב. והרב עובדיה אמר, שיש כאן ספק ספקא: דעת רבי אליעזר בגמרא, ושיטת ר"ת. זמן רבינו תם, הוא עוד שעה שלימה. שיש שקיעת היום, ויש שעה שלימה שבאופק יש אור, שזה עוד יום. רק הח"י דקות האחרונות זה בין השמשות. מנהג העולם ברובו - זה לא איסור כרת. איך אפשר לצרף? כי אף על פי שרוב הפוסקים

סוברים אחרת, אבל יש את דעת רבינו תם, וזה ספק ספקא. ספק ספקא זה יכול להיות חמישים אחוז ועוד עשרה אחוז, והעשר אחוז מצטרף לחמישים של הספק הראשון ומועיל. הספק הראשון: רבי יוסי הולך כמו בין השמשות שלנו עד צאת הכוכבים, אך לפי רבי יוסי ההתחלה זה עדיין יום, רק הרף עיין זה רק בין השמשות. אמנם הלכה לא כמותו, אך מועיל בצירוף ספק נוסף. אישה הבודקת 10 דקות אחרי השקיעה – יש סבירות שבשקיעה הייתה נקיה. נכון שיש "חזקה מעיקרא" ויש לה ריעותא, אבל כאן יש 20 אחוז שהייתה טהורה לפני כן. יש פה צירוף של כל הספיקות יחד.מה זה מיל? הרב טיקוצ'ניקי קבע שזה ח"י רגעים. הרב עובדיה פסק 13 דקות. אמנם בשאלת אישה הוא ענה 4/5, אך בתשובה כתב 13 דקות. כשאישה אומרת שהיא בדקה 10 דקות אחרי שקיעה - אני מהסס אם לתת לה את ההיתר זה. ארבע דקות כן הייתי נותן. 10 דקות - לכתחילה לא, כדי שהיא לא תרגיש שזה חבל ארוך מדי.

אם היא אומר 12?

אני אברר: איזה יום לווסת זה? אם הווסת הייתה חמישה לאשכנזים, או ארבע ימים לספרדים – שתחכה יום אחד. אם זה יום שמיני לווסת - יש מקום לשיקול הדעת. צריך חוש מתי להקל ומתי להחמיר. ר"ת לא נפסק להלכה, ואני וכל עם ישראל לא עושה על פיו. אבל רק הרב עובדיה יש לו כתפיים לצרף דעות אלו שלא נפסקו להלכה. לא כל דעה שלא נפסקה בהלכה יכולה להצטרף לספק ספקא.

האם המנהג לרחוץ זה בכל הגוף וגם באותו מקום? מה יעשו בשבת? ביום כיפור? אשה אבלה?

רחיצת הגוף באה לוודא שהבדיקה טובה, לא חובה, אם אין מים – תבדוק, אינו מעכב. גם ביו"כ וגם אבילה יכולה לרחוץ פניה ידיה ורגליה וכן אותו מקום. וביו"כ לצורך מצווה מותר. ואם אין מים - ל"צ. רק אותו מקום צריך. שאם לא תרחץ יכול להיות שתמצא דם ישן שאינו מטמאה. דם ישן אינו מצוי כ"כ, מנהג יפה וחשוב, שבא כדי שהיא תבדוק טוב. ראיתי מי שכותב לנקות עם מגבון. החזו"א אמר שאשה שיש לה הרבה פצעים ושטף דם ורוחצת ומיד בודקת זה לא טוב. כי זה לא באמת נקי ולכן צריכה לחכות 10 דק'. וזו טענה הגיונית. אבל אשה שלא ראתה דם וכבר יום חמישי ש לא רואה דם, והחזו"א

גם כאן לא אומר שצריך לחכות. אחרי בדיקה וודאי לא צריכה לחכות 10 דק'. אם זה לפני שקיעה ואין הרבה זמן. אם יש זמן – תחכה 5 דקות רחקי שטיפה. בפשט החזו"א לא דיבר כאן. ואם עושה מוך אפשר לסמוך ע"ז בלי 10 דק'. (בשיעור אחר הרב כן אמר לחשוש לחזו"א בכל אשה אבל למעשה פסקנו כמו שאמר פה וכך מנהג)

החיי אדם החמיר שאשה פשעה ולא לבשה לבנים שלא יעלו לה אותה ימים לספירתה. האם נחמיר כמוהו? ובכלל מה סברתו וכי הבעל פשע בזה שהיא לא לבשה לבנים?

לבנים זה ראוי לבדוק שבעה נקיים, וכן בסדין לבן. זה שבעה נקיים. כך לכתחילה, הפס"ט יוצר חזקת טהרה, וצריכה לוודא שלא נפסלה, ולכן עושה 7 נקיים, והיא צריכה לוודא שלא נטמאה מחדש. אם לובשת צבועני ובודקת רק שתי בדיקות, חייבת לבדוק שלא נטמאה מחדש. לא חייבים שבעה נקיים אלא כדי שלא תראה משהו שיפסול אותה. לא נקיים לגמרי אלא שלא נפסלה. שהרי היא בחזקת טהורה. והלבנים לא כ"כ מעכבים. ראוי שתלבש בגד לבן. או תחבושת לבנה. תחבושת פד לא מקבלת טומאה, שכן יש בו נייר, פלסטיק, וצמר גפן שאינו בגד. זה לא דין שצריכה לבנים, מנהג טוב שאינו מעכב. לכן החיי אדם אינו נכון למעשה.

לגבי פשיעת הבעל - הבעל אינו שיקול. בע"ז כז האשה חייבת למול כי היא כמו מהולה. אז הבעל כמו שראה דם ונטהר, הוא והיא זה הינו הך, אין שיקול שהאשה מורדת בבעלה. יש חת"ס שאומר שאם הבעל רוצה להחמיר והאשה לא רוצה וכו' בתורה ועונתה לא יגרע, והאשה צודקת לכאו' אבל החת"ס אומר אשריו שהוא צדיק. אם ההפך – לא בטוח שהחת"ס היה אומר אותו דבר. הגמ' בנדרים אומרת כמו שהוא משועבד לה היא משועבדת לו. התורה לא חייבה אותה להיות משועבדת אלא זה מסברא. אבל זה לא אותה מידה. אבל עיקר החיוב הוא כלפיה ולא להפך.

האם רחיצה מעכבת בדיעבד?

לא.

מה דין אשה שאיבדה את ספירתה צריכה להחמיר או שזבה היום זה ספק דרבנן?

היה מקום לומר שחומרת רבי זירא זה מדרבנן. אבל בפוס' כמעט לא אמרו את זה חוץ מפעם אחת אצל הגליא מסכתא, שלא התקבל בקרב חז"ל. אבל במחילה הוא צירף את זה כשיקול כסניף, אבל אף פוסק לא אמר זאת במפורש. אף פוסק לא אמר שזה דרבנן. למרות שכולם יודעים את זה. כיון שיש כאן חשש דאו' של זבה זה דאו' גמור. אבל בדברים אחרים לא מצאנו את הסברא הזו. גם בצירוף. יש בעיות חמורות, אבל אף פוסק לא התיר להוריד יום אחד משבעה נקיים. יום מהחמישה ימים ראשונים. לא בז"נ. התירו הפריה מלאכותית, ויש מי שאמר שתטבול פעמים אבל אין דין כזה שהילד יוולד בטהרה, אז אומרים לה שתטבול פעמיים, ולא תאמר לבעלה. אבל שלא תגזור ציפורניים אלא תנקי אותם שלא תחשבי שטבלת כהלכה. ולא תברכי. מעיקרא לא צריך טבילה. אם רוצה לטבול – תטבול כנ"ל. אבל לפי ההלכה אין דין כזה.

אשה שיש לה רק חלוק צבוע צריכה לדחות את השבעה נקיים בגלל זה?

לא מעכב. בפרט לגבי תחתון לבן. אם יש לה פד לבן – מה צריכה יותר מזה?

האם יש מעלה לספור את הימים של האשה בפה?

השל"ה אמר את זה למעשה הנשים לא נהגו – אם רוצה בשביל ההרגשה הטובה – מצויין. אבל אם כן – כמו ספירת העומר תאמר כל יום.

האם מחמירים שבדיקת לילה לא שמיה בדיקה?

בדיקת לילה שמיה בדיקה אלא שלא מועילה ליום שעבר אלא ליום הבא. אשה ששמה מוך דחוק כל בין השמשות פטורה מבדיקה של יום ראשון. שבדקה אחרי זה"כ. זה בדיעבד. אבל למחרת צריך לראות באור יום שזה נקי. לאור חשמל אפשר. לאור נר – בעיה. שלח נעשה יותר אדום. יבש בד"כ אין בעיה. לפי העניין – באור חם אם הכל נקי הכל בסדר. אם באור חם רואים משהו שנראה אדמדם – יראו באור יותר לבן. אשה שיש לה פצעים – שתבדוק ראשון ושביעי – וללא מוך דחוק.

באיזה דוחק יגידו לאשה לוותר על בדיקות?

פצעים, כאבים. ועוד שאם תבדוק – תראה דם ונאמר שזה מהפצע ונאמר שזה טהור. רק מפסידה. עדיף שלא תבדוק. אחרי לידה – כל אשה לגופה, אם יש תפרים – תמצמצם בבדיקות.

מה דין אשה ששכחה לבדוק ביום השביעי, האם אפשר לצרף לה את הלבנים ואת השיטה שמספיקה רק בדיקה אחת בשבעה נקיים?

רוה"פ אמרו שא"א לסמוך על בדיקה אחת. ערה"ש אמר אפי' בדיקה אחת מועילה. אבל ההלכה לא הוכרעה כך. אבל איש לא הכריע הלכה כר' חנינא סופית, ולא כר', אבל הפוס' אמרו לכחיתלה לחוש לר' חנינא. אבל יש עושים פשרה, הראב"ד חידש שבדיקה זה לא פנימית אלא קינוח. הלכה לא כמותו, ובדיקה זה בדיקה פנימית. יש מקום לצרף את שתי הסברות יחד להלכה. אבל לא למעשה. לזוג חילוני – אפשר לצרף את זה, שאם לא כך לא תעשה כלום. אבל זה בשעת דחק גדולה ולא לכחילה כראב"ד וכערה"ש. אם מתקשרת שכך קרה – אם שנה לא קיימו פו"ר – 10 שנים ניתן להקל. אבל אחרי שנה – לא נקל לה.

מה צריכה לעשות?

אם לא עשתה בדיקת שני - לכאור' צריכה עוד שבע. אולי בשעת הדחק נאמר שתבדוק שוב בשמיני ותטבול. אולי...

אם זוג מתארח ולא נמצאים ליד רבם ויצאה להם בדיקה מסופקת האם יוכלו לעשות הפסק טהרה על תנאי?

כן, כך עושים. ואחת הבדיקות תשמש להפס"ט. אם היה בדיקה גבולית אח"כ והרב פסל

האם נוהגים לשים סדינים לבנים?

סברא נשית – אשה סופרת נקיים – היא צריכה להיות כמו יוה"כ. אבל זו סברות נשיות. היא מרגישה ככה – תן לה הרגשה טובה, אבל זו לא סברא

הלכתית. ולא צריכה יותר מתחתון לבן. אין סברא לכך. כך נוהגים, אבל היום – אין למצוא – ולא צריכה.

האם אפשר לעשות בדיקת הפסק בבגד צבעוני בנייר בצמר גפן, או לחלח את העד במים קודם הבדיקה?

ודאי שלא. "א בצבע פסטל - בז' בהיר בדיעבד אם יצא נקי- נקי. לכתחילה לבן. צבע בהיר ושאינו אדום – וגם נייר. וצמר גפן זה הדבר הכי משובח לבדוק בו. לחלח – אם סובלת – כן. וזלין – אם נתפס הדם אח"כ על העד – בסדר, אם לא – לא. זה חומר שומני שדם עלול להחליק ממנו.

הפסק שלא יצא טוב והמוך יצא טוב- יכול לעלות להפס"ט.

מה הדין אשה שעשתה רק בדיקה אחת משבעה נקיים ולנה אצל בעלה צריכה לחזור ולטבול? מה הדין הנ"ל אם בדקה באחד הימים האמצעיים?

אשה בד"כ צריכה לחכות חמישה ימים כדי לודא שלא 'חיפהו זרע'. בד"כ רואה בכל מקרה ארבעה ימים. באשה שרואה קצת יש נ"מ. לכאורה אם לא שמשה קודם אינה צריכה לחכות את כל הימים. הספרדים סוברים שאם לא שמשה אין לחשוש וכשסיימה לראות דם יכולה להפסיק מיד. האשכנזים מחמירים שרק אם לא שמשו מצד הדין אז לא צריך לחכות את הימים. אם בגלל שיקולים הלכתיים נמנעו מלקיים יחסי אישות אינה צריכה להמתין את הימים אף לאשכנזים. כשבעלה לא בעיר הרב עובדיה סובר שגם אשכנזים יכולים להקל שאומנם זו אותה מציאות אך יותר מורכבת. אשה שטבלה ולא הספיקה לשמש גם שהייתה אסורה מצד הדין עד רגע זה הוא נקרא איסור מצד הדין. נפ"מ משמעותית היא לעניין ביוץ מוקדם שבאשה שיש לה מחזור קצר של 26 ימים הביוץ בד"כ ביום 12 למחזור שלה ולכן יש סיכוי טוב שהיא מפספסת את הביוץ. כאן אם נוריד יום אחד הבעיה נפתרה ויש פוסקים הסוברים שאם לא שמשה בימים שקודם אפשר לקצר גם לאשכנזים. הרב קוק והרב עובדיה ודאי מציע את הפתרון הזה אך הרב פרנק אומר שצריך שתהיה אסורה בחודש לפני שתדלג על הטבילה. עוד קולא במקרה הזה היא להקל גם בהפסק טהרה של חום צריך להקל בכל הקולות האפשרויות. כאן הרבה נשים מחמירות שרוצות שהעד יהיה נקי לגמרי וחום זה לא נקי ומבחינת ההלכה חום זה לא מלוכלך

ובשעה"ד אפשר להקל לה בהפס"ט שחום יחשב להפס"ט. בדברים האלה של פו"ר הרבנים מותחים את החבל כמה שניתן. במחזור הרבה יותר קצר אין פתרון טבעי אלא הפריה מלאכותית. יש דיאטנית, ד"ר לתזונה חוזרת בתשובה שהמציאה דיאטה שמקצרת את הדימום ובזכותה הרבה ילדים נולדו. רוב המקרים נפתרים עד שמגיעים להזרעה מלאכותית. .

שאלה בהלכות שבת

כאן נביא לכם מקרה עם בעיה חמורה לגבי הביוץ. בחורה צעירה שצריכה לעבור ניתוח שחלות (בעקבות סרטן קטלני שעלול להתפתח אצלה) והיו צריכים לשאוב ממנה ביציות והזמן היחיד שאפשר לשאוב את הביציות זה שבת השאלה האם מותר. שיקול ששקלו במכון פועה הוא שאם בנוסף על הסרטן היא גם תדע שאין לה יכולת להיכנס להריון הסרטן יהיה מסוכן עוד יותר. עוד סברא שכתובה 'מתחת לקו' בשש"כ היא שאם יש חולה שצריך לקבל מרשם רופא בשבת והרופא רוצה לכתוב לו את המרשם בשבת למרות שהחולה לא רוצה כותב ר' שלמה זלמן שאין חובת מחאה ואין חובה למנוע ממנו את הכתיבה. גם האשה הזו לא צריכה למחות ברופא והוא יכול לנתח בשבת. זאת שאלה קשה שאומנם היא לא פיקוח נפש אך זה דיני נפשות שהסיכוי להתחתן נמוך וגם אם להתחתן אז גם בלי יכולת ללדת. יש הוראות שהם הוראת שעה. 'אני כרב לא הכרעתי להם, שתעשה מה שהיא מבינה'. תשובה כזו לא כותבים, זה הוראת בעל פה. מעין מה שהמהרש"ם מאפשר התרת ממזרים ע"י הפקעת קידושין ובעקרון בבתי הדין לא עושים את זה. 'אבל אני יודע שעשו את זה כמה פעמים בלי לכתוב'.

אשה שרגילה לבדוק ראשון ושביעי וביום השביעי הסתפקה אם בדקה ראשון האם אפשר להקל?

יותר קל. כי זה ספק חוץ מדעת ערה"ש.

האם ראוי להרבות בבדיקות היום או שהתחתון הלבן הוא כמו בדיקה?

לא נחשב כבדיקה. לעומת זאת לא יותר מב' ביום.

האם מותר לרחוץ בחמין בשבעה נקיים? מה דין אשה שצריכה לשטוף את הרחם בשבעה נקיים לצורך רפואי?

כן. אלו חששות רחוקים. שמא יכנס מים לתוך הנרתיק וישטפו את הדם וזה לא שטיפה פנימית. אם צריכה רפואית – שתשטוף שהיא בחזקת שאינה רואה.

מה דין אשה שטבלה ביום השביעי (באופן מותר) ושכחה לעשות בדיקה של היום השביעי האם אפשר לעשות אחרי הטבילה?

המטרה של הז'נ היא לוודא שהיא לא ראתה ז' ימים מה משנה הטבילה באמצע? לכאור' בדיקה מועילה גם אחרי הטבילה.

האם נוהגים להחמיר את החומרא של הרמ"א שבשלושה הימים הראשונים אין הלכות כתם? (ערוך השולחן כותב שאין מנהג מורי ההוראה לשאול מכאן שאין הלכה כרמ"א ושאלנו שכל החומרא של הרמ"א היא לא כ"כ שכיחה כיון שמדובר בכתם מיותר כגריס ולכן זה קצת קשה לנו ראייתו)

ברוב הכתמים אין בעיות חוץ מכתם יותר מגריס ועוד. למעשה כמעט השאלה לא קיימת. למעשה נחמיר. באמת שאלה טובה על ערוך השולחן.

מה הדין חרשת פיקחת ואילמת לעניין בדיקות? האם היום חרשים שלמדו בבית הספר לחרשים דינם שונה?

אין בה דעת וא"א לסמוך עליה. היום – יש בזה הרבה דיונים. יש פוסקים שאומרים שעדיין אומרים שאין לסמוך עליהם, שמהו במוח הוא לא מדבר והבעיה לא באוזן שלו אלא בעצב שמגיע מהאוזן למוח ויש לו ליקוי. השאלה האם זה ליקוי פסיכי או פיזיולוגי, ססיכי – חמור. ביולוגי – קשה אבל המוח יחסית מתפקד. ההלכה מכירה בצורה הטבעית כאור יום. שהוא מגדיר את היום והלילה. בצורה מלאכותית אפשר להתנתק מכל הטבע כולו. יש סדר בעולם. חשמל לא ישנה את העולם. הדוגמה הכי בולטת לזה זה המיקוסקופ גילו את החיידקים במים שיש בהם מלא חיידקים. ואין בהם סימני טהרה ובכ"ז אנחנו אוכלים אותם ושותים אותם. משקפיים – מחזירים לך את הראיה הטבעית ולכן מותר להשתמש בהם. לרב מנשה הקטן יש גישה משלו. לא להבהל עמשאלות 'דעת תורה' במקום שלא שייך. לא קשור. באמינות הבדיקות – אין ספק, ברור

שחרש בימינו נאמן באיסורים. שאלה של שכל ישר – אפשר לסמוך על האשה שהיא בדקה כמו שצריך. לגבי עדות בבית דין יש מקום לומר שהוא לא נאמן.

מה הדין שוטה? (ואיך מגדירים שוטה דווקא על פי הגמ' בחגיגה או עוד סימנים?)

יש שאלות הן הן לאו לאו. הרופאים שואלים שאלות דומות לגלות מי לא שוטה. יש ספרות ענקית מאוד. בפשטות – אם היא לא ברת דעת – איך היא התחתנה.

שאמרו שיכולים לבדוק ע"י נשים - מה הדין בחמש נשים שאינם נאמנות להעיד שמת בעלה האם גם פה לא יהיו נאמנות?

חמש נשים לא נאמנות לאסור אותה על בעלה לעולם, אבל לעניין בדיקתה האם היא נאמנת? נדה היא לא לאסור לגמרי ולא ראיתי שאמרו זאת על נדה

האם ראוי לקיים המנהג של המתנת ששה או שבעה ימים? האם מישהו שרוצה לבטל את המנהג צריך התרת נדרים?

הרב עובדיה אמר שזו הנהגה של עמי הארצות ולא צריך את זה, לפי הרב עובדיה אלא שצריכה התרת נדרים. התרבו הרבנים הפוסקי הלכות בסברות כרס. ושאפשר להתיר נדרים וקטניות וחמישה ימים כמו הספרדים, ודאי שזה לא נכון. רב לא יכול להתיר מנהג שהוא פסק הלכה של ש"ע ורמ"א זה לא ניתן להתיר. לאכול בפסח שרויה אולי כן, אבל להתיר במפורש. לעבור מחלק ללא חלק, זה חומרא שא"א להתיר, זה פסיקת הלכה. שאם נהגו כל בני אשכנז או ספרד – אי אפשר לשנות. וזה בגלל שהציבור קיבל על עצמו. יוצאי גרמניה שפסקו שלוש שעות והחמירו לשש ורוצים להתיר יכולים, אבל כל השאר לא. משפחה מעורבת שלא קיימה תו"מ – יכולה לבחור מה שרוצה אבל שתקבל בלי נדר. וכן גר. עדיף שיקבל או ספרדי או אשכנזי. אבל שיגיד בלי נדר. אין לו מחוייבות לקבל מנהג ספציפי ואם רוצה לבחור חלק ככה וחלק ככה – יכול אבל עדיף שיגיד בלי נדר.

באלו מקרים נסמוך על רחיצה במקום הימים?

הספרדים סומכים. אשכנזים כמעט ולא. במקו"א הרב עובדיה כותב לגבי דם בתולים שהספרדים מקלים בזה. אשכנזים בפעם שניה יכולים להקל. הרב עובדיה כותב שרחצה זה שטיפה פנימית באותו מקום. או רחצה באמבטיה, אבל לכאו' לא בטוח שהאמבטיה מספיק טובה. לקצינים קרביים יש לתת הוראות בע"פ, הוראות שעה.

מה דין אשכנזיה שטעתה והמתינה רק ארבע ימים וטבלה האם צריכה לחכות יום נוסף? ומה הדין אם לנה אצל בעלה?

לנה אצל בעלה – ל"צ לחזור. טבלה בלבד – לא ברור בפוסקים, אין תשובה חד משמעית, יכול להיות שגם לא צריכה שזה לא כתוב במפורש. גם האשכ' סומכים על הספרדי' בכמה מקומות וניתן להקל.

מה דין דם בתולים, דם טוהר, ראיית כתם לעניין המתנת הימים שלפני?

חוץ מדם בתולים בפעם שניה יש מקום להקל לא בשאר דברים. לאשכ'. ספרדים מקלים בדם טוהר בשטיפה. אשכ' מקלים לד' ימים. בכתם ספרדים מקלים בשטיפה. אשכ' לא.

אשה שטסה בהפרשי שעות בין המדינות האם צריכה להשלים את הימים שלפני?

מקובלנו – כל מקום לפי השמש שלו, בא יום – מתפלל, בלילה מתפלל ערבית ולא משנה לנו השעות.

סימן קצז

האם אשה צריכה לטבול כשאינ בעלה בעיר?

מצד אחד למה שלא? מצד שני – יש כל מיני סגולות שזו סכנה, אני בסגולות לא מבין ולפי הלכה פשוטה אפשר לטבול. סברא נוספת – בעלה אמור לבוא עוד כמה ימים – אל תחכי לרגע האחרון אולי הוא יחזור מוקדם יותר.

מהו הזמן הראוי לטבילה בשבת בין השמשות או כניסת שבת?

כניסת שבת של הלוח זה לא הזמן. בין השמשות זה ספק לילה, ויש בעיה שהרחצה בחמין אסורה בשבת וטבילה אסורה בחמין. 'שהייתי רב צעיר הורתי לחמם את המקווה פחות'. ר' משה פיינשטיין מתיר לטבול בחמין בשבת מכל מיני שיקולים ובעיקר כי לא צריך לתת לאשה תחושה שבגלל שבת המקוה קר ולא נעים. בדיני מקואות צריך לשאול האם נשים יגיעו למקוה או לא. גדולי ישראל רואים את הראיה הרחבה וזו גדלותם ומעדיפים שיקולים דחוקים בתוך ההלכה משיקולים רחבים. 'חזרתי בי והורתי לחמם חזרה את המקוה'. החזו"א התנגד למקווה השקה מסיבות הלכתיות, וגם מקווה זריעה לא נקי מבעיות הלכתיות. במקווה השקה יש יותר בעיות, אבל הבעיה של החזו"א היא שהנשים עלולות להמנע מלבוא למקווה. שהמים עומדים ועלולים להתלכלך. ולכן חזרתי בי ואמרתי שיש לחמם את המקווה כמו שצריך. יש אמירה חריפה של המקוה שבדורות חמים אפשר לטבול במים קרים בדורות קרים צריך מים חמים. דבר אחד היה דיון פה עם הבלניות והוא לפתוח את המקוה משקיעה בליל שבת. הזמן הכי טוב לטבול בליל שבת הוא שהגברים בבית הכנסת כדי שאז יטבלו הנשים ויהיה הכי צנוע.

מה דין אשה שאחרי לידה מתחילה בכוונה לספור כבדי שתצא טבילה בשבת

שמעתי שנשים שעובדות ולא מספיקות בחול מכוונות לשבת. דווקא חרדיות, בגלל שאין להם זמן דוחות לשבת. לא לתכנן לכתחילה שיצא בשבת. אם יצא יצא.

האיך עושים עם ניגוב השערות בטבילה בשבת?

כמו שעושים עם הזקן במקווה, ישימו מגבת. אולי פן שעובד מבעוד יום, ולא יצטרכו מגב. מעיקר הדין זה מותר אך בעיני הבריות זה נראה היתר מוגזם מדאי. שיחשבו שמותר להתגלח בשבת. שאיבת חלב בשבת – אסורה. שהשאיבה זה האיסור דאו'. אם זה חלב פגום שנזרק אם יש סבון במכונה זה דרבנן אבל אם לשאוב לתינוק אם זה לא פיקו"נ אסור. עדיף ממכונה ידנית אבל אסור בשבת.

האם אפשר לטבול על דם טוהר בשבת?

כן.

היאך מברכת על טבילה בשבת הרי זה יהיה נראה כמתקן?

יש פלפול גדול בסו"ס אבני מילואים בעל הקצות כתב ספריו כפסקי הלכה כדיין. סברות הלכתיות למעשה כפוסק. בשו"ת אבנ"מ כותב שתברך אחרי הטבילה (מועיל לאשכ"י)

אשכנזיה שחל ליל טבילתה בליל ת"ב שחל בשבת האם יש לה מצווה לטבול?

בשבת מותר לה. יש מנהגים, דברים שבצנעה נוהג, שאלה בליל טבילה שלא גזרו, אבל אם לא בליל טבילה אין להתיר.

אשה שהרופאים אסרו עליה לשמש האם יש לה מצווה בכל זאת לטבול?

שאלה גדולה. קרבה מותרת, אבל יש חשש לשז"ל, מצד שני האשה צריכה קירבה, אין תשובה חד משמעית. כל זוג שיחליטו לפי מה שנכון להם. תלוי. אין תשובה.

האם מותר לטבול ביום ז' בין השמשות?

מדין נדה צריך דווקא בלילה, ומדין זבה מותר אך אסורה לבעלה עד הלילה, מה בימינו? מדין נדה היא כבר גמרה את הז' ימים ויכולה לטבול ביום מדין זבה אבל צריכה לשמור שלא תהא מותרת לבעלה רק בלילה. ר"ת נדה סז: אומר

שמעה"ד מותרת לטבול ו"א שהכוונה ביום ח' ו"א ז'. ביה"ש קל יותר. כיון שכל הדין הזה הוא חומרא שהיום זה זבה, וביה"ש מותר. רוח"פ אומרים בלילה, אבל ביה"ש בליל שבת מתירים שנרויח שהטבילה תהיה בזמנה ובהל' שבת היא לא טבלה בחמין, ולכן הורתי לבלניות שתפתחנה ביה"ש. ביום השמיני – מותר לטבול גם בצהרים בתנאי שלא תבוא הביתה ביום. נוהגים להקל. בגלל שאם יש בעיה במקווה מחוץ לעיר נשים טבלו ולא תבוא הביתה לכתחילה עד ליל שמיני. מבחינת הדין מותרת ביום הח' כבר משטבלה. ביום השביעי – פרט למקרים חריגים ביותר שאם יש אונס כזה שאם לא תטבול בשביעי לא תוכל לטבול בשמיני ובתשיעי. יש כאלה שאמרו רק עוצר כללי בילדותי היה כזה מ6 ערב עד 6 בבוקר, שלא תוכלנה לטבול בכל הימים אז הקלו לטבול בשביעי לפנות ערב... האם צריך אונס כללי דווקא?

החמודי דניאל אומר כך אבל לא כולם אם הטבילה תדחה ליומיים מקלים גם לפרטיות. בישובים חדשים שאין מקווה, מה תעשנה? תטבול ביום? לא תמיד זה קל, שהאשה עובדת, י"א שאנו רוצים להקל על בנות היישוב שלא יהיה להם קשה, ותטבולנה לפנות ערב, אבל זה תלוי כל רב ביישובו. ר' משה פיינשטיין אומר שאם יש בני בית האשה יכולה לחזור הביתה, אבל כשאין ייחוד. אבל זה כשיש אונס ואפשר לסמוך עליו. יש דיון בישובים חדשים שאין בהם מקוואות, בעיקר בגלל שבת שהרבה רבנים מתירים לטבול לקראת ערב כי רוצים להקל על התושבים שגם ככה לא פשוט לגור בישובים חדשים. ר' משה פיינשטיין כתב להקל במשפחה עם ילדים וכו' שאין חשש לייחוד ויש לזה מקום. משה אמת ותורתו אמת, 'לו יש כתפיים'.

יש חילוק בדמים שונים? בתולים וכו'?

לא

האם שטבלה ביום שביעי עלתה לה טבילה?

לא עלתה. אבל לא צריכה לברך שוב.

האם כלה מותר לה לטבול ביום?

הש"ך מפלפל ואוסר אך כלות טובלות ביום אם נגמרו הנקיים ביום החופה ובערב לא יכולה לטבול. אם החופה ביום אסור להתייחד. הבעיה בחתונה ביום שישי שאז היחוד יהיה בלילה ולשיטת הרמב"ם היחוד קונה ואז נקנית בליל שבת. הרב עובדיה סובר שהמחבר סובר את הרמב"ם אך רוב הפוסקים הספרדים סוברים שפריסת הטלית על הכלה קונה. הרמ"א מוסיף שראוי שיאכלו יחד במקום אחד ולא דוקא יחוד גמור שהוא מקום סגור. יוצא שהיחוד הוא רק לשיטת הרמב"ם שגם בו זה לא פשוט שסובר שחופת נדה לא קונה לכן עושים חופה שוב אך לא צריך ברכות. אם החופה חופת נדה מדוע צריך לברך שוב? יוצא שגם לרמב"ם זה לא פשוט. לא ברור לגמרי ברמב"ם שהיחוד צריך להיות גמור אלא כמו הרמ"א אע"פ שכותב שצריך יחוד הראוי לביאה. לכן עושים חדר יחוד לא נעול והצלם והאמא יכולים להיכנס וזה תופס. למעשה עושים חופה ביום שישי גם אם טבלה באותו יום. כשכלה שלא שומרת מצוות אבל כן טובלת לפני החתונה מה יעשו עם הטקס? אז הורתי לטבול בלי שם ומלכות. אמן יתומה? אין פתרון לכל הבעיות.

אשה שאין לה בנות האם שייך חשש של סרך בתה?

כן.

אם בעלה לא בעיר ואין שהות, רשאית לטבול ביום ולשמש מיד עם חשיכה?

זה בעיה עם טיסות שקנו כרטיס וטסים למקום בלי מקווה וצריכים להיות בשדה תעופה לפנות ערב. כאן יש לסמוך על ר' משה פיינשטיין שיהיו במקום בלי יחוד- שדה תעופה מותר. המקואות בחו"ל כשרים לגמרי, מקומות שיש כשרות יש ערוב ויש מקווה. הייתי ברומא והיה מקווה יפה מאוד. 'בביקור שם אמרו לנו שבערי השדה יש 60-70 אחוז נישואי תערובת, ברומא עצמה רק 20 אחוז כי יש בתי ספר יהודיים וכו'. יש שואה איומה באירופה, עם ישראל נכחד שם. אין תאי גזי אבל הולכים 6 מיליון, קהילות שלמות הולכות להיחחק'.

מותרים בשאר קריבות?

אסורים ביחוד! ברור שגם בזה לא

אשה שלא טבלה כמה שנים ועכשיו מתרצית לטבול דוקא ביום האם נתיר לה?

הנצי"ב אומר שלא. אך הרבה חולקים עליו שיש להקל לבעלי תשובה. צריך להבדיל מתי זה נאמר, הנצי"ב היה בוולוז'ין שלא היו שם כמעט חילונים ולישיבה לא היו מגיעים בעלי תשובה. לכן הנצי"ב לא ראה את הצורך לקרב בעלי תשובה. עקרונית דברי הנצי"ב נכונים, אל תעשה איתי תנאים, הלכה זו הלכה ולא מסחר. או שאתה מוכן או שתלך. זה בעיקרון אך בבעלי תשובה הסיפור הוא אחר, לא להציב תנאים אבל אם יש סיבות אובייקטיביות אפילו שהם לא אונס כמו שלא רוצה להיות עם נשים אחרות אפשר להתיר. מקרה שנמצא ברבנות הוא בכלות חילוניות שרוצות לטבול בים, אי אפשר לטבול ביום ובלילה מסוכן ואי אפשר לראות שטבלה כמו שצריך. או שאומרות שהמקוה מלוכלך, בריכה הרבה יותר מלוכלכת! מחליפים מים כל יום, טובלות מקסימום חמש נשים ביום. נשים כאלה פשוט לא רוצות לטבול ולא שקשה להם כמה דברים. היה פעם אחראי בריאות מחוזי שאמר שיש מקרים של פטריות אצל נשים דתיות ובדקו את המקוואות ומצאו באמת בעיות והבעיה נפטרה. לחזו"א היה מאוד אכפת מניקיון ובעיקר בגלל זה התנגד למקוה השקה. היה לו אכפת מאוד שלא ישמיצו את המקוואות.

סימן קצח

למה אנחנו גוזרים על מיעוט שאינו מקפיד לכתחילה כנגד הגמרא?

יש עשרות הלכות שפוסקים למרות שהם גזרה לגזרה, כל קוצו של יו"ד. דברים של כרת מחמירים. בקידוש מספיק רוב כוס או מלוא לוגמיו, מי ששותה את כל הכוס לא עובר עבירה. רובו כאן הוא ככולו ורוצים שיהיה כולו באמת ולא רק ככולו. היה מקרה של אשה שטבלה עם טבעת נישואין שהטבעת לא יורדת מהאצבע. אם הטבעת מסתובבת יכולה להיכנס למקוה ולסובב את הטבעת. זה מקרה קשה וזה מיעוט שאינו מקפיד. היום נשים לא לשות בצק כמעט ולא מקפידות על הטבעות. הולכים על מה שמקובל אצל רוב הנשים ורובם לא מקפידות ואם יש קושי וצורך אפשר ללכת לפי ההלכה ולהקל. 'היה פעם מקרה של שתי אורחות שהתארחו אצלנו אחת עולה חדשה מרוסיה והשניה בעלת

תשובה. היא למדה ממנו והורידה את הטבעת והשנייה לקחה והסתכלה על הטבעת, נפלה לה מהיד ונאבד היהלום. בסוף אשתי מצאה'.

האם מותר או ראוי לחפוף במרכז לפני המקוה?

צריך לבדוק אם מוסיף שומן או רק סבון יותר טוב. אשה יכולה לסוך בשמן ולטבול אע"פ שנשארת שמנוניות. מדאורייתא צמות לא חוצצות אבל נהגו נשים לפתוח את השערות למרות זאת. רסטות זה צפוף ביותר עם חומר דביק. התירו לאשה עם חומר דביק בשיער לטבול מחמת סכנה. אשה יראת שמים צריכה לדעת שאסור לעשות רסטות. הבעיה זה בנשים שלא יקשיבו, יש דברים שאין עליהם תשובה. בסתימה בשן שזה קבוע מתירים כי כבר בטל לגוף. וברסטות קשה להגיד את זה. גם ברסטות שנקשרות מעצמם זה בעיה שנהגו לפתוח את השיער לגמרי. בלי דבק עוד אפשר לומר איכשהוא לסמוך על כך ששתי שערות לא נקשרות על פי דברי חז"ל. גם סברת הרשב"א שמה שנעשה לנוי היא לא בדיוק ככה. בשעת דחק גדולה מאוד אומרים שאין ברירה. לכתחילה נשים דתיות בגיל שמתחילות להיות כלות אסור להן לעשות רסטות. צריך לפרסם בציבור.

האם ההקפדה תלויה באשה או בכלל הנשים?

הרמב"ם החמיר ואומר שגם אם היא מקפידה צריכה לחשוש וכך מחמירים. לכתחילה, בדיעבד, כשלא הורידה וטבלה מה דינה – תטבול עוד פעם - מח' האשכנזים מחמירים שכן אבל בלי ברכה. כולם מקפידים בטלה דעתה.

**טבלה ונמצא עליה דבר חוצץ מדרבנן, האם מדאורייתא עלתה לה טבילה?
האם תברך על טבלה זו?**

ודאי שצריכה גם לברך, כדין טבילת דם טוהר, שמברכת. וכן כתמים שמברכת. אומנם מדאו' זה לא חציצה אבל כיון שמקפידה זה חציצה דאו'. נפק"מ שאם לא הורידה וטבלה שצריכה לטבול עוד פעם מדאו' אבל זה במיעוטו שמקפיד או ברובו שאינו מקפיד. ציפורן – יש הבדל בין דין לחומרא, מעיה"ד אינה חוצצת, יש הבדל בין מעלה הבשר לאחרי הבשר אבל בעיקרון רק מה שבולט הוא מהווה חציצה מה שלא לא החציצה, הגבולות דקים, אבל היום נשים מקפידות על הכל וגם גברים התקנה היא שהאשה תקצוץ ציפורנים, החמירו על

האשה שאפי' וטבלה והיה נקי תטבול שוב בלי ברכה, אבל הפוסקים אומרים זאת רק על ציפורנים של ידים ולא של רגלים. בימינו שיש נשים שמקפידות על הרגלים גם מה דינו? כל הנושא של החציצות זה עניין של נורמות שמשתנות ויש גם כל מיני שגעונות... נושא החציצות מתשנה לפי האופנה. היום יש הרבה בעיות סביב צפורניים, בניית צפורניים, לק וכו'. יש שגעונות לאנשים, הנכדה בת ה-12 של הרב כבר ביקשה צבע לצפורניים, מה תעשה נגד זה?

האם ריסים מלאכותיים חוצצים?

אם זה קבוע – מחובר לא חוצץ. זמני – חוצץ. מהו זמני? החלקת יואב מדמה לקשרים של הלכות שבת אם זה קשר ארעי או בר קיימא: שבוע, חודש, חצי שנה. אם נלך לפי החצי שנה, גם בחציצות מה שקבוע חצי שנה – נקרא קבוע. חודש – לא. אבל בד"כ הרבה דברים שלוש יום נהפך להיות קבע, ברש"י עצמו שם בהל' קשרים יש סתירה, שבוע זה גבולי וקשרים יש מצב שזה קשר של קיימא, אולי בשבת זה חומרת שבת השאלה האם גם פה נקל פה? חודש זה סביר. קבוע. אם כי זה לא פשוט. שנה שנתים זה פשוט שנקרא קבוע. חצי שנה מתחיל להיות בעיה. חצי שנה נראה וודאי שזה קבוע, אבל לפעמים יש בעיות קשות כמו גבס, אין ספק שאינו קבוע וגם חצי שנה אינו קבוע עבורו כי מטרתו להיות זמני אבל להגיד לאשה שתהיה אסורה חצי שנה בגלל הגבס זו שאלה קשה, אז מורידים לחודש מינימום, כל עוד זה פחות מחודש ודאי חוצץ בגבס יש שאלה נוספת שהיא בעיה רפואית, שמצאנו בהל' שלסרוק שער שנדבק ע"י ש-ד זה מסוכן, אך מי אמר היום שזה מסוכן? פעם זה היה מקובל שזה מסוכן, ומבחינתה זה היה קבוע, עניין רפואי מקובל ע"י פוסקים להגיד שזה גם בזמני זה נחשב צורך ואינו חוצץ. מה הצורך? הפיקו"נ, או גם חולי או צער? בפעמים אומרים שגלד אם כואב, צריך להוריד אם לא עלול להזדהם, זיהום זה בעיה, דלקת על היד שכולה מתנפחת, זה אם לא מטפלים סכנ"נ, וזה גבולי. למעשה אם הגלד כואב – ל"צ להוריד, אם לא כואב – תוריד.

אשה הרגילה להסיר את שיער בית הערווה ושכחה להסירו, האם עלתה לה טבילה? האם היום יש בשיער בית הערווה חלוקה הלכתית בין אשכנזים לספרדים?

זו חומרא, ובדיעבד אפשר לכאוף להקל, האשכנזים מקלים הפוסקים הספרדים החמירו. ויכולה לטבול שוב, אבל אם נגעה בבעלה ל"צ. ולכאוף קשה מה החציצה פה? שעומד ליגזז הוא כגזוז אז מה החציצה פה? גם אם כגזוז עדיין נשאר משהו, ובנקודה שמחוברת לגוף נשאר עדיין שער? בשער סבוך זה חציצה, אבל בשער שאינו סבוך – כציפורן שעומדת להנטל – רובו הרי זה חציצה מיעוטו – חציצה, החת"ס אומר שברובו המים נכנסים במיעוטו המים לא נכנסים, רואים שזה שהציפורן עומדת להנטל זה לא בעיה, אלא שהמים יכנסו. החת"ס בסוף מתיר את הטבילה לכלות מטעם שיש הפרדה בין הטבילה לגזיזת השער. וצ"ע. לכתחילה מחמירים בזה. במקומות שלא החמירו בזה ניתן להקל. לפי הספרדים שנהגו לעשות כך בדיעבד אינה חייבת.

אשה ששכחה להסיר עדשות מגע, האם יש חילוק בין קשות לרכות?

קשה נשאר יותר זמן מרך, אם נוהגים להוציא כל לילה – חוצץ. אם נשאר – כמה זמן? שבוע חודש. אם צריכה להוריד כל יום – פשוט שצריכה להחמיר, המים צריכים להגיע בין האפעפיים לעור, אם מורידה כל יום צריכה להוריד, פעם בחודש ל"צ להוריד. לא הורידה – בית הסתרים אבל מדרבנן חוצץ וצריכה לטבול שוב בברכה. אבל כיון אפשר לומר שבעדשות זה מיעוט שרוצה בו ולכתחלה תטבול בלי ברכה ואם לנה עם בעלה ל"צ לטבול. אם מצאה בשיניים מיעוט מקפיד, צריכה לטבול.

אשה שיש לה עין זכוכית לנוי ורגילה להסירה לפעמים, האם חוצץ?

מורידה כל כמה ימים – צריכה לטבול. חודש – ל"צ.

אודם בשפתיים, איפור וכד' האם חוצץ לכתחילה ובדיעבד?

בפועל מיינו, צבע – לא חוצץ. כצביעת שער, אם הופכת שער שחור לבלונדיני – זה מי חמצן, ואין בו כלום. בלונד לשחור – אין בו ממשות. לא מורגש ולכן לא חוצץ. כל לנאותו אינו חוצץ – הצבע נעשה לנוי. והיא חושבת שזה יפה.

ואפילו אם יש בו ממשות. אודם הוא נראה כמו שעווה ויש ממשות, כדבש, שלא חוצץ, המנהג הוא שהאשה נכנסת למקווה נקייה לגמרי, אודם קל להוריד ולכן לכתחילה תוריד, השאלה בשבת, במיוחד כשיש אורחים ותחזור מהמקווה בלי איפור, שתטבול עם אודם ואינו חוצץ. יש דבש נוזלי ויש דבש מוצק, נוזלי – עובר, דביק אבל נוזל, דיו הם נוזלים ואינו חוצץ, דם שהתייבש – חוצץ. דיו רגיל הוא נספג, וברור שאינו חוצץ, רק אם נמצא שכבה, אודם הוא דומה לדבש שאינו נוזלי וכדם שנקרש אבל לנאותו ואינו חוצץ. הנ"מ הגדולה היא בשבת שהאשה רוצה להראות יפה ויש אורחים ותחזור בלי האיפור. עדיף שתטבול עם אודם משנגיד לה לצבוע אח"כ. דיו דם ודבש הם נוזליים וכשהם כך הם לא חוצצים. יבשים כן חוצצים. צבע שנספג בגוף לא חוצץ. אודם הוא כמו דבש לא נוזלי. כל איפור הוא לנוי ואינו חוצץ. על השאלה אם עדיף שלא להתאפר- אל תגידי לאשה מה לעשות. נשים שואלות הרבה על איפור. אם יכולה לוותר עדיף אבל קשה לוותר גם על כבוד שבת. לא פשוט להגיד לאשה לוותר על איפור, לא נבראה אשה אלא לתכשיטין. תחלוק על משנה?

מה דין איפור קבוע? האם ראוי להורות להקל בו לכתחילה בכדי להסתיר צלקות?

אין שאלה - שניידון כגוף. אולי קבוע זה זמני, אם זה קבוע להחדרת צבע לתוך הגוף זה כגוף. איפור מתחת לעור אינו חוצץ. מעל העור בד"כ לא קבוע וזה יורד אבל אם נשאר שבוע מינימום אפשר להגדיר זאת כקבוע. עם צלקת – ודאי שצריכה איפור, קעקוע לשם הסתרת צלקת זה לא נקרא קעקוע והתורה לא אסרה את זה, קעקוע שהתורה אסרה זה לעבודה זרה ובימינו זו עבודה שהיא זרה לנו. בגמ' במכות כתוב שאם האפר ששם על הפצע לא נחשב קעקוע, שנעשה לשם ריפוי, שהאפר נדבק שם בפצע ולא יורד למשך תקופה ארוכה. ובטבילה – אין נפק"מ שהוא חלק מהגוף.

מתי פצע חוצץ? האם כדאי לפתוח את הפצעים לפני המקווה, או שכדאי שלא להתעסק איתם מחשש לפתיחה?

לח – לא חוצץ, יבש – חוצץ. סריטה קלה- להוריד. פצע עלול להיות כאב קשה – נתון לשיקולה של האשה, האם היא אומרת שזה כואב לה או לא. הכלל הוא שכל דבר שנעשה לשם רפואה הוא מיעוט שאינו מקפיד, הגלד שומר על הפצע

ואם תוריד אותו זה עלול להזדהם. והכאב מורה על סיבה רפואית בד"כ אם כאב קל – לא בעיה רפואית. צריכה לרכך את הגלד במים חמים. וקורה באמבטיה שזה קורה ויורד. אמבטיה היא צריכה. בגמ' כתוב שצריכה דוד שהכוונה לאמבטיה. לשרות במים חמים חצי שעה או רבע שעה, אם אין בבית עדיף שתלכנה למקוה שם יש אמבטיה ולפעמים יש בעיה בזה. אעפ"כ אין תחליף לאמבטיה. זה חפיפה. זמן ממושך. בשעה"ד כשאינן – לפחות ט' קבין.

מה דין גבס? רטיה שלא מורידים אלא לאחר כמה חודשים? האם במקרה שהגבס לא נשאר הרבה זמן עד הורדתו ראוי לחכות ואז לטבול?

גם נקרא זמני. אבל כמה חודשים. "א שעד שלושה חודשים לא תטבול. "א חודשים. פחות מחודש ודאי תחכה. הרופאים מתנגדים למים על הגבס, אך א"א להכניסו למקוה, שיתמוסס, יש מעטפת מפלסטיק קשיח בשערי צדק שניתן לפתוח ולסגור אותה שהיא שימושית גם למקוה. וכדאי להשתמש בזה. אם תטבול עם הגבס – איך לא יתמוסס, עוטפים בניילון וזה עוד חציצה והוא יותר מהגבס. "א ניילון נצמד שהוא יותר טוב. האם הוא בטל לגבס? לא לגמרי שהמעטפת שלו צריכה לרדת מיד. למעשה – גבס זה מסובך. האפשרות היחידה זה להשאיר מחוץ לאמבטיה לטבול בתוך המים עם הגבס ולייבש מייד עם פן.

מה דין קוץ שהיה על האשה וטבלה ולא ניכר רישומו ולא הרגישה ולמחרת נראה שוב וחוששת שאולי היה בזמן המקוה, האם צריכה לחזור ולטבול?

חזקות:

1. היה בחזקת שלא ניכר וטהורה. עכשיו השתנה. הולכים לפי המעיקרה.
2. יש כאן חזקה שהייתה אסורה.

יש כאן תרתי לריעותא. אבל אם נאמר שזה רק ספק דרבנן שהרי הוא רק מיעוט – מיעוט בדרבנן אפשר להקל.

מה דין טפרים שבגופה? תפרים בחניכיים? תפרים נמסים? קוצב לב? פלסטר בשבת במקום שיער?

תפרים נמסים – לא חוצץ. שלא תוציא זאת. אפ"ל שעכשיו זה נמצא אבל הרבה פוסקים אומרים שלא עומד להוריד את זה. צריכים להוריד – בעיה. בחניכיים זה בית הסתרים ודרבנן וכאן חזרנו לשאלה כמה זמן זה ישאר, בד"כ יותר משבוע, שיניים חודש. אם מעל חודש – תטבלי. אם רק שבוע – תחכי כמה ימים. אם נשאר הרבה זמן – לא חוצץ. יותר משבוע – בשעה"ד גדולה מאוד סומכים על זה, אבל לכתחילה זה לא פיתרון. קוצב לב – חלק מהגוף. פלסטר – רטיה וחוצץ. ואם תוריד אותה בשבת זה תולש שערות, הרב עובדיה מקל להוריד שזה פסי"ר שלא ניח"ל ולא מתכוון. שלא רוצה שיתלש שער, אומנם זה אסור וזה דרבנן פס"ר דלני"ל מדרבנן מתירים. שתולש שער ביד זה דרבנן ופיס"ר דלניח"ל מדרבנן. ויכול להיות שגם לא תתלוש.

מה דין משחה עבה ומשחה רכה?

דבש – נוזלי לא חוצץ. מוצק – חוצץ. משחה רכה – האם כדבש? לכאוף לא. שדבש נוזלי ומשחה רכה לא. אא"כ היא נספגה בגוף. למה עושה זאת? אם אין סברא – שתוריד את זה והכל ירד. אם צריכה את זה רפואית? שהרופא אומר שחייבת משחה כל הזמן אין ברירה ונאמר שיהיה בלוע כמה שיותר בפנים. בפשטות – משחה צריך להוריד.

האם קילופי עור צריך להוריד?

הרב עובדיה מתיר שאינו מקפיד. וכן בעור שרוף. מיעוט שאינו מקפיד. שמי שנשרף אין לו מה לעשות.

האם כשמצאו קילוף עור אחרי המקווה, צריך לחשוש שהוא כבר היה במקווה?

המים של המקווה מרככים את העור ואולי קרה אז? אלא שחזקה דמעיקרא אומרת ששטפה וניקתה כל הזמן. אלא לא צריכה לחשוש.

האם אשה שרגילה לצורך הטבילה להוריד דברים (ולא מורידה בזמנים אחרים) זה נקרא מקפיד או שלא?

היא מקפידה. דוגמה: ציפורן, בד"כ היא גוזזת, למקווה. כלומר כל הקפידה היא למקווה ונשארה לה ציפורן אחת. אומרים שצריכה לחזור, אבל לנה אצל בעלה ל"צ לחזור. חוץ מהש"ך. לומר שמכאן נשליך לכל המקומות – לא ברור. רצוי שאשה תואכל משהו אחרי המקווה.

לגבי המנהג לא לאכול בשר ביום הטבילה האם בפורים ובחול המועד יכולות לאכול? מה הדין בסעודת מילה ופדיון הבן?

אם מציעים לה לאכול שתאכל ותצחצח שיניים. כל מאכל עם סיבים יש בו בעיה, תירס, על בשר גזרו ובשר דגים לא גזרו, דברים אחרים לא. בשבת עדיף לא לאכול בשר. מצד הדין מותר לצחצח שיניים, המנהג הוא לא לצחצח שיניים, אבל מעיה"ד ניתן לצחצח בעדינות.

מה הדין בסתימה בשן?

לא חוצץ. שהזמנית היא לא זמנית שכן עתידים לחצוץ אותה יותר.

מה עושים לאשה שלא יכולה להכנס למקוה לבד?

שהבלנית תתן לה יד רטובה במי המקווה ובתוך המקווה תרפה כמה שניתן. שיש חיבור בין מי יד הבלנית למקווה.

האם תפקיד הבלניות הוא רק לראות שהנשים טובלות או לבחון שאין עליהן חציצות?

זה מנהג. לגבי שיער הפוסקים אומרים שצריכה לבדוק שלא צף מעל המים. אם השיער קצר – עדיין. אם אין בלנית – או שבעלה יראה אותה או שתשים רשת. דברים אחרים – נהגו שתהיה אשה שתסתכל עליה, זה חומרא שנהגו אותה ורוב הנשים המודרניות טוענות שזו פגיעה בצנעת הפרט – אבל זה לא כתוב בשלושה עשר עיקרים. אשה שעברה כריתת איברים שלא יסתכלו עליה אם לא רוצה. לא יחטטו יותר מדאי, נוהגים שהבלנית תציע את עצמה והאשה צריכה

להיות מעונינת שהבלנית תציע את עצמה. אבל שלא יפששו יותר מדאי. את עוזרת וזה מצווה גדולה אבל האחריות האמיתית היא לא שלה אלא של הטובלת. עיקר התפקיד שתבדוק איפה שהאשה לא רואה. זה עיקר התפקיד.

האם יש בעיה להתרחץ באמבטיה לאחר המקווה?

הרמ"א אומר שאסור לרחוץ אחרי הטבילה, בשבת כ' שמ"ח דברים גזרו על רחיצה במים שאובים אחר טבילה כיון שהמקוואות סרוחות שהמים עומדים כל הקיץ ועשרות נשים כל יום, המקוואות מסריחים, זה היה המציאות ולכן חיפשו מקום להתרחץ במים נקיים ועוד בעיה שאנשים חשבו שהמקווה אינו מטהר אלא המרחץ. לנדה אין וויכוח אלא לתרומה. לבעל לא אסרו אותה. ולכן גם בימינו יש נשים פדנטיות שרוחצות במים בבית ואומרות וכי המקווה במקווה יותר מטהר מהבית שלי. מי שלומד מקוואות טוב שילמד האם מי העיר נחשבים שאובים או לא, אבל אין מקום להתיר לטבול באמבטיה, אין רב בעולם שמתיר באמבטיה. ובקרוונה זה קרה. הכלור חיטא את המקוואות יותר מבבית. החשש היום הוא שאם היא תתרחץ במים שאובים היא תחשוב שהאמבטיה מטהרת.

לספרדים אין מקום לגזור. לאשכנזים הרמ"א מביא את זה. אולי יש מקום לגזור. יש מי שאומר שבבית לא תרחץ. אבל יש מי שאומר שדי שנגע באשתו, הטהרה נגמרה ואין חשש מרחצאות ומותר להתקלח.

יש נשים שסובלות ממחלות, ול"צ להחמיר אלא די שבעלה נגע בה להתירה.

כמה צריך להסתיר את הטבילה, האם ראוי לדחות בשביל כך טבילה?

הפוס' אמרו שאם לא מסתירה – שוכב עם בהמה.

בגמ' כתוב סרך בתה. ורואים שהבת ידעה? להסתיר פירושו גם מנשים, בימיהם השכנות ידעו להעיד האם היא לובשת בגדי נדות או שלא, אבל בימינו מסתירה – מסתירה מכולם. ר' משה פיינשטיין אוסר להתיר למסור מיד ליד כדי שלא ידעו. כי נשים יודעות, אפשר לתרץ חלק כן וחלק לא. מושג ההסתירה לא היה חמור כמו בדורות האחרונים. זה חומרא יתירה של נשים בדורינו וכתוב ברמ"א וכד' אבל לדחות את הטבילה, מותר לדחות אם יש סיבה, כט"ב ראוי הוא בית

אלוקינו שנבטל עליו טבילה, או אשה בנסיעה. נשים שהיו עובדות במכולת, אם יסגרו מוקדם, ימשיכו לעבוד ויטבלו בליל שבת וכך נהגו בירושלים. וכל זה בגלל שידעו, אפשר לדחות, אבל לא חובה לדחות. מותר לאשה לגלות לאמה ולחברתה לצורך. זה נתון לשיקול דעת. מותר להשתמש בקרובת משפחה או חברה. אם לא מרגישה נח – תדחי. זה דבר שתלוי בשיקול דעת.

חפיפה – לעיכובא?

חצי שעה, לא עם סטופר. אין שיעור מדוד. מסברא יש שיעור של חז"ל מהלך מיל, שיעור בין השמשות, החמצת חמץ. אין קשר בין הדברים, אבל זה זמן שרירותי, וגם לבשר בדיעבד זה מועיל, אבל זה השיעור האפשרי הסביר לזמן החפיפה.

האם ראוי שהבלנית תיגע באשה ביציאה מן המקווה או שמספיק שהיא רואה אותה?

כתוב שהיא תפגע בה. שלא תפגע במשהו טמא. כתוב שסוס בסדר. מה ההבדל שהרי חמור קדוש יותר מסוס, שסוס שייך למלחמות ולכן המשיח יבוא על חמור. סוסים זה דם וכוחנות. התורה נגד סוסים. יהושע עיקר את כל הסוסים של הכנענים. התוס' יומא עז אומרים שבסגולות לא חוששים וגם שהרמב"ם לא הביא את הש-דים. לכן יש דעות יחיד כאלה שלא חוששים אבל כתוב תפגע ואין הכוונה דווקא לגעת. אבל הפוסקים אומרים לגעת. אבל יש קושיות ותירוצים פה, ולכא' אם העניין הוא לראות, די בלראות דמות של צדיק. תמונה זה גם נחשב אך אם צריך לגעת זה לא יעזור.

סימן קצט

האם חוששים לפרישה שאפי' מעט זמן של מים קרים מסבכים את השיער?

אין וויכוח שמים קרים לא טובים, אבל מים קרים בדיעבד זה כשר.

אשה ששכחה לסרק בע"ש שליל טבילתה בשבת האם יכולה לסרוק ע"י גויה?

דומה לסיפור עם הציפורן, מחלוקת הש"ך והט"ז למרות ששם יש מח' אם זה נקרא מסייע יכול להיות שהראש הוא יותר קל, שהיא יושבת והגויה מסרקת. בשעה"ד ניתן לסמוך על המקלים, שיש כאן איסור דרבנן. אמירה לגוי היא דרבנן, וכאן יש צורך מצווה, השאלה האם מסייע? שאתה שותף לגוי או שאתה מסייע ממש. תסרוקת זה איסור דאו'. עצם הגזיזה זה האיסור. בלי קשר אם צריך את השער או שלא. תמיד היא מלאכה. אם אשה לא סרקה את הראש ויש לה שער חלק יכולה לשטוף שיערה ולהעביר מסרק רך על השערות לנקות אותה.

סימן ר

כיצד נוהגים עם הברכה? אשכנזים וספרדים?

פשט הגמ' בפסחים הוא שהברכה היא אחרי המעשה כמו נט"י. הסברא היחידה היא שאולי נגע במשהו מאוס. אבל בטבילה, אשה חפפה לפני, אבל התוס' אומרים שם שכיון שטבילת גרים זה אחר הטבילה, וא"א לומר וציוונו לכן הנהיגו שכל הטבילות אחרי. הספרדים נהגו שתברך לפני ואשכנזים אחרי. השל"ה כותב שתטבול תברך ותטבול שוב.

ספרדיה שנוהגת לברך לפני, התחתנה עם אשכנזי יכולה להמשיך לברך לפני. אם הבעל דורש לפני החתונה שתברך אחרי, שלא תתחתן איתו, שהוא שתלטן גדול. כל הכפייה של האיש הוא דווקא לגבי דברים שקשורים אליו, כמו חינוך הבנים והבנות. אבל הבת אולי תתחתן עם בעל ספרדי / אשכנזי? בפנימיות ובאולפנות ובישיבות, לא מדליקים בפנימיות, הם לא יודעים לשמור על זה, ולבנים יברכו לפני ההדלקה גם לאשכנזים. לכן אין כ"כ נפק"מ איך האשה תברך.

האם כלה שטובלת פעם ראשונה תברך שהחיינו?

לא, שעל מצוות חדשות לא מברכים. בברכות כיסוי הדם יש דיון גדול ביר"ד כח האם פעם ראשונה לברך שהחיינו. גם בר מצווה, הרב עובדיה אומר שלא לברך.

על הטלית יברך ועל התפילין לא. שעל הנאה רוחנית לא מברכים שהחיינו. שלא להנות נתנו.

סיפור מהרב צבי יהודה הרבה מגור ביקר בארץ חמש פעמים לפני השואה וביקר את חסידיו בארץ ישראל. בתל אביב היו הרבה חסידים והם עשו שטביל, אין בית כנסת אלא שטיבלך. כל 30 חסידים עושים שטיבל. לרבי מגור לא היו פדיונות משום שלרבי יש כסף. חסידות גור הכי גדולה בארץ כי היו פה שורשים עוד לפני השואה. ביקורו הראשון היה לפני מאה שנה בזמן שהרב קוק מונה לרב של ירושלים. כמעט פה אחד הסכימו כל הרבנים שהרב קוק יהיה הרב הראשי של ירושלים חוץ מקומץ קטן בהנהגת הרב זוננפלד שהתנהג לכך שיוקם מוסד ציוני שיהיה הרבנות הראשית. הרב עובדיה הקפיד על כך שהוא אינו רב ראשי אלא המשך של החכם באשי. בביקורו של הרבה מגור הוא נכנס לרב קוק ואחר כך הלך לרב זוננפלד שהיה אב"ד של מתנגדי הרבנות הראשית. זו הייתה הראשית של הבד"ץ שאז עוד היה פחות מהודר מהרבנות. הניתוק מהרבנות התחיל בימי הרב גורן. בילדותי הכשרות המהודרת הייתה של רבנות ירושלים ולא בד"ץ.

תוך כדי הביקור הגיע יהודי ממוצא שגידל פירות וביקש מהרב קוק שיפדה את הפרות לכבוד הפעם הראשונה. הרב קוק התרגש והציע שהרבה מגור יברך על הפדיון וכשהוא בא לברך הרב קוק אמר לו, מה עם שהחיינו? והם התחילו להתווכח והיהודי עמד בצד. בסוף הרבה מגור אמר 'אני מבין שאני חושב כך והרב חושב כך אך הוא המרא דאתרא ולכן אני מקבל את דעתו וצריך לברך'.

לא ברור לרב אם זו פסיקה לכל המצוות או לא. למעשה לא לברך.

מי שיברך – זו לא ברכה לבטלה.

האם מברכים טל טבילה של כתם, כתם מסופק, ראיית עד הבדוק וכלה קודם נישואיה?

כלל: גם על חומרא דרבנן מברכים. כתו"מ שהכל מדרבנן ומברכים. השאלה מה חיוב ומה לא. חומרא לא מברכים. כתם – דרבנן. ספק כתם – הרב יחליט, אם כתם – כן אם לא – לא. יש מקרה חריג שהרב יאמר בדם טוהר שיש לה כתם

והרב מסופק ומציע לטבול עוד ולא מברכים על טבילת דם טוהר. שזה מנהג. הספרדים לא מברכים על הלל של ר"ח. האשכנזים אומרים שהמנהג הוא דין.

ראיית עד בדוק – אם זה דין חייבת ומברכת.

כלה קודם נישואיה – תברך.

אם טבלה ובגלל איזו חומרא אנו אומרים לה לטבול שוב – א"צ לברך.

אמצעי מניעה

איזה אמצעי עדיף - כדורים או התקן או קוטלי זרע או דיאפגרמה?

1. כדורים: מותר לחתוך את הכרבולת של התרנגול, כי בכך אתה לא מסרס אותו ישירות אלא שהתרנגולות לא מסתכלות עליו. שהתרנגול הוא כמו מלך בגדוד ולכן הוא לא יכול להפרות, סירוס פסיכולוגי. מכאן לומדים הפוסקים שסרוס שלא פוגע באברי ההולדה מותר לכתחילה אפי' בגבר. הגלולה משפיעה למוח שלא מפריש הורמונים שגורמים לביוץ ולא יכולה להרות. וזו לא פגיעה בגוף האשה אלא הפעלה דרך ההורמונים וזה כשר למהדרין.

אין כאן זרע לבטלה כיון שלא משמש עצים ואבנים, כי גוף האשה נשאר כמו שהיה ואין שום חציצה בתוך הגוף. מותר בזקינה, בהריון, במניקה וכן באשה שאחרי הביוץ שמותר לבוא עליה.

2. התקן: גם התקן הוא זמני ואפשר להוציא אותו ואינו סירוס. הוא כבר גוף זר בתוך הרחם, לא בנרתיק. עצים ואבנים זה שהאשה שמה מוך בתוך הנרתיק. אבל בנרתיק אין כלום רק ברחם וזה כדרכה. אומנם יש בזה קצת בעיה, כי יש כאן חומר זר שבתוכה. אין כאן סירוס ולא זרע לבטלה. לא ברור מה עושה ההתקן? לכאוף מונע השתרשות. האם הוא גורם להפלה? עקר את ההשתרשות או מנעה מלכתחילה. גם אם נאמר שזה עוקר השתרשות זה לא ממש הפלה, שזה פועל תוך 3 ימים מההשתרשות וזה נחשב למייד שהביצית משתרשת מייד זה עוקר וזה לא נקרא הריגת עובר. שתוך 40 יום זה לא עובר. ולכן מבחינת הפוסקים זה מותר. אבל זה גורם להכתמות ודימום ארוך יותר. רופאים לא

יודעים האם זה גירוד או גירוי. שהעור בפנים דק מאוד שאנו לא יודעים האם זה גורם לגירוי או פצע. מכון פועה עובד על המחקר הזה. וכרגע אנו לא יודעים. אם יהיה עוד סיבה נוספת ככתם גבולי שספק לך אם יש בו כגריס או לא אפשר לצרף. אך א"א לומר בוודאות שזה פצע. התקן פחות מומלץ כי היא פחות מוחלט שלא תכנס להריון, והרופאים פחות ממליצים על זה. כדורים יותר טוב. במקרים של פיקוח נפש הרופאים אוסרים להשתמש בהתקן.

3. קוטל זרע, שאלה האם זה עצים ואבנים או לא, אבל זה קוטל את הזרע, הזרע נכנס ישר לתוך קוטל זרע. אשה ששמה מוך זה השחתה וגם קוטל זרע זה השחתה. לא כמו עצים ואבנים אבל זה בעיה, הפוסקים לא מכריעים בזה.

4. דיאפגרמה – בקצה הנרתיק. מוך זה בראש הנרתיק. הדיאפגרמה עוצרת בסוף את הזרע. זה שיטה דחוקה ואו שזה מוך או דומה למוך ואסור. לכן אשה שצריכה פיקו"נ וזה האפשרות היחידה, אפשר להשתמש. חולי או צער אולי נפשי עדיף להשתמש רק באמצעים האחרים. כשיש פיקו"נ הרופאים אומרים שאפי' התקן ודיאפגרמה לא מועילים. לכן יש ממליצים שם בקשירת חצוצרות. שזה סירוס. אשה חולה, כיון שזה באשה זה דרבנן וחולה מותר לעשות איסור דרבנן ע"י גוי אפשר להתיר. אבל לא בצער גדול.

אסור לגדוע עצי פרי, אדם רוצה לעקור גויבה כדי להרחיב את הבית, אם יש בעיה.

האם מותר להשתמש בקונדום?

אין שום היתר. רשז"א אמר שיתגרשו. אחיעזר מתיר במקרה חריג מאוד. באופן כללי – אסור.

האם יש מציאות דחק רחוקה להתיר מניעה לפני ילד ראשון או שאין שום אפשרות להתיר?

לפני לידה ראשונה אין סיבה למנוע הריון. בד"כ האשה קובעת כמה היא רוצה ולא הרב, אין לרבנים כלי לענות על השאלה הזו. ולכן אני נמנע מלענות לשאלה הזו. זו אופנה כזו, יש קושי אבל השאלה האם זה קושי אמיתי או פסיכולוגי. אבל מומלץ שכל זוג יעבור חוץ מדור ישרים גם בסקירה גנטית. אם

אשה רוצה לפוריותה לקחת חודש חומצה פולית – בסדר כי יש זמן מוגדר רפואית, אבל אם אין זמן מוגדר מראש – אין להתיר. כ"ד חודש אשה לא חוזרת לאיתנה, הנקה עוזרת לאשה לחזור לאיתנה ולא נכנסת להריון. השאלה האם היום מותר להשתמש באמצעים מלאכותיים שלא תכנס להריון שנתיים. הרב אבינר אמר בשם החזו"א שאחרי לידה ראשונה אפשר לעשות שנה הפסקה אפי' בלי לשאול רב. אם אשה מרגישה חולשה מיוחדת אפשר גם שנתיים אבל לא סתם כי בא לה. כי האשה צריכה לעזור לבעלה לקיים פו"ר, קשה לה – לא אבל צריך קושי אובייקטיבי. לא סתם רגש.

אחרי בן ובת – הם חייבים רק ב'לערב' דרבנן או שבת, אפשר לעשות אפי' שנתיים מניעה. אבל לא להגזים בזה. בפרט כשאשה בת שלושים מתחתנת. צריך לעשות הכל כדי שזוגות יתחתנו מוקדם יותר, ה-20% מהזוגות הנשואים מעל גיל 30 הם עם בעיות פוריות. וזה חודר לציבור הדתי. בגיל 25 היא רוצה משכיל כמה אחרי תואר ראשון. בגיל +20 אין לאנשים סיבוכיות מורכבת. ובגיל מבוגר יש יותר סיבוכיות והאשה קשה לה ללדת בגיל מבוגר. וזה בכדורים או התקן.

פסיקות כלליות בענייני נידה

אשה שראתה דם אחרי הוצאה או הכנסה של התקן האם זה מוגדר כפצע שאינו אוסר?

צריך לשאול את הרופא אם יש סבירות שיצא דם. זה שאלה קצת לא רלוונטית כי הרופאים ממליצים להכניס בכל מקרה את ההתקן בזמן הוסת כי אז הפתח רחב יותר. אך אם היה צורך והכניסו בזמן היתר הולכים אחר אמירת הרופא. לפני 60 שנה אמרו לי הרופאים שזה אוסר אבל היום הרופאים אומרים דברים אחרים שהצביטה וכד' לא אוסרים. צריך לשאול את הרופא, רב לא יודע הכל הוא לא מבין ברפואה. רב יכול לפסוק אחרי שמקבל מידע רפואי.

אשה שגילו לה גידול ברחם האם יכולה לתלות בו?

הכלל ע"פ החזו"א הוא שאם הדימום בא מהמהלכים הטבעיים של הגוף כמו וסת אז הוא מטמא. אך אם הגיע הדימום ממה שהו חיצוני כמו פצע או גידול בהחלט אפשר לומר שזה פצע ואפשר לתלות בו. יש מקום לתלות אך זה לא כל כך פשוט, תלוי במה. מכון פועה שזה מכון חשוב מאוד יוצרים מסורת של ידיעה רפואית בכל תחום שהוא ברפואה הנשית יחד עם ההלכה. אני ממליץ להתייעץ איתם תמיד, הם מומחים ואפשר לסמוך עליהם בעיניים עצומות.

האם נכון לומר שאשה שיש לה התקן, ברגע שתעשה הפסק נקי תתלה את בדיקותיה הפנימיות בהתקן?

הפסק טהרה כשמו כן הוא, הפסק טהרה. מודא שהדימום נגמר ועכשיו מתחילים שבעה נקיים. הוא צריך לוודא שהוסת נגמר ולכן דברים גבוליים אוסרים בהפסק טהרה. על התקן מתלבטים אם זה גירוד או גירוי עדיין. לתלות הפסק טהרה בהתקן אי אפשר. כתמים אפשר לתלות בהתקן, בדיקה פחות כי דין ההתקן לא ברור. אין לי תשובה חד משמעית. הרב הלפרין שהוא תלמיד חכם ורופא נוטה לתלות אבל גם הוא לא מביא תשובה מוחלטת.

[היו רבנים עצמאיים, אבל גדולים מאוד, ולרוב פסקיהם לא התקבלו. הרב גורן היה גאון עצום ולא כל אחד הוא הרב גורן. הוא היה עצמאי מדאי. היה טוב בצבא שהיו צריכים להמציא יש מאין. בשאלות חדשות, לדעת לפתח את זה ולהחליט החלטות עצמאיות. הח"ח כתב מחנה ישראל למשרתי הצבא הרוסי, ויש שם קצת פתרונות. במלחמת השחרור האוכל בצבא היה טרף. והרב גורן זכותו גדולה.]

הבעיה בפסיקת הרב מלמד היא יותר מדי סמיכה על כתפיים עצמאיות בדברים חדשים כשרוב הפוסקים אומרים אחרת. זה לא אפקורסות אבל לא צריך לפסוק כך. גם הרב גורן היה עצמאי מאוד ובאמת לא קיבלו הרבה פסיקות שלו. לצבא זה היה טוב כי היו המון מקרים ללא תקדימים. היה ספר הלכות איך חייל יהודי צריך להתנהג בצבא הרוסי אך אי אפשר להתנהל לפי זה בצבא היהודי.]